NOVO MESTO, četrtek, 18. decembra 1975
Št. 51 (1378) Leto XXVI
13. februarja 1975 je bil list odlikovan z redom ZASLUGE ZA NAROD S SREBRNIMI ŽARKI

DOLENJSKI LIST

Dolenjski razgledi

Danes so Dolenjskemu listu spet priloženi Dolenjski razgledi. Številka, ki začenja nov – tretji snopič, je posvečena 100-letnici Cankarjevega rojstva, s sestavki o partizanski grafiki in slovenskem filmu pa na svoj način obeležuje tudi tridesetletnico osvoboditve. Šestnajst strani je napolnilo štirinajst sodelavcev, med njimi več novih.

Današnja številka Dolenjskih razgledov prihaja na svetlo natanko po enoletnem premoru. Želja, da bi Razgledi v letu 1975 večkrat prišli med bralce, se ni uresničila – največ zavoljo tega, ker jih kulturne skupnosti niso vnesle v svoje načrte. Izid te številke je v celoti omogočilo domače podjetje ČZP Dolenjski list.

Dan Jugoslovanske ljudske armade. Spomin na dan, ko je vrhovni komandant narodnoosvobodilne vojske Josip Broz-Tito v Rudem izdal ukaz o formiranju Prve proletarske divizije. Kot snežni plaz, ki se sproži visoko v gorah ter se nazadržno spusti v dolino, se je ta nova vojska razlila po domovini in pregazila zavojevalce. Svet in Evropa vesta, da Jugoslavije niso osvobodile vojaške enote zaveznikov, ampak Titovi partizani, jugoslovanska narodnoosvobodilna vojska. Danes je njena naslednica Jugoslovanska ljudska armada močnejša kot kdaj prej. Neomajno in kot en mož stoji na branikih miru, na branikih neodvisnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. Začetek vsega pa je bil tisti decembrski dan v Rudem, tista zagrizena volja do svobode ter življenja po svoji volji in ne tujih modelih. Danes lahko zapišemo, da smo del oboroženih sil JLA mi vsi in da so oborožene sile JLA del nas. Smo zvest prijatelj prijateljem miru ter naše neodvisnosti ter večna grožnja tistim, ki to niso.

Med vzponi in padci

Delovne organizacije v brežiški občini slabo spremljajo svoje gospodarjenje, zato niti pri zastojih ne morejo pravočasno in učinkovito ukrepati

Podatki o devetmesečnem gospodarjenju v brežiški občini kažejo v primerjavi s prvim polletjem presenetljivo upočasnitev razvojnega tempa. Družbeni brutoprodukt se je v prvih šestih mesecih povečal za 43 odst., konec septembra pa že opazimo težko razložljiv padec od 43 na 28 odst. Takšno izrazito težnjo navzdol kažejo tudi podatki za celotni dohodek, amortizacijo in ostanek dohodka.

(Nadaljevanje na 4. str.)

Za vas, zdomci!

Konec leta je pred durmi! Torej čas, ko se na priložnostni obisk ali za stalno vrne v domovino precej naših ljudi, ki so na začasnem delu v tujini. Kot že leta nazaj bodo tudi tokrat družbenopolitične organizacije pripravile razgovore, na katerih bodo zdomci lahko tako rekoč iz prve roke izvedeli o političnem in gospodarskem položaju pri nas, o možnostih vrnitve in zaposlitve v domačem kraju ipd.

Razgovori za zdomce bodo v naslednjih krajih:

ADLEŠIČI: 25. decembra ob 16. uri v dvorani KZ Adlešiči (za krajevni skupnosti Adlešiči in Griblje);

ČRNOMELJ: 28. decembra ob 9. uri v gasilskem domu Črnomelj (za KS Črnomelj, Dragatuš, Kanižarica, Dobliče, Petrova vas, Talčji vrh, Tribuče in Stari trg);

METLIKA: 26. decembra ob 9. uri v sejni sobi občinske stavbe;

NOVO MESTO: 26. decembra ob 10. uri v dvorani občinskega sindikalnega sveta na Društvenem trgu 2;

SEMIČ: 25. decembra ob 16. uri v kinodvorani v Semiču;

TREBNJE: 26. decembra ob 10. uri v Donitu v Veliki Loki in

VINICA: 28. decembra ob 9. uri v osnovni šoli.

USTANOVNI OBČNI ZBOR ELEKTROTEHNIČNEGA DRUŠTVA DOLENJSKE

V torek zvečer se je v Bršlinu zbralo na ustanovnem občnem zboru elektrotehničnega društva Novo mesto več kot 70 inženirjev in tehnikov iz vse Dolenjske. Namen društva je, da bi se strokovnjaki s tega področja povezovali, izmenjavali izkušnje ter se strokovno usposabljali za velike naloge, ki jih terjajo od elektrotehnične stroke gospodarski načrti naše pokrajine.

Nadaljujejo tradicije

V nizu slovesnosti ob praznovanju dneva Jugoslovanske ljudske armade je bila v petek v vojašnici „Milan Majcen" v Novem mestu svečanost, s katero so počastili obletnico ustanovitve hrvaške narodnoosvobodilne brigade „Matija Gubec", ki je bila ustanovljena 12. decembra 1943 v vasi Lipovčani pri Čazmi. Novomeška garnizija nadaljuje tradicije te partizanske brigade, ki se je posebno odlikovala pri končnem osvobajanju Hrvaške.

Slovesnosti so se poleg najvišjih predstavnikov družbenopolitičnega življenja novomeške občine udeležili tudi generalpodpolkovnik Jože Ožbolt ter predstavniki hrvaške občine Novi Marof, ki je novomeškim vojakom in starešinam podelila domicil. Ob tej priložnosti je generalpolkovnik Ožbolt odprl sodobno učilnico, ki so jo novomeški pripadniki JLA domiselno uredili v sicer tako rekoč odpisanem poslopju, na ogled pa je bila tudi razstava o revolucionarni poti brigade „Matija Gubec" ter življenju in delu enote, ki nadaljuje njene tradicije.

Jutri bo odprt novi dom JLA

Glavne prireditve ob letošnjem dnevu JLA bodo v Ribnici trajale kar štiri dni

Za letošnji dan JLA Ribnica ni mogla dobiti lepšega darila, kot je novi dom JLA, ki ga bomo svečano odprli jutri, 19. decembra, ob 16. uri.

Temeljni kamen za dom je položil 18. decembra lani general Franc Tavčar-Rok. Graditelji so pridno delali, pogosto tudi ponoči in ob praznikih, pa tudi v lepem in slabem vremenu.

Novi dom JLA v Ribnici bo velikega pomena ne le za Ribnico oziroma občino, pač pa za vse območje zahodne Dolenjske. Ima namreč veliko prostorov, ki so namenjeni športnim, kulturnim, izobraževalnim, političnim in drugim dejavnostim. Načelnik doma Tomislav Lukič nam je povedal:

„Novi dom JLA bo odprtega tipa, kar pa velja le za športne prostore. Pri uporabi ostalih prostorov bo imela prednost JLA; kadar jih pa mi ne bomo potrebovali, bodo na razpolago tudi civilnemu prebivalstvu. Mladina bo gotovo vesela, ker bomo organizirali tudi plesne večere. Vse zabavne prireditve, kot so plesi in drugi nastopi, bodo v kinodvorani.

Med prostori v novem domu JLA naj naštejem knjižnico oziroma čitalnico s 15 do 20.000 knjigami, kinodvorano z 280 sedeži, štiristezno avtomatsko kegljišče, dvorano za vaje in tekmovanja v streljanju, prostore za biljard, šah, namizni tenis itd. Za domom bodo še igrišča za odbojko, košarko in rokomet.

Gradnja novega doma JLA, ki je pravi lepotec, je financirala JLA, delno pa tudi občinska skupščina Ribnica.

MILAN GLAVONJIĆ

Pripadnikom novomeške enote Jugoslovanske ljudske armade so ob prazniku s cvetjem, prisrčnim stiskom roke in dobrimi željami voščili tudi mladinci. (Foto: M. Bauer)

Marca spet teden cvička

Društvo vinogradnikov Novo mesto je sklenilo, da bo „Teden dolenjskega cvička" od 14. do 19. marca v prostorih hotela Kandija. Poleg članov društva so prireditelji tudi kooperanti Agrokombinata Krško, TOZD Rimeljnik Novo mesto, TOZD Zdravilišča-gostinstvo tovarne „Krka" ter Dolenjska turistična zveza.

Pripravljalni odbor, ki ga vodi inž. Miko Rihar, je sklenil, da tokrat ne bodo delali razlik med vzorci kmetov-vinogradnikov in drugimi pridelovalci vina. Kdor bo dal vzorec na tokušnjo – s tem bo dobil pravico do vpis v bilten – mora imeti najmanj 500 litrov tržnega cvička in najmanj 10 arov vinograda, zasajenega z žlahtnimi trtami, iz katere delajo to slovito dolenjsko vino.

Kot vzorce bodo sprejemali le cvičke dolenjskega vinorodnega območja, zunaj konkurence (samo zaradi ocene) pa tudi sortno čisto modro frankinjo in sortno čisto žametno črnino z dolenjskega območja.

Temeljni namen te tradicionalne prireditve je ohraniti sloves in kakovost najbolj znanega dolenjskega vina, obetajo pa tudi strokovni program za pridelovalce, da o pokušnji niti ne govorimo.

KRŠKO NA PRAGU 500-LETNICE

V Krškem bodo prihodnje leto slavili 500-letnico mesta. V odbor za pripravo praznovanja je občinska skupščina imenovala 66 članov. Odboru predseduje Silvo Gorenc. Širši odbor sestavljajo predstavniki delovnih kolektivov, družbeno političnih organizacij, občinske skupščine in krajevne skupnosti Krško. V odbor so imenovani tudi nekateri tovariši in tovarišice, ki so v minulih letih veliko prispevali k razvoju Krškega, čeravno živijo zunaj meja krške občine.

Slovenija kot „bolnišnica"

Nerazveseljivi podatki o porabi, ki jih je v Novem mestu povedal dr. A. Lah

Podpredsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije dr. Avguštin Lah, ki se je minuli teden udeležil seje novomeškega političnega aktiva, ki je razpravljal o predlogu resolucije o družbenoekonomskem razvoju Slovenije v letu 1976 in o skupni porabi, je ob tej priložnosti natresel nekaj podatkov, ki so, milo rečeno, zelo zanimivi, če že ne „šokantni".

Delež slovenske skupne porabe prihodnje leto ne bo večji, zajemali bomo iz posode enake velikosti, prebitek so namreč „pojedli" povečani proizvodni stroški.

Skorajda 80 odstotkov ljudi, ki iščejo delo (zaposlenost se je povečala za 5,8 odstotka), je nekvalificiranih ali deloma kvalificiranih.

V Sloveniji je 200.000 več zdravstvenih zavarovancev kot prebivalcev, kar lahko pripišemo dejstvu, da dela v naši republiki precej delavcev iz drugih jugoslovanskih območij, ki so pustili družine doma. Zavarovanje je seveda vezano na družinskega člana.

Zaradi tako imenovane „bolniške" bi lahko (na primer) vsak dan stala celotna industrija jeseniške občine. Slovenska odsotnost z dela

(Nadaljevanje na 4. str.)

PO OGLEDU „JE" DELOVNA SEJA V KOSTANJEVICI

Po ogledu gradbišča jedrske elektrarne v Krškem bo izvršni odbor skupnosti slovenskih občin danes dopoldne v Kostanjevici obravnaval pereča vprašanja stanovanjske politike in komunalne dejavnosti. Posebna točka je posvečena problematiki medobčinskega sodelovanja v Sloveniji in posebna sofinanciranju dejavnosti skupnosti slovenskih občin. V zvezi s stanovanjsko problematiko bodo člani izvršnega odbora še posebej pretresali izvajanje dogovora o politiki stanarin v letošnjem letu.

VREME

V drugi polovici tedna se bo postopoma ohladilo, ob koncu bo dež prešel v sneg verjetno do nižin. V soboto je možno že izboljšanje vremena.

POVEJTE NAM!

V torek, 23. decembra, bo naše uredništvo gostovalo

NA URŠNIH SELIH

Od 16. ure naprej se bodo novinarji Dolenjskega lista v prostorih bifeja Kmetijske zadruge Krka pogovarjali z občani krajevne skupnosti Uršna sela. Na pogovor so vabljeni prav vsi krajani, ki menijo, da imajo karkoli zanimivega povedati o stvareh, ki se tičejo vseh: o uspehih in neuspehih, delu nasploh, načrtih, vsakdanjih težavah itd. Novinarji bodo zapisali prav vse!

V tednu solidarnosti z otroci Vietnama so se v akcijo „10.000 šolskih torbic za učence Vietnama" uspešno vključili pionirji odreda „Ljubo Šercer" na osnovni šoli Kočevje, ki so za svoje vietnamske vrstnike zbrali in opremili kar 50 šolskih torbic. (Foto: France Brus)

tedenski mozaik

Mož, ki je spodnesel zahodnonemškega kanclerja Willija Brandta, je v začetku tega tedna dobil zasluženo kazen: Guentherja Guillaumeja, vohuna Nemške demokratične republike, so obsodili na trinajst let zapora, njegova soproga Christel pa je dobila osem let zapora. To je torej zaključek afere, ki je dolgo časa pretresala sam politični vrh Zvezne republike Nemčije – in končala se ni brez ironije. Ironija je namreč v tem, da je Willy Brandt, človek, ki se je leta dolgo vztrajno zavzemal za tako imenovano zahodnonemško „vzhodno politiko", naposled moral s prizorišča prav zaradi tega, ker sta bila vodstvo njegove stranke in ustrezen državni aparat premalo budna pri ugotavljanju mahinacij predstavnikov tistih, katerim je ponujal roke . . .

Ustrezno kazen pa bodo zagotovo dobili tudi tisti teroristi, ki so celih trinajst dni držali v vlaku na odprti progi blizu mesta Beilena na nizozemskem nekaj deset potnikov in so jih izpustili šele potem, ko so spoznali, da je njihovo početje popolnoma brezupno. Južnomoluški skrajneži so se namreč predali potem, ko je vlada v Haagu odločno zavrnila njihove zahteve, naj jim dajo avtobus za odhod na letališče in letalo, s katerim bodo poleteli kamorkoli bodo želeli. Potem ko so spoznali, da z njihovimi zahtevami ne bo nič, so potnike izpustili. Toda njihovi „kolegi", ki so vdrli v indonezijski konzulat v Amsterdamu, očitno ne mislijo tako – še vedno so namreč v poslopju s svojimi talci, pri čemer pa je nizozemska vlada ravno tako nepopustljiva, kot je bila z ugrabitelji vlaka . . . boljši živci . . .

Z živci (dobrimi) pa niso vsi enako na dobrem. Izraelcem kot vse kaže čedalje bolj popuščajo, kar sploh ni čudno, saj ostajajo vse bolj osamljeni v svoji nepopustljivosti. In v tej osamljenosti, tako vsaj mislijo, bodo lahko vztrajali samo, če bodo primerno oboroženi, pa so zato v začetku tega tedna zahtevali od Združenih držav Amerike najnovejša letala F-15. Američani so jim jih obljubili, niso pa povedali, kdaj jim jih bodo dali – kar bo prvi primer.

Krivca: vreme in gnojenje

Kmetovalci lahko posejejo dobro seme, polja izdatno pognojijo, pa ne bodo pridelali veliko, če vreme ne bo ugodno. Od vremena bo odvisno, ali bomo v prihodnjih letih pridelali dovolj pšenice, koruze in drugega. Neuke kmete še razumeš, zakaj potarnajo tako. Če jim pritegne še kmetijski strokovnjak, pa ne moreš mimo vprašanja, kako dela naša kmetijska pospeševalna služba. Zlasti še, če navrže brez pojasnila, da so gnojila predraga.

Neugodno vreme in predraga gnojila. Kaj še hočete? Za večje pridelke se ne splača truditi. Zakaj bi se kmetijski strokovnjak torej naprezal?

Na srečo takih strokovnjakov ni veliko. V svoji okolici pa vzlic temu lahko veliko škodujejo. Govorijo tako, kot ugaja kmetom, ki še nimajo lastnih izkušenj. Če bodo poslušali le take, pa jih tudi še dolgo ne bodo imeli.

V trditvah takih strokovnjakov je nekaj resnice. Na primer, da je letošnji hektarski pridelek pšenice v vsej državi bil za pet stotov manjši kot lanski zaradi neugodnega vremena. A zakaj poskušajo s tem dokazovati, da gnojenje ni uspešno? Kako bi odgovorili na vprašanja: zakaj so nekatera družbena posestva in tudi kmetje lahko pridelali pri letošnjem povprečju 27 stotov pšenice ali še manj? Temu se najraje izognejo, da ostane vse pri vremenu in lagodnejšem delu.

Odgovor na postavljeno vprašanje pa dobimo pri podjetnejših kmetijskih pospeševalcih. Poimensko naštevajo kmete, ki tudi letos niso zaostajali za poprečnim hektarskim pridelkom na družbenih posestvih. Sosedje, ki sejejo in obdelujejo polja po starem, pa so naželi polovico manj. Zaradi slabega vremena so sicer vsi pridelali manj – toda najpodjetnejši kmetje so naželi na 1 ha dvakrat toliko kot najslabši. Podobno je bilo pri koruzi, ki ji je vreme bolj ustrezalo. Tu se je pokazala prava vrednost dobrega semena in izdatnega gnojenja, kajti vreme je bilo pri vseh enako.

Poučen je še drug primer, čeprav za preprostega kmeta morda manj prepričljiv. Na družbenih posestvih pravijo, da njihovi poprečni hektarski pridelki ne zaostajajo za pridelki v gospodarsko razvitejših državah. To je res. Dodati pa je treba, da so v poprečnih pridelkih tistih držav zajeti tudi pridelki vseh kmetov in ne le velikih posestnikov. Zakaj torej kmetje daleč zaostajajo?

Vzrokov je sicer več, med najpomembnejšimi pa sta gnojenje in seme. Gnojila so se res močno podražila. Njihove koristnosti pa ne bi smeli meriti le s tem, da se zdaj dobi za kg pšenice veliko manj gnojila kot pred leti. Strokovno bi bilo treba oceniti in preveriti na poljih, za koliko se zveča pridelek, če se npr. 1 ha pognoji s 500 kg ustreznih gnojil. Strokovnjaki, ki so že delali take poskuse, trdijo, da tudi pri sedanjih cenah kmetovalci ne bi smeli oklevati pri gnojenju. Če bi gnojila bila cenejša – to želijo tudi taki – pa bi kmetovalci zbrali več sredstev za nove naložbe za pospeševanje kmetijstva.

JOŽE PETEK

TELEGRAMI

LIZBONA – Državni sekretar v ministrstvu za zunanje zadeve Medeiros Ferreiro, ki je v Bruslju na zasedanju ministrskega sveta pakta NATO zastopal ministra za zunanje zadeve majorja Mela Antunesa, je po vrnitvi v Lizbono izjavil, da je že mogoče reči, da „Portugalska ni več osrednja tema in tudi ne predmet zaskrbljenosti organizacije atlantske zveze, ker je resnično na poti demokracije."

BEOGRAD – Delegacija poljske armade, ki jo vodi načelnik glavne zaledne službe, divizijski general inž. Miecziszlaw Obiedzinski, je prispela na obisk v našo državo ter k našim oboroženim silam.

IZ ZADNJEGA PAVLIHE

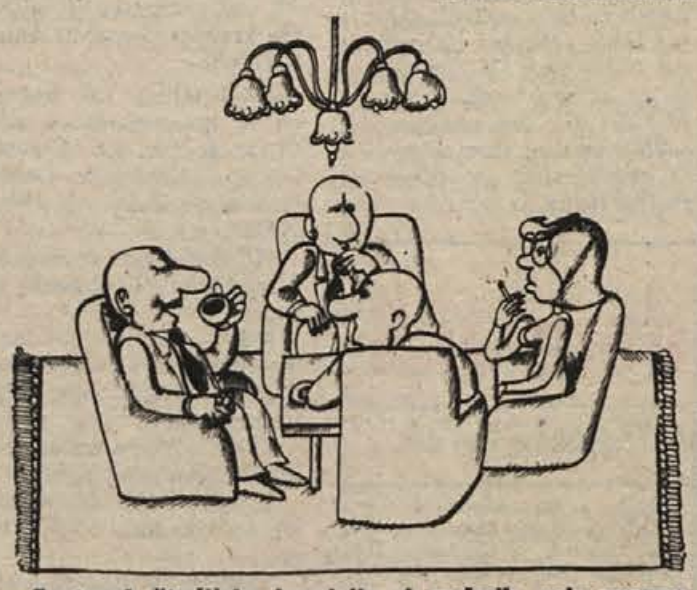

– Sestanek študijske komisije ob sedmih, seja uprave ob devetih, kolegij opoldne, ob dveh poslovno kosilo, za katerega sami veste, kdaj se konča . . . tega ne zdrži niti konj, kaj šele človek!

MADRID – Prva seja nove španske vlade, ki jo je vodil španski kralj Juan Carlos, je prinesla v javnost začetno upanje, da bodo naposled po dolgih desetletjih diktature tudi na Iberijskem polotoku okusili kanček svobode. Vlada se je namreč previdno izrekla za nekatere reforme in tako dala slutiti, da se bo nagnila k demokraciji. Seveda se to v nobenem primeru najbrž ne bo zgodilo kar čez noč, marveč počasi in zelo previdno. Na sliki: prva seja nove španske vlade v Madridu. (Telefoto: UPI)

tedenski zunanjepolitični pregled

Pariška konferenca

V Parizu, mestu, ki je bilo gostitelj že mnogih pomembnih meddržavnih srečanj, se je v začetku tega tedna začela konferenca predstavnikov dežel v razvoju in razvitih dežel, sklicana na pobudo francoskega predsednika Giscarda d'Estainga.

Ta sestanek, ki je dobil v novinarskih krogih ime „dialog sever-jug", naj bi poskusil odgovoriti na najbolj kočljiva ekonomska vprašanja današnjega sveta, na katera sicer gledajo razviti drugače kot nerazviti.

Zgodovina tega sestanka je precej dolga in precej zamotana. Američani so se, na primer, zavzemali, da bi bila taka konferenca namenjena zgolj problemom nafte, dežele v razvoju pa so ves čas terjale, naj bi na njej razpravljali o celotnem kompleksu energije, surovin in razvoja, kar so podprli tudi Francozi.

Kajpak pariška konferenca zelo verjetno ne bo prinesla kakšnih senzacionalnih dosežkov, bo pa vendarle lahko prispevala svoj delež k splošnim prizadevanjem razvitih in nerazvitih, da bi našli skupen jezik.

Precej pomembno je že spoznanje, da oba „tabora", odklanjata konfrontacijo in da sta namesto tega pripravljena sodelovati – pri čemer se seveda razviti niso voljni kar tako odpovedati svojim „pridobljenim" pravicam.

Spričo tega, da se konferenca v trenutku, ko to pišemo, še ni začela, bomo o njenih rezultatih in sklepih obširneje poročali prihodnjič, to pot zaključimo informacijo o njej z dodatkom, da vodi jugoslovansko delegacijo podpredsednik zveznega izvršnega sveta in zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić.

SIHANUK PRI NAS

Na povabilo predsednika republike Josipa Broza Tita je prispel na uradni in prijateljski obisk v Jugoslavijo šef kamboške države princ Norodom Sihanuk.

Ugledni gost, ki mu je to prvi obisk v Jugoslaviji po dokončani zmagi na marionetnim režimom – bo obisk izrabil predvsem za zahvalo naši deželi, ki je v najtežjih trenutkih boja za svobodo in neodvisnost dala kamboškemu narodu vso možno pomoč.

To pomoč daje Jugoslavija Kambodži še vedno, saj smo poslali prijateljskemu narodu po njegovi zmagi zdravila in gradbene materiale ter drugo blago v vrednosti treh milijonov dolarjev.

Predsednik Tito in princ Norodom Sihanuk bosta ob tej priložnosti razpravljala tudi o dv[illegible] stranskih odnosih in pregledal[illegible] mednarodni položaj ter še po[illegible] sebej delovanje neuvrščenih.

BOJI NA TIMORJU IN V SAHARI

Intervencija maroških čet [illegible] tako imenovani španski Sahar[illegible] in indonezijskih na Vzhodne[illegible] Timorju je vzbudila odpor tisti[illegible] sil, ki se na obeh področjih z[illegible] vzemajo za neodvisnost. To je [illegible] pravzaprav logičen razplet do[illegible] godkov in nekaj, kar je bilo mo[illegible] goče pričakovati – hkrati pa [illegible] madež na tistih, ki so se odlo[illegible] čili za tako grobo uveljavljanje [illegible] sile.

Ta intervencija je hkrati po[illegible] polno zanikanje sposobnosti i[illegible] avtoritete Združenih narodov, [illegible] ki so s svojo nasprotujočo si [illegible] na trenutke že kar zmedeno [illegible] vsakodnevno politiko v zadnji[illegible] nekaj tednih posredno omo[illegible] gočili tak razplet dogajanj v [illegible] Španski Sahari in na Vzhodnem [illegible] Timorju.

Rabat in Djakarta skušata [illegible] tako v senci bajonetov uveljaviti [illegible] svoje ozemeljske zahteve mimo [illegible] volje in želja precejšnjega del[illegible] prebivalcev na obeh ozemljih, [illegible] ki sicer nista veliki (kar še po[illegible] sebej velja za Vzhodni Timor, [illegible] ki je manjši od Slovenije) in [illegible] imata malo prebivalcev (Špan[illegible] ska Sahara manj kot Ljubljana, [illegible] Vzhodni Timor za tretjino Slo[illegible] venije) imata pa vendarle, tako [illegible] kot vsi drugi narodi tega sveta, [illegible] svojo zakonito pravico živeti [illegible] svobodno in neodvisno.

TELEGRAMI

NIKOZIJA – Ciprski predsednik Makarios je sprejel generalnega direktorja grškega ministrstva za zunanje zadeve Džunisa, ki ga je seznanil s pogovori grškega zunanjega ministra Biciosa na sestanku zunanjih ministrov držav NATO v Bruslju. Znano je, da so se Biciosovi pogovori nanašali na problem Cipra.

NEW YORK – Izraelski obrambni minister Peres je izjavil, da bo Izrael najbrž bojkotiral januarsko sejo VS, na kateri bodo razpravljali o Bližnjem vzhodu.

tedenski notranjepolitični pregled - tedenski notranjepolitični pregled

Več osebne odgovornosti

Minuli teden je bila vsekakor osrednji notranjepolitični dogodek 15. seja predsedstva CK ZKJ, ki ji je predsedoval Josip Broz Tito. Posebej pomembna je bila ta seja zategadelj, ker so na njej preučili in ocenili idejnopolitična vprašanja naše ekonomske politike v letošnjem in v prihodnjem letu, razen tega pa so izčrpno obravnavali tudi aktualna vprašanja v zvezi z urejanjem naše kadrovske politike. Po uvodnih poročilih se je na seji predsedstva razvila izčrpna razprava, v kateri je sodeloval tudi predsednik Tito.

Predsedstvo je ocenilo, da nam je v letošnjem letu z ustrezno družbeno akcijo uspelo na več področjih zaustaviti nadaljnje poglabljanje dosedanjih neugodnih tokov v ekonomskih gibanjih. S tem, se nadalje glasi celovita ocena, so bili doseženi določeni ugodni rezultati v proizvodnji, zunanjetrgovinski menjavi, v naraščanju zaposlenosti, v zaustavitvi naraščanja cen in drugod. Pomembna je tudi dejavnost, ki je usmerjena k nadaljnjemu izpolnjevanju gospodarskega in političnega sistema na temeljih nove ustave.

Ta akcija pa bi bila lahko v zvezi z zaustavitvijo oziroma preobrnitvijo poprejšnjih neugodnih gospodarskih tokov še uspešnejša, ko bi bila – akcija namreč – na vseh ravneh subjektivnih sil bolj intenzivna, bolj organizirana in usklajena. Ker je mogoče računati, da se bomo v prihodnjem letu ponovno soočali z raznimi objektivnimi gospodarskimi težavami, izvirajočimi iz splošnega svetovnega položaja, se moramo kar najbolj angažirano usmeriti v ploden nadaljnji razvoj – je rečeno v oceni predsedstva, če jo povemo malce strnjeno – pri čemer je treba posebno pozornost posvetiti uresničevanju že sprejetih (kongresnih) sklepov. Poudarjeno je bilo tudi, da je pri oblikovanju razvojne resolucije za prihodnje leto nujno pravočasno sprejeti vse ukrepe, sporazume in dogovore, ki bodo delovali v smislu predvidenih sistemskih rešitev.

V svoji razpravi na tokratni seji predsedstva je predsednik CK ZKS France Popit izčrpno razčlenil vlogo spreminjanja družbenoekonomskih odnosov pri stabilizaciji našega gospodarstva. Dejal je, da je v naši družbi v mnogočem že dozorelo spoznanje, da morata stabilizacija in razvojna politika temeljiti na globljih spremembah družbenoekonomskih odnosov, na bistveni spremembi položaja delavca v združenem delu – skratka na vsem tistem, kar smo trdno vgradili v našo ustavo. Pri tem pa je Popit opozoril – ko je govoril o sedanjih družbenoekonomskih problemih – na resen problem, ki pa pomeni zastajanje v dinamiki rasti delovne produktivnosti pa še na drugih področjih naše delovne učinkovitosti. V skrbnejšem izkoriščanju naših proizvodnih rezerv so realne možnosti za nujno povečanje dohodka, je dejal, potem pa je nanizal še nekatere bistvene probleme nadaljnjega urejanja našega razvoja: usklajevanje plačilne bilance med izvozom in uvozom, opredelitve razvojnih prioritet za naslednje obdobje, kritično ocenjevanje vseh vrst porabe, vprašanja delitve itd.

V zaključni besedi na tokratnem zasedanju predsedstva CK ZKJ pa je predsednik Tito predvsem pozval k odgovornosti – dejal je, da moramo danes povsem jasno povedati, da je pri nas večina problemov subjektivne narave, da so za napake, ki se dogajajo, odgovorni resnični, živi ljudje, ki pa v naših ocenah in kritikah vedno ostajajo neimenovani. To, je dejal predsednik Tito, ni prav. Čas je že, da tiste, ki delajo napake, ki sprejetih sklepov ne izpolnjujejo, tudi javno imenujemo ter jih pokličemo na odgovornost. Predvsem pa so za izpolnjevanje sprejetih sklepov odgovorni komunisti na vseh ravneh in v vseh okoljih, saj oni vodijo naše gospodarstvo. Če v tem ne bomo dosledni in ne bomo terjali, da bi komunisti ravnali, kakor od nas terja položaj, potem ne bomo ničesar dosegli, je poudaril predsednik Tito.

Prejšnji teden se je v delovnih telesih skupščine SFRJ – v njenih odborih – začelo podrobno usklajevanje pripomb, izraženih v dosedanjih razpravah ob osnutku razvojne resolucije za prihodnje leto. Usklajevanje poteka plodno, tako da je mogoče pričakovati, da bo razvojna resolucija SFRJ za prihodnje leto zares sprejeta do roka, ki je bil postavljen, torej sredi prihodnjega tedna.

Tudi v republiki potekajo še zadnje priprave za dokončno oblikovanje razvojne resolucije za prihodnje leto. Sredi prejšnjega tedna je izvršni svet preučil vse doslej izražene predloge in pripombe – posebno pozornost je posvetil zahtevi po čim racionalnejšem planiranju vseh stroškov in oblik porabe, ki naj bodo resnično odsev realnih možnosti našega gospodarstva – ter je izoblikoval besedilo predloga resolucije, ki pa ga bo treba dopolniti še s splošno bilanco sredstev.

Brskanje po javnem smetišču v Žabjaku je za Rome vsakdanji kruh. Človeka kar stisne pri srcu, ko vidi otroke in ženske, ko dan na dan po še gorečih smeteh brskajo. Kar je uporabnega, odpeljejo na „Odpad", zavrženi polivinil pa uporabijo za šotor. (Foto: R. Bačer)

Nadvoz čez progo v Krškem vzbuja upanje vsem tistim dolgim kolonam avtomobilistov, ki nekajkrat na dan nestrpno čakajo pred spuščenimi zapornicami. „Pionir" nadaljuje začeto delo, odkar je skupnost SRS zagotovila manjkajočo vsoto, LB pa kredit za premostitev.

V prostorih krajevne skupnosti na Čatežu so v soboto, 13. decembra, odprli kulinarično razstavo. Na njej so sodelovala gostinska podjetja iz Krškega in Brežic ter zasebni gostinci, medtem ko so bile gospodinje zelo slabo zastopane. Razstava je trajala dva dni. (Foto: J. Teppey)

Vse od vojnega rušenja Sevnica ne premore hotela. Z letošnjo preureditvijo in dograditvijo Kolodvorske restavracije bo domače Gostinsko podjetje mestu ponudilo takšen objekt. Dela se bližajo koncu. Če bodo dobili tudi opremo, bodo na Silvestrovo na voljo že tudi novi prostori.

OCENE ZA VINO LETOS STROŽJE

Letošnja trgatev je bila po kakovosti boljša od lanske, zato je tudi vino slajše. Strokovna komisija, ki je na prireditvi praznika vina Čatež 75, ocenjevala vzorce z razstave, se je zaradi tega odločila za strožja merila kot lani. Ocenjevanje je bilo anonimno. Komisija je pregledala 172 vzorcev vina, od tega 50 vzorcev bizeljskega rdečega, 40 vzorcev bizeljsko belega vina in 71 vzorcev cvička. Za bizeljsko belo vino je podelila diplome tistim vinogradnikom, ki so za svoje vino dobili oceno 15 točk in več, za bizeljsko rdeče od 14,5 točk dalje in za cviček 13 točk in več.

Koliko asfalta bo dobila Dolenjska

Od nekaj več kot 3.800 km regionalnih cest v Sloveniji jih je potrebno posodobiti 1.134 km. Po računu, ki ga je pripravila republiška skupnost za ceste, bi samo za dela v obdobju 1976 – 1980 potrebovali 21.000 milijonov dinarjev, poleg tega za nove mostove še posebej približno 500 milijonov dinarjev.

„Cesta" iz Otavic priti Ribnici

Koliko novega lahko pričakuje Dolenjska z Belo krajino in s Posavjem? Osnutek republiškega programa predvideva, da bi na tem območju do konca leta 1980 posodobili, obnovili in na novo zgradili okoli 156 km cest. Posamezne občine bi dobile: Brežice 17,5 km, Črnomelj 15,6, Kočevje 21,7, Krško 13,5, Metlika 12,2, Novo mesto 31,4, Ribnica 5,7, Sevnica 17,5 in Trebnje 20,6 km. Za vsa ta dela bi morali odšteti 265,8 milijona dinarjev.

Črnomaljci in Metličani se s takim programom ne strinjajo. Črnomaljski zahtevek je, da je treba program modernizacije cest dopolniti tako, da bodo imeli po letu 1980 posodobljenih 78 odstotkov vseh regionalnih cest. Prav gotovo bodo pripombe tudi iz drugih občin, saj je znano, da je asfaltno cestno omrežje posebno v južnem delu Slovenije – od kočevske do brežiške občine – še precej redko.

Predlagani program ne izključuje del, za katere so do zdaj sklenjene pogodbe. To vprašanje je še zlasti zanimivo za novomeško občino, ki čaka na nov most čez Krko v Ločni, ustrezne cestne navezave nanj in preureditev tako imenovane industrijske ceste proti Straži.

Čeprav je pričakovati nemalo zahtevkov po dopolnitvi programa, pa veliko popravkov prav gotovo ne bo. Republiška cestna skupnost namreč ves čas pojasnjuje, da je na nitki še to, kar je v osnutku, saj so zaostanki iz prejšnjih let tolikšni, da bo vsa napovedana dela v resnici težko uresničiti.

I. Z.

„Zlata čebula"

„Zlata vredna čebula". Nenadoma tak kričeč naslov v časniku, zraven pa razlaga, da čebule zelo primanjkuje na svetovnem trgu in da je cena na debelo dosegla že astronomskih 260 dolarjev za tono. Tako dragocena ni bila čebula še nikoli.

To bi bila priložnost za nas Jugoslovane, lukarje, tradicionalne velike pridelovalce čebule, da kaj iztržimo! Po 20.000 in več vagonov čebule smo pridelovali leta nazaj, ko ni bilo konjunkture, zdaj pa, ko je, čebule tudi sami nimamo dovolj. Kakšna smola! bi dejal nepoznavalec. A mnogo bolj kot smola ima vmes prste dolgoletno podcenjevanje pridelovanja vrtnin, ki je v kmetijstvu najbolj negotov posel.

Da, podcenjevanje in zanemarjanje je prava beseda. To potrjuje tudi dejstvo, da je le malenkost vrtninarske proizvodnje v družbenih rokah in da je ta kmetijska panoga v glavnem prepuščena stihiji, naključju. Stihija pa je nujna posledica primitivnega, razdrobljenega in neorganiziranega vrtninarstva; prav takega pa imamo. Lahko bi tudi rekli, da družba kot celota v preteklosti ni želela tvegati in vlagati v pridelovanje vrtnin, zdaj pa ima.

Zdaj pa imamo! Stisko s čebulo na primer. Letos je že tako malo slabše obrodila, povrhu vsega pa je še izredno močno podvržena gnitju. Cene so začele bezljati in nič jih ne more ustaviti – razen uvoza. Na novomeškem trgu stane ta čas kilogram čebule poldrugi tisočak, na ljubljanskem pa je še dražja.

Samo uvoz lahko zapolni vrzel in zvezni izvršni svet je tako tudi ukrepal. Uvoženih je že 2.000 ton čebule, v kratkem pa jih bo še nadaljnjih 10.000 ton. Skupno je predvideno, da bomo v tujini kupili 30.000 ton čebule. Na koncu ostane seveda vprašanje, ali se bomo v oskrbi s hrano res kaj kmalu bolj postavili na noge (in več storili za kmetijstvo!). Naraščajoči uvoz hrane (lani smo je uvozili za 16 milijard – izvozili pa za 6,7 milijard, leto poprej smo je uvozili za 11 milijard – izvozili za 7,3!!) nas bo hočeš nočeš prisilil v to. Kolikor prej, toliko bolje.

M. LEGAN

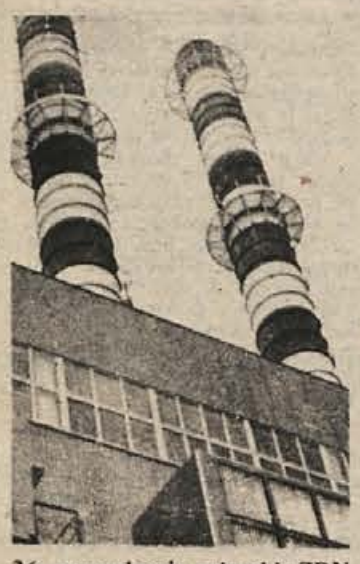

26. novembra je prispel iz ZRN obnovljen tretji generator nove plinsko-parne elektrarne v Brestanici. Montažna skupina hiti, da bo celotna elektrarna nared še pred novim letom.

Brestanica nared

Brestaniška elektrarna bo te dni končno povsem nared, precej kasneje, kot so napovedovali pred dobrima dvema letoma, ko je za dalj časa mrknil električni tok in v Sloveniji povzročil veliko gospodarsko škodo. Njena vrednost ni toliko v 69 MW močnih treh plinskih turbinah in 25 MW močnih parnih turbinah, temveč predvsem v tem, da bo brestaniška elektrarna lahko pošiljala v elektroenergetski sistem Slovenije električni tok tedaj, ko ga bo sicer primanjkovalo.

V Brestanici so naredili elektrarno, ki jo lahko poganja bencin ali težko olje ali pa kombinirano obe te dve gorivi skupaj, kar je zelo redek primer v svetu. Odkar se je po naftni krizi zemeljsko olje na svetovnem trgu do štirikratno podražilo, je iz njega pridobljeni električni tok sicer precej drag, vendar ga lahko pridobimo vsak čas, ob konicah porabe in ob izpadih električnega toka iz drugih elektrarn. Spomnimo se samo na jesen 1973, ko se je pokvarila termoelektrarna v Šoštanju. To je hkrati tudi odgovor tistim kritikom, ki so grajali graditev plinskih elektrarn v času po veliki podražitvi nafte.

In še ena zanimivost: da bi bilo oskrbovanje brestaniške elektrarne z lahko vnetljivim gorivom povsem varno, bodo iz Brestanice napeljali skoraj dva kilometra dolg železniški tir, tako da bo mogoče pripeljati nafto ali bencin do elektrarne in jo pretočiti naravnost v velike rezervoarje elektrarne. Naložba bo veljala 150 milijonov dinarjev, tretjino tega denarja bo prispevala elektrarna sama. Sedanji neustrezni prevoz goriva s cisternami kaže, da je potrebno to čimprej narediti.

Zagrenjena vest

Takih vesti, kakršno je za prejšnji mesec sporočil zvezni zavod za statistiko, je bilo v preteklosti malo, v bližnji preteklosti pa tako rekoč prav nič. V novembru so se namreč cene industrijskih izdelkov znižale za 0,6 odstotka. Vtis je, da po vsem navijanju cen in verižnih reakcijah, ki jih je tako navijanje potegnilo za seboj, končno le zmaguje prepričanje, da se z večanjem cen ne da reševati nič.

Pusti me, Anka, da letos jaz pripravim ozimnico! (Karikatura: Bjelovarski list)

Žal pa je statistični zavod tudi sporočil, da so se v novembru kljub pocenitvi industrijskih izdelkov cene na drobno vendarle povečale – skupno za 1,1 odstotka v primerjavi z oktobrom. Tehtnico so nagnile v svoj prid cene kmetijskih pridelkov, ki so se v enem mesecu podražili kar za 3,9 odstotka, od tega največ svеže povrtnine, ki so [illegible] bile novembra kar za 29,8 odstotka dražje.

Dražitev kmetijskih pridelkov, zlasti pa vrtnin, to je davek, ki ga plačujemo za odnos do kmetijskih dejavnosti v preteklosti. Povrtnine na trgu ni dovolj, zato je draga, dovolj pa je ni delno zaradi slabše letine (na primer čebule), največ pa zaradi tega, ker pridelovanje ni dovolj organizirano in ker še zdaleč niso izkoriščene naše naravne možnosti, ki obstajajo predvsem v obmorskem pasu in Makedoniji. Škoda, da to dejstvo že tako dolgo le – ugotavljamo.

Sejmišča

NOVO MESTO: zaradi slabega vremena in strahu pred snegom ni bilo kupcev iz oddaljenih krajev, pa tudi ponudba prašičkov je bila manjša. Naprodaj je bilo 241 prašičev, od tega 222 starih do tri mesece. Na sejmu so prodali 212 prašičev. Cene so bile v glavnem nespremenjene; pujski so veljali 410 do 590 din, nad tri mesece stari prašiči pa 540 do 700 din.

BREŽICE: na sobotni sejem so prodajalci pripeljali 546 prašičev, od tega 41 starih nad tri mesece. Prodali so jih 389; mlajši so veljali 27 do 28 din, nad tri mesece stari prašiči pa 18 do 19 din za kilogram žive teže.

Kmetijski nasveti

Zares v potu svojega obraza

Prvi pogoj za uspešnejše in cenejše pridelovanje krompirja na naših kmetijah je uvajanje strojev in nadomeščanje živega dela s strojnim. Pogoj za mehanizirano pridelovanje krompirja pa so večje parcele ali setvene površine na kmetijo oziroma večje stopnje specializacije kmetij. (SK, št. 12/75)

Do te ugotovitve, ali natančneje rečeno: njene potrditve, je prišel sodelavec ljubljanskega Kmetijskega inštituta inž. Slavko Gliha, ko je na primerih 21 slovenskih kmetij, ki pridelujejo krompir, raziskal, kako je pri njih s produktivnostjo dela. Ker je na Dolenjskem krompir ena najvažnejših poljščin, bodo za pridelovalce zanimive nekatere ugotovitve, na osnovi katerih si lahko vsakdo poišče tudi svoje mesto, seveda če premore podatke za svojo kmetijo.

Poraba živega dela v pridelovanju krompirja je na slovenskih kmetijah povečini neverjetno velika. Ne rečejo zastonj kmetje, da se s krompirjem malone pretegneš. V letu 1972 – za to leto so bili zbrani podatki – so porabile v povprečju kar 851 ur živega dela na hektar krompirja. Da je to res velika številka, ni treba po primerjavo čez lužo, v Ameriko, ki ima najbolj produktivno kmetijstvo, zadošča že primerjava s sosednjimi, kmetijsko bolj razvitimi deželami.

Kaj pomeni 851 ur, samo še tale primislek: da bi kmet svoje delo obračunal tako, kot si ga zidar ali njegov pomočnik, ne bi ob povprečnem pridelku opazovanih kmetij (132 stotov) letos prvotno predvidena sporazumska cena 1,80 din zadoščala niti za plačilo kmetovega dela. Kje pa so še gnojilo, seme, škropiva, strojno delo ipd.?

Iz vsega tega sledi, da je v bližnji prihodnosti pridelovanje krompirja nujno potrebno bolj mehanizirati, sicer bo vsakršno upanje na ekonomski uspeh jalovo. Že samo strojno sajenje lahko občutno zmanjša porabo živega dela, mehanizirati pa je mogoče skorajda vse. Strojne linije, uporabljane v strojnih skupnostih, so že dalj časa ugotovljen in priporočen, toda še mnogo premalo uporabljen izhod v pridelovanju krompirja. Seve, ostaja še vprašanje velikosti parcel, specializacije . . .

Inž. M. L.

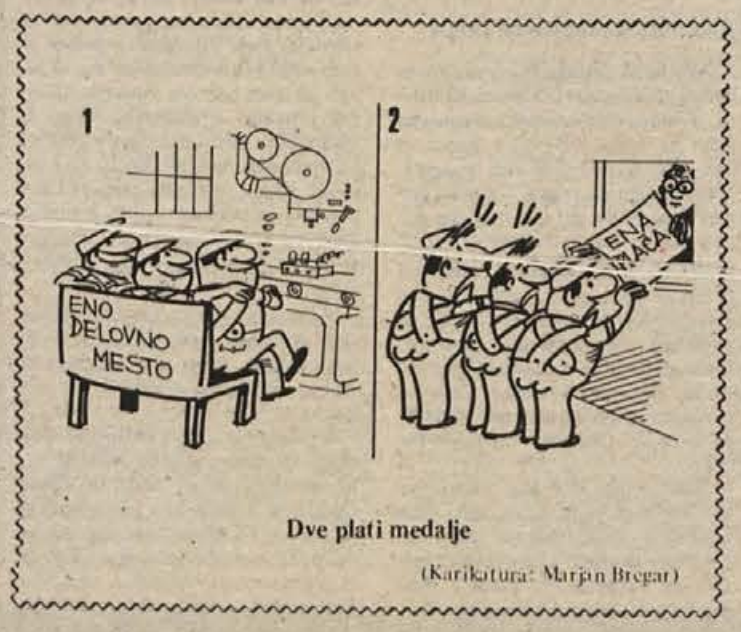

Dve plati medalje

(Karikatura: Marjan Bregar)

vredno je zapisati...

Do združitve treh novomeških zdravstvenih delovnih organizacij – splošne bolnišnice, zdravstvenega doma ter zavoda za socialno medicino in higieno, ki so regionalnega pomena, v sestavljeno organizacijo združenega dela, imenovano zdravstveni center, je le še nekaj tednov. Kot je dejal

Korak do SOZD

dr. Albin Pečavar, direktor zdravstvenega doma, je pričakovati, da bo glasovanje v vseh združujočih se zdravstvenih organizacijah (referendum) opravljeno do 1. januarja, tako da se bo enotno poslovanje v novi organizacijski družbi dejansko začelo že z novim letom.

Javna razprava gre h koncu, pripombe k predlogu samoupravnega sporazuma o združitvi, objavljenega oktobra, so znane, pripravljeno dejanje ima tudi vso podporo občinskih in medobčinskih družbenopolitičnih ter strokovnih dejavnikov. Stvari so tako daleč, da bi se ne smelo zatakniti pri zadnjem koraku.

Prednosti tega združevanja so bile v javni razpravi na vseh ravneh večkrat podčrtane. Poleg enotne poslovne politike bo imel zdravstveni center tudi enotno skrb za kadrovanje in tako razporeditev služb in kadrov, da bo s tem dosežena največja smotrnost dela. Zagotavljajo, da z novo organiziranostjo ne bo okrnjeno zdravstveno varstvo. To je moral poudariti tudi dr. Pečavar, ko je prejšnji teden v Trebnjem na seji skupščine dolenjskih občin odgovarjal na vprašanja delegatov.

Pripravljajoča se nova organizacija ne zaobsega tudi lekarn, saj se do zdaj ni posrečilo niti to, da bi se lekarne povezale med seboj (horizontalno). Kajpak to ne pomeni, da je akcija, ki ima namen pritegniti tudi lekarniške delovne organizacije, končana. Prepričani so namreč, da bodo našli obliko in način, da bi v zdravstveno združbo lahko vključili tudi lekarne.

I. Z.

Slovenija...

(Nadaljevanje s 1. str.)

(upravičena ali ne) znaša 16 do 20 odstotkov.

Za boleznine porabimo v naši republiki toliko denarja, kot jih damo za kulturo, znanost in socialno skrbstvo. Zanimiv je tudi podatek, da v to vsoto niso šteti milijoni za otroške dodatke in porodniške dopuste.

Zelo zaostajamo tudi v energetski porabi. Naše povprečje je, če preračunamo porabo v premogove kalorije, 1600 kilogramov premoga na prebivalca, svetovno povprečje pa 4000. Nekatere vzhodne države so že presegle številko 5000 kilogramov. V statistiko so štete tudi dežele v razvoju, kjer precej obilno sije sonce.

Za otroške dodatke porabimo na leto 90 milijard, kar je več kot gre skupno za znanost, kulturo in še marsikaj drugega. Obeta se, da bo po novih merilih kmalu ob dodatek 11 odstotkov otrok.

Od tako imenovane skupne porabe, ki bo prihodnje leto zaradi povečanja proizvodnih stroškov relativno za toliko in toliko manjša, porabimo za resnično skupno porabo le tretjino denarja. Večina ostalega (53 odstotkov) gre za osebne dohodke, pokojnine in podobno.

Za enega upokojenca delajo štirje zaposleni, čeprav je povprečna pokojnina komaj 65 odstotkov povprečnega osebnega dohodka.

Komur teh nekaj številk in dejstev kaj pove, bo razumel tudi besede dr. Avguština Laha, ki je v Novem mestu rekel, da hočemo v pogojih začetnega socializma za vsako ceno (nekako samo po sebi) že dandanes imeti na dlani življenjsko raven komunizma. Popolnoma jasno je, da se razvoj ne da preskočiti, v prihodnje bo treba stisniti pas ter več in bolje delati. Če ne verjamete, se spomnite na podatek, da je vsak dan v bojda vzorno delavni Sloveniji toliko „bolniških", kot zaposluje delavcev vsa jeseniška industrija.

M. B.

Vse za kupca

Knjižno založniško podjetje „Mladost" iz Zagreba je v torek, 9. decembra, v novem naselju na Linhartovi v Ljubljani odprlo nove poslovne prostore sodobne biro opreme.

V salonu „sodobna biro oprema" je stalna prodajna razstava pisarniške in računske tehnike, mehanografije, fotokopirnih aparatov, sodobne pisarniške opreme in elektronskih priprav za obdelavo podatkov. Kupec tako res dobi vse, kar potrebuje, na enem mestu, tudi geodetske instrumente, tehnični pribor in celo jezikovne tečaje linguaphone.

Na tiskovni konferenci je generalni direktor Mladosti Branko Juričević poudaril, da jim ne gre le za golo prodajo, pač pa je njihova naloga kupcu svetovati, mu nuditi vse usluge, od programa dela do demonstracije prodajnih predmetov. Seveda je za vse stroje zagotovljen servis in rezervni deli, za morebitne kupce pa prirejajo brezplačne razstave in instrukcije v vseh krajih Slovenije. Pri nakupu elektronskih sistemov za obdelavo podatkov pa nudi Mladost brezplačne tečaje pri nas in v tujini. V salonu v Ljubljani bo vsak mesec en teden demostracija delovanja strojev: vsak mesec bodo predstavili eno vrsto strojev.

Odgovorno delo v težavnih razmerah

Društvo medicinskih sester Novo mesto, ki šteje že nad 150 članic, je imelo 13. decembra občni zbor. Tudi tokrat je bil prvi del zbora, kot je to pri raznih sestankih medicinskih sester že pravilo, posvečen strokovnim predavanjem.

Dr. Ljubo Kretič je dejal, da ima društvo medicinskih sester velik pomen za razvoj tega prepotrebnega zdravstvenega osebja. „Sestre ne smejo pričakovati, da se bo za njihove težave in za napredek te službe kdo bolj zanimal kot njihovo društvo," je poudaril. Marsikaj je treba še izboljšati in urediti, tako pripravniško službo medicinskih sester, kar je predvsem stvar strokovnih društev, in pa strokovno izpopolnjevanje. Dr. Kretič je sestram predaval o kontracepciji z mehaničnimi sredstvi. Te dni namreč poteka deset let, odkar so v Novem mestu prvič uporabili eno od mehaničnih kontracepcijskih sredstev, in v tem desetletju se je izkazalo, da je kontracepcija najbolj humano sredstvo za načrtovanje družine. Dr. Ostojić pa je predaval o prvi pomoči ponesrečencem v prometu.

Predsednica društva medicinskih sester Zdenka Kaplan, ki je bila na tem zboru ponovno izvoljena, je poročala o delu društva, ki združuje sestre iz občin Novo mesto, Metlika, Črnomelj, Trebnje in Krško. Kaplanova je med drugim dejala: „Delo medicinskih sester, zlasti tistih, ki delajo v hospitalnih zavodih, je zelo težko, saj delajo v treh izmenah, ob nedeljah in praznikih, tu so tudi dežurstva. Kljub temu pa se sestre vedno bolj vključujejo tudi v druge oblike dela, zlasti v samoupravne interesne skupnosti, kar služi širšim družbenim koristim.

Žal pa moramo ugotoviti, da so se delovne razmere medicinskih sester v zadnjem času le malo izboljšale; zaradi pomanjkanja kadra morajo še naprej delati veliko nadur. Sestre-matere še posebej tare, ker ni urejeno otroško varstvo, prilagojeno njihovemu delovnemu času, se pravi 24 ur na dan. Urejeno tudi ni stanovanjsko vprašanje, zlasti za samske sestre. Zavedati bi se morali, da tudi dobro počutje zagotavlja dobro delo.

Na koncu so sestre sprejele srednjeročni delovni program DMS 1976–1980. Med drugim bodo organizirale podružnice društva v Trebnjem, Črnomlju, Metliki in Krškem. Poverjenice teh podružnic bodo tudi članice novoizvoljenega upravnega odbora. Novomeško društvo se bo vključilo v Zvezo društev medicinskih sester Slovenije in s tem v jugoslovansko in mednarodno zvezo.

A. BARTELJ

OBČNI ZBOR IN PREDAVANJE

V torek, 23. decembra, bo ob 16.30 v dvorani sindikalnega doma v Novem mestu predavanje prof. Šimeta Letiniča z naslovom „Prisluhnil sem utripu slovenske zemlje". Predavanje bo združeno z izrednim občnim zborom hortikulturnega društva, na katerem bodo sprejeli nov statut. Člani društva in ljubitelji narave vabljeni!

SOLIDARNI Z ŽRTVAMI

Ob tednu solidarnosti z žrtvami imperialistične agresije je bila 14. decembra zvečer v Mestnem gledališču ljubljanskem svečana akademija, ki so jo pripravili koordinacijski odbor za pomoč žrtvam imperialistične agresije, RK ZSMS, UK ZSMS in RK Slovenije – koordinacijski odbor študentov.

NOV INFORMATOR

Pred kratkim je izšla prva številka INFORMATORJA, glasila delovnih ljudi Zdravstvenega doma v Novem mestu. Na 20 ciklostiranih straneh in v tiskanem kartonskem ovitku uresničuje dolgoletno željo vseh delavcev doma, da bi bili bolje obveščeni o vseh dogajanjih v kolektivu. Naslovi rubrik, kot Delavsko upravljanje, Enota, Storilnost, Strokovna stran, V žarometu, Injekcija, Jubileji in Mala oglasna deska, kažejo pestrost in domiselnost uredniškega odbora, ki vabi k sodelovanju vse člane doma. INFORMATOR bo izhajal, kot napoveduje prva številka, vsaka dva meseca. Spričo skorajšnje združitve novomeških zdravstvenih organizacij v nov zdravstveni center se bo vloga obveščanja, s tem pa tudi novega INFORMATORJA prav verjetno že v kratkem precej povečala.

POČASTITEV DNEVA JLA

Program praznovanja v počastitev praznika jugoslovanske ljudske armade so v krški občini razteglili na ves december. Letos, ob 30. obletnici osvoboditve je to povsod še bolj slovesno. Po šolah učencem vrtijo filme z dogodki iz NOB in prirejajo razgovore rezervnih starešin in članov ZB s pionirji.

Na praznik, 22. decembra, bo pri spomeniku padlim borcem pred krško osnovno šolo slovesen sprejem mladincev prostovoljcev v teritorialne enote. Sledila bo podelitev priznanj in odlikovanj rezervnim starešinam in drugim prizadevnim delavcem pri akcijah SLO. Napovedujejo tudi slavnostno sejo občinskega sveta za narodno obrambo.

Loška KS je lahko za zgled

Občinski komite ZK Sevnica zasedal v krajevni skupnosti

Predzadnjo sredo je komite občinske konference ZK nadaljeval z letos uvedeno novostjo delovnih zasedanj v samih delovnih sredinah, tokrat v krajevni skupnosti.

Temeljita priprava domačinov je pokazala, da so za sestanek izbrali pravi kraj. Člani komiteja so zato loški krajevni skupnosti in družbenopolitičnim organizacijam izrekli vse priznanje. Predvsem je očitno, da se člani krajevne osnovne organizacije ZK tvorno vključujejo v delo vseh sredin.

Ločani opozarjajo, da je financiranje krajevnih skupnosti kljub ustavnim opredelitvam v življenju še nedodelano, predvsem so krajevne skupnosti nemočne do delovnih organizacij izven KS, ki zaposlujejo delavce iz Loke. V krajevni skupnosti ne pričakujejo od občinske skupščine le denarne pomoči, temveč pomoč tudi pri drugih vprašanjih.

Vodja splošne delegacije Alojz Mlinar je opozoril na težave, ki so jih imeli delegati v občinski skupščini, ko jim je bilo enkrat odgovorjeno celo z lažnimi podatki. V Loki opozarjajo na težave delegatov interesnih skupnosti, kjer bi se verjetno bolje obnesle posebne delegacije. Ker bodo skupščine teh skupnosti še ta mesec, lahko loška delegacija še dosti pripomore z drugimi napotki.

Pri obravnavi krajevnih skupnosti v občini je nekaj članov komiteja opozorilo na ne dovolj utrjeno krajevno samoupravo v sami Sevnici.

Med vzponi...

(Nadaljevanje s 1. str.)

Pregled po panogah pove, da je bilo gibanje gospodarstva povsod počasnejše razen v industriji, kjer pripisujejo to ugodnejši prodaji izdelkov Tovarne pohištva. Zanje so namreč znižali prometni davek in zmanjšali polog pri nakupu pohištva na kredit. Tovarna je nekoliko povečala tudi izvoz. Zelo ugodno poslovanje je pokazala popravljalnica voz v Dobovi. Vzpon opazimo še pri IMV in Rudniku Globoko, medtem ko druge industrijske delovne organizacije kažejo zaostajanje. Razvojni tempo upada tudi v drugih panogah, zlasti v trgovini in prometu. V družbenem sektorju obrti sta se letos zelo dobro odrezala Livarstvo Dobova in Kovinoplast Jesenice.

Izvoz je bil v teh mesecih ugoden, investicijska dejavnost v gospodarstvu pa je zadnje čase zelo umirjena, kar kaže na zmanjševanje konjunkture. Posledica tega je tudi manjši odstotek zaposlovanja kot v minulih dveh letih.

Z izgubo je zaključila devetmesečno poslovanje IMV–TOZD tovarna prikolic. V njej še vedno šepa organizacija proizvodnje, zato so nujne kadrovske okrepitve. Problematično je še poslovanje v Obrtnem kovinskem podjetju v Dobovi, za katero pripravljajo sanacijski program in združitev z močnejšim partnerjem. Na integracijo se resno pripravljata tudi Grad Mokrice in zdravilišče Čateške Toplice. Še vedno je negotova prihodnost Kovinske galanterije na Bizeljskem, kjer ne ustrezata niti kadrovska zasedba niti proizvodni program.

Na vprašanje, kaj storiti, da se bo gospodarjenje v občini izboljšalo, odgovarja načelnik oddelka za gospodarsko-upravne zadeve Roman Rajer, da ni drugega izhoda, kot odpraviti vzroke za zastoj pri vseh delovnih organizacijah. Do zdaj se večini od njih žal ni zdelo vredno posvečati več pozornosti spremljanju teh gibanj, čeravno bi morala postati glavni predmet razprave o stabilizaciji. Tako skoraj nobena delovna organizacija ne ve za pravi vzrok stagnacije. To pomeni, da so kolektivi formalno sicer sprejemali stabilizacijske programe, vendar so odpovedali na najobčutljivejšem področju.

JOŽICA TEPPEY

rekli so:

Josip Broz-Tito:

Krivci ne smejo ostati anonimni

Ne bi želel, da bi se na kaki taki seji spet ponavljale iste stvari. Dejstva so taka, kot smo slišali. Položaj v gospodarstvu ni dober in tega smo večidel krivi mi komunisti. Zato moramo tokrat zagotoviti, da se bo tisto, za kar se odločimo, uresničevalo. Seveda si bodo morali za to prizadevati vsi ustrezni forumi in organi. S tem se bo gotovo ukvarjala tudi skupščina, kjer so prav tako v večini komunisti. Sicer so pa v vseh naših forumih komunisti in tam ne morejo ravnati drugače, kot ravnajo v organizacijah in vodstvih Zveze komunistov. Danes sem bil tukaj priča brezpogojni enotnosti v zvezi z reševanjem teh problemov in odpravljanjem nekaterih pomanjkljivosti. Je pa tukaj nekaj, kar me nekoliko moti. Tisti, ki delajo napake, nekako zmeraj ostajajo anonimni. Mislim, da je čas, da tiste, ki delajo napake, javno imenujemo.

(Predsednik ZKJ na zadnji seji predsedstva CK ZKJ)

Munir Mesihović:

Škodljivi učinki uravnilovke

Kakor ste videli, nismo uresničili takšne produktivnosti dela, kakor smo jo predvideli v letu 1975. Pri tem pa smo dosegli velik odstotek zaposlenosti, precej večji od predvidenega. Nismo še začeli najširše konkretne bitke za pospeševanje produktivnosti dela, za večje varčevanje in boljšo organizacijo proizvodnje, kar bi omogočilo bolj dinamično gospodarsko rast in gospodarskega življenja nasploh, in sicer na trdnih in dolgoročnih temeljih. Nimamo ne dovolj ukrepov ne stimulansov, da bi spodbudili rast delovne storilnosti in dohodka in da bi hitreje uveljavljali načelo delitve po rezultatih dela, da bi stimulirali visoko produktivno delo in pri tem hkrati zatirali dokaj izrazite pojave uravnilovke, ki nespodbudno vplivajo na naš razvoj. Treba pa je upoštevati, da vse dotlej, dokler bo mogoče z navijanjem cen zaslužiti več kakor z delom – ne bomo dosegli večje storilnosti.

(Iz uvodnega referata člana IK predsedstva CK ZKJ na zadnji seji predsedstva CK ZKJ)

Franc Šetinc:

Umetniško pričevati o našem življenju

Delavci ne sprejemajo lažne svobode ustvarjalnosti kot bežanja pred vsako družbeno zavzetostjo, ki da umaže umetnost z blatom vsakodnevnega žitja in bitja delovnega človeka, ki da pomeni atentat na integriteto umetnika. Ko je delavec v EMO lani izrekel takole kritiko filmarjem: „Jaz, pa ne le jaz, bi rad videl na platnu tudi nas, delavce v proizvodnji in samoupravljavce . . . .", gotovo ni mislil, da se mora film v vsaki okoliščini opredeliti za dnevnopolitične interese. Ne, nikakor ne! On prav dobro ve, da mora film umetniško in dokumentarno pričevati o našem avtentičnem življenju, o našem delu in uspehih, o naših težavah in problemih, o naših zadregah in tragedijah pa tudi o naših sanjah in hotenjih. Film naj ne bo le navadna ilustracija ali celo kopije življenja, resičnosti, v njem mora biti kritičen, raziskujoč, ustvarjalni napor.

(Sekretar IK predsedstva CK ZKS v uvodni besedi na otvoritveni akademiji tedna domačega filma v Celju)

Alkoholizem

9

Piše: dr. JANEZ RUGELJ

Tudi iz tega razloga bi bilo koristno uresničiti predlog, da bi morala ženin in nevesta pred poroko napraviti poseben tečaj, na katerem bi ju alkoholog informiral tudi o alkoholizmu. Ponekod tečaje za novoporočence že imajo, ampak še vedno brez informacij o alkoholizmu.

No, po poroki pa začne mož povsem odkrito kazati svojo privrženost alkoholu.

Zveriženi odnosi v alkoholikovi družini

Že večkrat omenjena spremenjenost alkoholikove osebnosti, ki se kaže v bolezenskem (predvsem asocialnem) vedenju, poteka praviloma v dveh obdobjih. Prvo fazo v razvoju alkoholne bolezni imenujemo fazo uničevanja družine; tej sledi obdobje osebnostnega in družbenega propadanja. Alkoholna bolezen družine je samo drug izraz za prvo obdobje alkoholne bolezni, ki ga imenujemo obdobje uničevanja družine.

Žena se v alkoholičnem zakonu počuti opeharjeno za vsa svoja pričakovanja. Zaradi moževega popivanja in spremljajočih zdrah se počuti osramočeno in ponižano. Ker prihaja mož domov vinjen in prepirljiv, žena ne vabi več znancev in prijateljev v goste, saj jo je sram, da bi videli njenega moža pijanega in odurnega, vso družino pa v stiski. Če bi znanci prišli na obisk, ko bi bil od alkohola odvisni gospodar slučajno trezen, pa bi obisk gostov izkoristil za pijo. Dejansko se namreč nikoli ne zgodi, da bi k „aktivnemu" alkoholiku prišli na obisk takšni prijatelji, ki ne pijejo, ampak ravno obratno: k alkoholiku prihajajo na obisk samo ljudje, ki tudi sami radi veliko pijejo in so torej na najboljši poti, da tudi sami postanejo, če že niso, alkoholiki. Alkoholik je namreč v vinjenem stanju običajno tako neprijeten in ostuden, da lahko z njim sedi in ga mirno prenaša samo človek, ki je tudi sam vinjen in nagnjen k alkoholičnemu besedičenju. Spričo takšnih in podobnih neprijetnih izkušenj alkoholikova družina ne hodi več nikamor na obiske, kajti prej so se takšni obiski zaključili z moževo pijanostjo in scenami pred drugimi ljudmi. Komaj je potrebno omeniti, da alkoholik ne zahaja na obisk k prijateljem, ki ne pijejo, saj so takšni ljudje zanj predolgočasni. Navedene okoliščine pripomorejo k temu, da se običajni družabni stiki alkoholikove družine najprej razrahljajo in na koncu povsem ugasnejo, kar privede družino v socialno osamo.

Alkoholiku družina ne zaupa

Alkoholik čedalje manj zasluži in čedalje več zapravi. Svoje družinske in delovne obveznosti zanemarja. Ženi ne more biti več v oporo in otrokom že dolgo ni več za zgled. Vsako zaupanje zaigra. Če ga na primer žena prosi, naj ji iz trgovine prinese kruha, bo z veseljem vzel rdeč bankovec in šel po kruh. Toda vrnil se bo ponoči pijan, brez kruha in denarja. Ko se nekajkrat takšne in podobne dogodivščine ponovijo, pride alkoholikova družina v takšno stisko, da ji grozi razpad. Žena pa običajno prepreči razsulo družine na ta način, da vzame vajeti v svoje roke.

Tako življenjska nuja zaradi neučinkovitosti in malomarnosti alkoholičnega moža potisne ženo na „prestol družine", pravzaprav na „prestol revščine in gorja". Nekdanji gospodar oziroma oče, ki je nekoč dajal družini občutek varnosti, postane sedaj privesek družine, nekakšen nebodigatreba. Je pravzaprav izvržek, ki postaja čedalje bolj predmet sovraštva, zaničevanja, pomilovanja in lažnega usmiljenja. Družina več zaupa osemletnemu otroku, ki ga lahko brez skrbi pošlje n. pr. v trgovino po kruh in sladkor, kot pa očetu, na katerega se že zdavnaj več ne zanese. In tako postane alkoholični mož nebogljeno bitje (o, če ne bi bil še tudi kaj hujšega), s katerim ima žena več skrbi kot z majhnim otrokom.

Kako pa reagira mož na opisano zamenjavo prvinskih vlog v družini? Kar nekako zadovoljen je, saj je dosegel ravno tisto, kar zasvojenost od alkohola terja od njega: odvezan je vseh družinskih dolžnosti, da se lahko povsem posveča svojemu edinemu interesu – alkoholu. Tako je alkoholični mož odstavljen v družini od vseh dolžnosti in pravic. Le v pijanem stanju se včasih „repenči kot petelin" in poskuša vsaj za hip spet uveljaviti svoje „pravice gospodarja". Kaj pa dolžnosti? Le kaj bi z njimi.

Žena mora seveda poleg materinskih dolžnosti opravljati tudi dolžnosti očeta. Sama mora skrbeti za vzgojo otrok, za domačijo in vse ostalo.

Opisani zamenjavi prvinskih vlog očeta in matere se prilagodijo otroci in morebitni drugi družinski člani. Otroci se v vseh zadevah obračajo na mamo. Očeta namreč največkrat ni doma, oziroma je vinjen ali pa (v treznem stanju) nestrpen, ker mu nekaj (kaj drugega kot alkohol) manjka. Očeta se sramujejo, pozneje ga celo zaničujejo in sovražijo. Najprej so priče prepirov in pretepov, pozneje pa postanejo „osebni stražarji" matere, ki jo ščitijo pred pobesnelim očetom. Ko se oče približuje koncu svoje „alkoholične pustolovščine", postane mati „priložnostna medicinska sestra", otroci pa bolničarji. Zgodi se namreč, da morajo do nezavesti pijanega očeta, ki se je privlekel do hišnega praga, spraviti v hišo, še prej pa ga očediti, saj je običajno v takšnem stanju ves pokozlan, zraven pa se je še podelal v hlače. In bedeti morajo nad njegovim življenjem, saj je nezavesten in še bruha po vrhu.

Tako smo v tem opisu prispeli do končne stopnje zveriženosti odnosov v alkoholikovi družini, ki jo imenujemo bolezen družine alkoholika. Alkoholik in njegovi družinski člani rabijo dolga leta, da se prilagodijo takim neobičajnim življenjskim razmeram.

In tako lahko povzamemo bistvo te bolezni: žena je postala „gospodar" družine, mož pa privesek; vsi so se na te razmere prilagodili v tolikšni meri, da ne napravijo nič učinkovitega, da bi jih spremenili. In ravno s svojo prilagojenostjo nenormalnim razmeram „dokazujejo", da so bolni. Če pa so bolni, jim je treba pomagati. Kako? Na kratko: z drugačnim odnosom družbe (vseh nas) do problemov alkoholizma in alkoholikov ter v ustvarjanju možnosti za množično zdravljenje in družbeno rehabilitacijo alkoholikov in njihovih družin.

Šele sedaj, po tej bežni skici alkoholne bolezni družine (za podrobnejši opis z različnimi variantami in stopnjami zveriženosti družinskih razmer bi potrebovali več nadaljevanj), se lahko vrnemo nazaj, k oblikam manipulacij alkoholika v družini, in tako vsaj deloma odgovorimo na zastavljeno vprašanje: zakaj naša žena toliko let prenaša alkoholičnega moža?

KAKO ALKOHOLIK MANIPULIRA Z ŽENO IN OTROKI?

Kot smo že rekli, alkoholik vsakega človeka, ki ga ogroža pri zadovoljevanju odvisnosti od alkohola, doživlja kot sovražnika. Prisiljen je z njim opraviti zato, da lahko brez večjih težav pije naprej. Alkoholikove sposobnosti za obladovanje družinskega in delovnega okolja, ki mu v določeni meri otežuje nemoteno uživanje v alkoholni omami, so skoraj neizmerne, sicer alkoholik ne bi pil povprečno 10 do 20 let, preden se res začne zdraviti. Če pa upoštevamo, da se vsako leto pri nas pozdravlja sodobnemu zdravljenju približno le vsak stoti alkoholik, kar pomeni, da jih 99 % pije naprej, lahko vsaj slutimo veliko moč, ki jo imajo alkoholiki nad svojim (predvsem družinskim) okoljem.

Obrambni sistem alkoholika

Poznamo dve stopnji (skupini) alkoholikovih manipulacij.

Filatelisti bi radi kotiček

Na Dolenjskem je sedaj sedem filatelističnih društev in osem šolskih filatelističnih krožkov z več kot 300 člani. Filatelistična društva in krožki razvijajo, proučujejo in širijo filatelistično dejavnost, razstavljajo v domovini in tujini ter tako spoznavajo z našo zgodovino, kulturo, umetnostjo in današnjo stvarnostjo ter lepotami naše domovine in sveta širšo javnost.

Vsako leto so kar po tri dolenjska filatelistična društva med prvimi desetimi od 72 v Sloveniji.

Ker Dolenjski list pride res v vsako hišo v naši pokrajini, predlagamo, da bi v našem tedniku uvedli filatelistično rubriko, v kateri bi člane opozarjali na izdaje domačih in tujih znamk. Tako rubrika bi bila lahko v Dolenjskem listu enkrat na dva tedna ali enkrat na mesec, važno je, da bi bila redna, da bi lahko pravočasno pripravili strokovno gradivo. Prepričani smo, da bi taka rubrika bila filatelistom v veliko pomoč, pomagala pa bi, da bi se filatelija na Dolenjskem še bolj razvila.

ANDREJ ARKO
Kočevje

PRIPIS UREDNIŠTVA. Če bi filatelistična društva oziroma posamezni njihovi prizadevni člani priskrbeli redno dovolj aktualnega gradiva za objavo, bi bil Dolenjski list pripravljen odstopiti prostor tudi filatelističnemu kotičku, če ne vsak teden, pa na štirinajst dni. Prosimo za sodelovanje.

Praznik JLA je naš praznik!

Vojaki iz Cerkelj tesno sodelujejo z mladino – Proslava bo 22. decembra

Dan JLA bo imel v garniziji Cerklje delovni značaj in ne bo zajel samo enot garnizije, ampak tudi rezervni sestav, enote teritorialne obrambe, šole, delovne organizacije, krajevne skupnosti, družbenopolitične organizacije in podobno.

Tokratni praznik JLA sovpada s 30. obletnico osvoboditve, ki smo jo že počastili z različnimi akcijami in slovesnostmi, zato bo 22. december prilika za svojevrsten zbir rezultatov pouka in vzgoje, pa tudi oblik sodelovanja vojakov s šolami in različnimi organizacijami in društvi v Posavju.

Iztekajoče se leto je bilo še posebej plodno pri sodelovanju garnizije s prebivalci. Aktivnost je bila izražena z oblikami solidarne pomoči manj razvitim krajem Kozjanskega in Brkinov, pripadniki garnizije so se udeležili delovnih akcij „Pišece 75", „Kozjansko 75", priključili so se skupnim pripravam za majske slovesnosti, darovali so kri itn., v prvi vrsti pa sodelovali z mladino in ostalimi prebivalci Sevnice, Krškega in Brežic.

Največ so kajpak delovali v brežiški občini, kjer prebivajo in se družbenopolitično angažirajo. Ob že navedenih oblikah je bilo sodelovanje še posebno vidno na športnem področju in v tekmovanju vojakov in mladine za nagrado „Odličje 22. december". Vojaki in mladinci so skupaj nastopili na regionalnem tekmovanju v Rogaški Slatini in med osemnajstimi občinami zasedli prvo mesto, na republiškem tekmovanju v Ljubljani pa so bili tretji. Za uspešno sodelovanje garnizije Cerklje in osnovne šole iz Cerkelj je komanda ljubljanskega armadnega območja podelila cerkeljski osnovni šoli malo „Plaketo JLA". Izročili jo bodo 18. decembra. Tudi vojaški klub garnizije Cerklje je bil zelo aktiven, na tekmovanju vojaških klubov RV in PVO je osvojil prvo mesto ter barvni televizor in radio.

Vse omenjeno daje še toliko večji pomen dnevu JLA, ki ga bodo v garniziji Cerklje proslavili na sam praznični dan. Tedaj bo prisotne predstavnike družbenopolitičnih organizacij občin Sevnica, Krško in Brežice, rezervnega sestava, teritorialnih enot in civilne zaščite pozdravil komandant garnizije.

O življenju in vsakdanjem delu vojakov JLA bodo mladini in ostalim prebivalcem v dneh pred praznikom spregovorili predavatelji garnizije. V šolah in krajevnih skupnostih bodo orisali revolucionarni razvoj JLA, njeno vlogo med zadnjo vojno in dandanes. Vojaki garnizije Cerklje bodo sodelovali s kulturno-zabavnim programom v cerkeljski osnovni šoli, v šolskem centru v Brežicah, v Krškem pa tudi na srečanju pevskih zborov v Črnomlju. Tudi Dom JLA v Brežicah se bo pridružil prirejanju pomembnih prireditev.

VINKO ŠEBREK

PROSLAVILI SMO 29. NOVEMBER

29. november je naš največji praznik, rojstni dan nove Jugoslavije, zato je prav, da ga počastimo z najrazličnejšimi slovesnostmi. Tudi mi smo imeli šolsko in krajevno proslavo, na kateri so z recitalom nastopili učenci, pel je pevski zbor, cicibani pa so bili sprejeti med pionirje. Ob koncu proslave je tovariš Zajc podelil priznanja za dosežke v atletiki. Proslava je bila le uvod v praznične dni, katere sem sama preživela ob televizijskem sprejemniku.

IRENA ŠIMONIŠEK
novinarski krožek
OŠ Senovo

PRAZNOVANJE V VAVTI VASI

V počastitev 29. novembra smo učenci osnovne šole Vavta vas pripravili v dvorani v Straži proslavo. Najprej so bili v pionirsko organizacijo sprejeti novi člani, nato je bil lep kulturni program: nastopili so učenci naše šole, harmonikarski orkester glasbene šole iz Novega mesta in otroci iz straškega vrtca.

Po proslavi sta predstavnika novomeške garnizije učencem 7. in 8. razreda predavala o splošnem ljudskem odporu.

VANJA NOSE
literarni krožek
OŠ Vavta vas

Krivica me boli

Na zadnjem uredništvu v gosteh, ki smo ga pripravili prejšnji torek na Radovici, nas je obiskal tudi kmet Martin Nemanič iz sosednje krajevne skupnosti Boldraž – Slamna vas. Dejal je, da bi rad povedal o krivici, ki se mu je zgodila pri asfaltiranju okoli 500 metrov dolge ceste skozi Boldraž, in močno je želel, da bi njegovo pripoved v celoti objavili. In kaj Martina pekli?

„Ne da bi se hvalil, toda med pobudniki za asfalt skozi Boldraž sem bil tudi jaz. Sedaj, ko ga imamo, sem ponosen, da sem v sodobno cesto tudi jaz nekaj vložil. Toda ker sem takrat, ko smo govorili o samoprispevku, vztrajal, da plačamo vsi enako, tudi nekateri iz Metlike, so me kaznovali tako, da asfalta niso potegnili do moje hiše. Zato sem 42 metrov ali 126 kvadratnih metrov asfalta plačal sam, in sicer nekaj več kot 8000 din. Ne zdi se mi prav, da po časopisih pišete samo o velikem uspehu, ki je sad skupnega dela. Nepoučeni bi mislili, da je pri nas vse lepo, da smo do asfalta prišli brez težav, prepirov itd. Zato bi želel, da naša krajevna skupnost čimprej skliče sestanek, na katerem naj bi bili prisotni vsi metliški družbenopolitični delavci in novinarji. Morda bodo na ta način le prišla na površje nepoštena dejanja, ki jih poskušajo nekateri sedaj prekriti. Kadar koli napovedujete uredništvo v gosteh, vedno napišete, da boste napisali prav vse, kar vam bodo občani potarnali. „Bržkone boste imeli pri nas veliko dela . . ."

Martin Boldraž

To naj bo tudi pripomba na članek „Za pridne roke ni ovir", ki je bil objavljen v Dolenjskem listu 11. decembra.

Dovolj je neodločnosti!

Filatelistično društvo v Kočevju obstoji že 25 let in združuje ob starejših zbiralcih znamk tudi mlade, celo pionirje. Poleg zbiranja znamk ima društvo v programu nalog tudi razvijanje in proučevanje filatelistične dejavnosti ter širjenje in propagiranje slednje s srečanji in razstavami. To hkrati pomeni spoznavanje naše zgodovine, poudarjanje človeških vrednot nasploh in približno seznanjanje s socialistično stvarnostjo. Vse to kočevsko društvo opravlja z uspehom. Po delavnosti je vselej med prvimi desetimi tovrstnimi društvi v Sloveniji.

Zaradi vzdrževanja mladinskih in pionirskih oddelkov se je društvo otepalo s finančnimi težavami. To bi moralo zdaj, ko je financiranje društev urejeno z zakonom, odpasti, pa ni tako! Še zdaj ni jasno, kateri temeljni interesni skupnosti naj bi se društvo priključilo, odgovorni pa so se lani zadregi ognili tako, da so društvu nakazali 2.000 din. Tudi letos se obeta enaka vsota, ki je zgolj simbolična.

Ali ni vseeno, kateri SIS naj spada društvo? Kaj ni bolj važno to, da Filatelistično društvo Kočevje dosega družbeno koristne uspehe, za katere ve vsa filatelistična javnost Slovenije? Nejasnosti in neodločnosti je treba narediti konec in društvo podpreti. ANDREJ ARKO

Ali naj molzemo medvede?

Sedaj imamo lepo cesto od Kočevja do Broda na Kolpi, se pravi do naše Kolpske doline. Žal je prišla cesta pozno, saj živimo tu zdaj le še starejši, mladino pa so nam pred nekaj leti pobrala mesta in tujina. Kolpska dolina je zelo lepa in privlačna, vendar tudi zelo uboga, ker tu ni zaslužka oziroma industrije. Po novi cesti prihaja le na obiske nekaj tu rojene mladine, turisti pa na oddih in lov oziroma ribolov. Kaj bomo zdaj mi starejši in maloštevilni za vedno kraljevali Kolpski dolini? Ali naj mi obdelamo še to ubogo zemljico? To, žal, ni mogoče.

Ko bi bila vsaj pred enim desetletjem pri nas zgrajena kakšna tovarna, bi bil marsikdo ostal doma. Služil bi si kruh in obdelal zemljo. Tako pa je že marsikje grmovje in gmajna. Mlekarne že tožijo, da je malo mleka. Seveda, ko ni ljudi, ki bi redili živino. Ali naj molzemo jelene in medvede? Gostiln je pri nas na pretek, kakšnega obrata za ta kraj pa ni. Le v Brodu na Kolpi ima lesnoindustrijski obrat delniški „Dip".

Tako bo po vsej verjetnosti naša dolina izumrla. Le še zgodovina se bo spominjala nekoč tako polne, žive in lepe Kolpske doline, v kateri bo že čez nekaj let kraljevala samo še divjad.

Jože Križ
Kuželj

Proslava in kritične besede

Učenci zdravstvene šole morajo telovaditi v učilnicah

Tudi dijaki zdravstvene šole iz Novega mesta smo proslavili naš največji praznik, rojstni dan naše domovine. Dan pred praznikom smo se zbrali v domu kulture, kjer sta literarni krožek in pevski zbor pripravila program.

Po končanem programu smo imeli mladinsko konferenco. Pregledali smo rezultate dosedanjega dela in si začrtali nove cilje in sprejeli nove naloge. Na konferenci je bil tudi predsednik OK ZSMS Novo mesto Boris Dular, ki nam je povedal nekaj spodbudnih besed, pohvalil kulturni program. Govorili smo tudi o telesni vzgoji; naša šola namreč nima telovadnice, in tako imamo večkrat ure telovadbe kar v učilnicah. Telesna vzgoja pa je tako potrebna za razvoj mladega organizma, posebno še za nas, bodoče zdravstvene delavce. Vsak dan se sprašujemo, koliko časa bo to še trajalo, tako stanje je res nevzdržno.

Na naši šoli imamo tudi SSD, vendar zaradi pomanjkanja prostorov ne more delati, čeprav smo dijaki zelo zavzeti za šport. Žal pa nič ne kaže, da bo ta izvenšolska dejavnost lahko zaživela, saj niti rednih šolskih obveznosti ne moremo opravljati v normalnih razmerah. Ko je bila v Novem mestu zgrajena nova športna dvorana, smo upali, da bomo lahko tam imeli telovadbo, vendar smo se zmotili: cena za eno šolsko uro je previsoka.

Na konferenci smo razpravljali tudi o drugih stvareh, zlasti o izvenšolski dejavnosti. Zadovoljni smo ugotovili, da na šoli vsako leto deluje več krožkov in organizacij in da se vedno več dijakov vključuje v izvenšolske dejavnosti.

SONJA ŠAVRIČ
literarni krožek
ZŠ Novo mesto

„Odskočna deska"

Prejšnji teden smo imeli v Dijaškem domu Majde Šilc v Novem mestu ustanovni sestanek marksističnega krožka, ki ga bo letos vodil diplomirani sociolog Boštjan Kovačič. Zbralo se nas je 26 gojencev, dijakov srednjih in poklicnih šol, največ pa iz prvih letnikov kmetijske srednje šole. Prisotni sta bili tudi dve dekleti, ki sta že članici ZK.

Sprejeli smo delovni program. Leta vsebuje zanimive teme, med drugim lik komunista, vloga delavskega razreda, vloga mladih v sredini, kjer živijo, nacionalno vprašanje, odnosi med cerkvijo in državo.

Sestajali se bomo vsakih štirinajst dni, ko bo imel eden izmed gojencev referat, nakar se bomo o obravnavani tematiki pogovarjali. Za marsikoga od nas bo delovanje v marksističnem krožku „odskočna deska" v ZK, kajti mladi se zavedamo, da je zveza komunistov gonilna sila današnjega, pa tudi jutrišnjega dne.

MARIJA MATEKOVIČ
marksistični krožek
v DD Majde Šilc

PRAVA POŠTENOST

V Mercatorjevi trgovini na Suhorju sem izgubil denar. Ni bila velika vsota, pa vendarle. Čez štirinajst dni sem dobil denar nazaj, zato pravim: ko bi bili le vsi tako pošteni, kot so v tej trgovini!

JANKO POPOVIČ

TORBICE ZA VIETNAM

V tednu solidarnosti, od 8. do 14. decembra, so tudi pionirji odreda „Ljubo Šercer" osnovne šole Kočevje zbirali denar za pomoč otrokom Vietnama. Kupili so 50 šolskih torbic, za katero so morali zbrati precej denarja, saj stane vsaka okoli 170 din. Zbiralna akcija še ni zaključena, ker nameravajo torbice napolniti s šolskimi zvezki in drugimi potrebščinami. Dodali pa bodo še turistični prospekt domačega kraja.

S prednostne liste v šole in potem po uspehe

Občni zbor košarkarskega kluba Novoteks začrtal nove poti, ki jih bodo morali ubirati novomeški košarkarji po uvrstitvi košarke v prvo prioritetno skupino v Sloveniji – Izvršnemu odboru, ki ga čakajo številne naloge, predseduje Slavko Medle

Potem ko je telesnokulturna skupnost SR Slovenije pri vrhunskem športu po prvem delu javne razprave v republiki določila v prvo prioritetno skupino atletiko in košarko, so se za ti dve športni panogi nedvomno odprla nova obzorja.

To so jasno poudarili tudi na občnem zboru novomeškega košarkarskega kluba Novoteks, najstarejše košarkarske organizacije na Dolenjskem. Na zboru so v petek člani tega društva – v športni dvorani se jih je zbralo več kot 50 – soglasno potrdili svojo usmeritev, ki bo nedvomno izhajala tudi iz novega vrednotenja košarke v novomeški občini, saj je prva prioritetna skupina obvezna za vse slovenske občine.

Košarkarski klub Novoteks je ves čas svojega razvoja rastel organsko: iz nekdanje članske ekipe se je razvila široka dejavnost in klub ima danes pionirsko, kadetsko, mladinsko, člansko in veteransko (rekreativno) vrsto ter vključuje več kot 90 igralcev. Nove naloge pa terjajo tudi novih organizacijskih oblik. Na občnem zboru so se zato novomeški košarkarji zavzeli za temeljito načrtovanje razvoja košarke v Novem mestu in na Dolenjskem.

DOBRE MOŽNOSTI ZA RAZVOJ

Kot člani prve slovenske lige izpolnjujejo Novomeščani že danes vse pogoje, ki jih bo zahtevala nova usmeritev celotne košarkarske organizacije: dovolj kakovostno člansko ekipo, obširno zaledje mladih, primerno dvorano za nastopanje, ker bo liga potekala v zimskih mesecih, in tudi vse možnosti za razvoj. Novo mesto ne izpolnjuje samo enega pogoja: v naslednjih dveh letih bo moralo pravzaprav imeti dva poklicna trenerja za košarko: enega v klubu in enega v medobčinski košarkarski zvezi za Dolenjsko, katere sedež je prav tako v Novem mestu.

Zdajšnja organska rast v enakem tempu ne bo dovolj, da bi lahko košarkarji uresničili obsežne naloge in načrte. Izvršni odbor kluba s strokovnimi komisijami bo imel veliko dela, če bo hotel uspeti v najpomembnejšem: delo bo potrebno izredno široko zastaviti po vseh osnovnih šolah in kajpak tudi po novomeških srednjih šolah, igralce pa bo moral iskati tudi v področni ligi. Naključnim uspehom je v današnjih časih odklenkalo; uspevajo le tisti, ki iz velike množičnosti s pravilno in znanstveno selekcijo izbirajo kandidate za tekmovalne uspehe. Po tej poti nameravajo tudi v Novem mestu. Košarkarske šole, kakršne so že na novomeških osnovnih šolah in ki so v preteklih letih obrodile lepe uspehe (zlasti na osnovni šoli „Katja Rupena"), bo treba postaviti na še bolj čvrste noge, prav tako je klub zastavil delo tako, da bo s široko organizirano akcijo prodrl tudi v vse srednje šole.

„PRODRETI V OSNOVNE ŠOLE !

Enotnost načrta in akcije naj se kaže tudi v tem, da bo v tej množično zastavljeni akciji cilj ne tekmovalni uspeh, pač pa zgolj selekcija: po enotnem trenerskem konceptu bodo mladim igralcem vcepljali trenerji le individualno tehnično znanje in jim privzgajali sposobnosti košarkarskega mišljenja ter individualne taktike. Prav zato so se na občnem zboru odločili, da bodo vse mlade ekipe dosledno igrale v obrambi izrazito napadalno in posamično (mož moža in presing), čeprav je znano, da ekipe mladih igralcev bolje uspevajo, kadar igrajo v obrambi cono. Vendar pa pomeni conska obramba zavoro pri razvoju košarkarja, ker je preveč statična. Najboljše bodo pritegnili potem v najboljšo mladinsko in člansko ekipo; vsi drugi naj bi se s košarko ukvarjali rekreacijsko, ponudena pa jim bo tudi pot med košarkarske sodnike in vzgojitelje. Na ta način upa klub priti do več strokovnjakov na obeh področjih.

Napredek košarke v svetu in tudi v Jugoslaviji (žal pretežno v sosednjih republikah in manj v Sloveniji) je že tako nagel, da predstavlja dvakratno ali trikratno treniranje v tednu danes le še rekreacijsko dejavnost: uspeva lahko le tisti, ki vadi vsak dan ali celo dvakrat na dan. Pri tem si v Novem mestu dosti obetajo od bodočega družbenega dogovora, po katerem naj bi v slovenskih šolah organizirali tudi športne razrede v usmerjenem izobraževanju.

Nič čudnega tudi ni, da so se na petkovem občnem zboru košarkarji obširneje pogovorili o razvoju košarke na Dolenjskem. Znano je, da je dolenjska košarkarska liga, ki ima za seboj dve sezoni in ki povezuje štiri dolenjske občine (Novo mesto, Trebnje, Metlika, Črnomelj) nastala izključno po zaslugi prizadevanja novomeških košarkarjev; prav tako tudi v medobčinski košarkarski zvezi, v katero je do roka stopilo deset dolenjskih klubov in tudi podpisalo samoupravni sporazum o ustanovitvi te zveze, nosi levji delež obveznosti prav Novoteks.

Medobčinska košarkarska zveza, ki bo po načrtu slovenske zveze v naslednjih treh letih dobila poklicnega trenerja, mora kajpak imeti pomembno vlogo pri razvoju in napredku dolenjske košarke, zlasti v manjših središčih. Novomeški košarkarji soglašajo, naj bi po načrtu tekmovanj v naslednjih sezonah zagotovili tak napredek košarke na Dolenjskem, da bi naša pokrajina imela enega predstavnika v drugi zvezni ligi, enega v slovenski, štiri v regionalni in popolno področno ligo. Sam košarkarski klub Novoteks za zdaj še ni sposoben imeti drugoligaša, vendar pa je občni zbor začrtal pot razvoja tako, da bi v najpozneje dveh srednjeročnih obdobjih Novo mesto imelo po enega drugoligaša, slovenskega ligaša in ekipo v regionalni ligi.

Taka upanja so uresničljiva ob dejstvu, da bo za košarko zdaj na voljo več denarja in zlasti več posluha. Novoteks se zavzema za tesno sodelovanje z učitelji in profesorji telesne vzgoje na vseh šolah, saj je sicer načrt množičnega vključevanja otrok v košarkarske vrste neuresničljiv. Prav tako se je klub zavzel za tesno sodelovanje z vsemi košarkarskimi organizacijami na Dolenjskem in kajpak še posebej za dobro sodelovanje z medobčinsko košarkarsko zvezo.

„KOŠARKO KOŠARKARJEM!"

Sklepi, ki jih je klub sprejel ob koncu, ne zavezujejo zgolj novega izvršnega odbora, ampak vse člane kluba. Novoteks, ki je v zadnji sezoni v članski konkurenci, kljub temu da je prišlo do velike menjave generacij, zavzel osmo mesto v slovenski ligi, njegova mladinska ekipa četrto mesto v Sloveniji, kadetska vrsta pa več lepih zmag, ne bo gledal zgolj na tekmovalne uspehe. Nastopanje za barve Novoteksa bodi čast, s tem pa odgovornosti igralcev do kluba ni konec: poslej bo vsak član Novoteksa moral v klubu ne samo igrati, ampak tudi delati! To velja tako za najmlajše še zlasti pa za veterane, se pravi igralce, ki prenehajo tekmovati. Klub jim bo omogočil rekreacijsko igranje in tekmovanja, vendar so se zavzeli, naj bi vsi nekdanji igralci pomagali z izkušnjami.

V tem duhu so izbrali nov izvršni odbor kluba. Po znanem in uspešnem gestu: „Košarko košarkarjem!" se ravnajo tudi v Novem mestu, kjer so v petek izvolili močan 12-članski izvršni odbor kluba, ki mu bo predsedoval Slavko Medle. Najpomembnejše naloge: povečanje množičnosti, strokovna selektivnost, ustanovitev ženske košarke v klubu, močna skrb ne le za tekmovalne, ampak tudi za moralne uspehe članov kluba, do česar si bodo pomagali z ustanovitvijo mladinskega in partijskega aktiva v klubu, pridobitev lastnega prostora, skrb za strokovno izpopolnjevanje na košarkarskem področju. To je le nekaj od obsežnih načrtov za naslednje obdobje, kar bo moral skupaj z vsem članstvom uresničiti izvršni odbor s svojimi komisijami; vse naloge so prevzeli nekdanji in zdajšnji igralci in drugi člani kluba.

Da je taka usmeritev edini porok za uspeh, je pokazal tudi občni zbor, na katerem kljub vabilom razen predstavnikov športne dvorane in osnovne šole Katja Rupena ni bilo nikogar drugega ne od družbenopolitičnih kot tudi ne od športnih in telesnokulturnih organizacij. Zlasti občinska zveza za telesno kulturo in telesnokulturna skupnost si v tem času tako očitnega nezanimanja in podcenjevanja košarkarskega kluba ne bi smeli privoščiti.

Košarkarski klub, ki je letos dobil posebno priznanje za svoje delo, trije njegovi člani pa prav tako priznanja za uspehe, se je na občnem zboru zahvalil vsem, ki so mu pomagali pri delu, zlasti pa delovnim kolektivom Novoteksa, Novolesa, Pionirja in Dolenjskega lista. Hkrati so opozorili na izredno težak položaj: mesec dni pred začetkom lige klub nima prostora za trening!

J. SPLICHAL

Sposobni smo upreti se vsakemu napadalcu

Danes smo sposobni, da z lastnimi raziskovalnimi, razvojnimi in proizvajalnimi silami zagotovimo oborožitev in opremo, potrebno za uspešno kljubovanje vsaki agresiji.

Proizvajamo polavtomatsko in avtomatsko oborožitev za pehoto, tankovsko oborožitev, strelivo vseh kalibrov, sodobno protioklepno oborožitev in municijo, razstrelivo, sredstva za zvezo, moderne plovne objekte, letala, helikopterje, vrste borbenih in drugih vozil ter sanitetno, intendantsko in drugo opremo.

V prihodnje bomo izdelovali tudi zahtevnejša sredstva, kot so na primer oklepni transporterji, sodobne rakete, radarska, laserska in specifična elektronska sredstva, letala, plovni objekti, sredstva za zaščito, izstrelke večjih začetnih hitrosti, natančnosti in rušilne moči ter drugo. S tem bomo krili tudi do 80 odstotkov potreb v oborožitvi in vojaški opremi.

(General Janko Šušnjar prejšnji teden na tiskovni konferenci v Nikincih pri Beogradu, kjer je stalna razstava naše vojaške opreme)

Vojska brez poligona

Ko govorimo o inženirstvu in inženircih sploh, se nam ponavadi vsiljuje misel na mine, razstrelivo, bodočo žico in rušenje. To je prav; vendar pa vemo, da ima naše inženirstvo tudi drugo, manj znano plat. Inženirci so namreč tudi gradbeniki in graditelji, reševalci. Opravljajo najrazličnejša dela v nižinah in gorah, v zemlji, kamnu, na vodi in v zraku. V primeru naravne ali katerekoli nesreče pa so pripravljeni kar se da hitro priskočiti človeku na pomoč. Spomnimo se le skopskega potresa, ko so prav inženirske enote naše armade odigrale pomembno vlogo pri reševanju ljudi in njihovega premoženja.

Stroji, s katerimi ravnajo vojaki, nadomeščajo nekaj deset, pa tudi več sto človeških rok. Čudnega videza so, s svojo gibčnostjo in močjo vzbujajo spoštovanje. Presenetijo in enostavno omamijo nas. Toda mladi ljudje, ki ravnajo z njimi, so pripravljeni tudi braniti domovino. Ob sodelovanju s „stanovskimi" tovariši v primeru vojne omogočajo varen in hiter premik svoji vojski, še posebej njeni tehniki, sovražnika pa so pripravljeni ovirati, zadrževati in celo ustavljati njegove akcije ali manevre. O tem in še marsičem sem se pogovarjal z MILANOM VUJIČIĆEM, ko sem pred nedavnim obiskal enoto, v kateri se vojaki urijo ravnati z jeklenimi pošastmi.

– Morebitna vojna, – je dejal Vujičić, – ne bo poznala ne fronte ne zaledja. V prvi svetovni vojni so izgube civilnega prebivalstva znašale okoli pol milijona ljudi, v drugi pa petdesetkrat več, se pravi nekako petindvajset milijonov življenj! V novi svetovni vojni bi izgube civilnega prebivalstva bile verjetno večje od izgub oboroženih sil. In ko danes govorimo o splošni ljudski obrambi, ne moremo mimo dejstva, da se obramba naše dežele ne bo opirala samo na armado. Obramba je odvisna tudi od vseh družbenih dejavnikov, ki morajo biti kos vsem sovražnikovim udarcem ter nadaljevati življenje, delo in boj. Znano je tudi to, da bo morebitni napadalec z uporabo sile nastopal proti najvažnejšim območjem, mestom in gospodarskim središčem, svoje zračne napade pa bo usmeril kar se da globoko v zaledje. Skušal bo porušiti naselja, stanovanjske objekte, ceste, mostove, predore in vrsto drugih pomembnih objektov ter ohromiti boj našega ljudstva.

– In kakšna naj bi bila vloga inženirskega strojništva v primeru vojne, kakršno si zamišljamo?

– Predvsem gre za človeka, za slehernega našega človeka, ki je, kot vemo, pobudnik in nosilec vseh akcij za obrambo domovine. Temu človeku moramo pomagati, ga reševati iz ruševin, moramo ga zaščititi pred nevarnostjo in mu zagotoviti podzemska ali drugačna zaklonišča ter mu pomagati pri usposabljanju cest in prometnih žil nasploh, da bi preskrba potekala kolikor toliko normalno. Torej naše vojake, bodoče upravljalce strojev, naši stroji pa niso bojna sredstva, pripravljamo predvsem za pomoč ljudstvu, kar že tudi danes dokazujemo.

– Kako dokazujete, prosim?

– Preden odgovorim, bi želel poudariti, da v naši enoti šolamo v glavnem fante s povprečno strokovno izobrazbo, mlade ljudi, ki niso brez temeljne tehnične kulture, pa jih delo s stroji veseli. Gre v glavnem za mlade delavce kovinske stroke. Vendar moramo povedati, da v nekaterih armadah ni tako. Ponekod z inženirskimi stroji ravnajo le strojni inženirji ali vsaj tehniki . . . In zdaj sprašujete, kako danes pomagamo ljudstvu. Prvič: tukaj usposabljamo kader za naša cestna in gradbena podjetja. Ko odslužijo rok, se naši vojaki pravzaprav ne poslavljajo od svojega stroja, kot se to, denimo, dogaja topničarju ali tankistu. Prenekateri naš vojak se nato doma zaposli kot strojnik na bagru, buldozerju, žerjavu, dozerju ali traktorju. In ker so ti stroji podobni vojaškim strojem, bi lahko rekli, da so naši vojaki pravzaprav stalno na orožnih vajah. Mar to ni naša pomoč gospodarstvu?

– Kaj pa pomoč ljudstvu?

– Naša prva naloga je usposobiti vojaka za delo s tem ali onim strojem. Usposabljamo ga in urimo predvsem praktično, na zemljišču, v naši bližnji okolici. Tako na primer v tej in tej krajevni skupnosti popravimo staro ali naredimo novo cesto, čez reko postavimo most, utrjujemo obrambne nasipe pred nevarnostjo poplav. Ko pa našega človeka doleti nesreča, med prvimi priskočimo na pomoč . . . Naše vsakdanje urjenje torej ni koristno le za armado in obrambo, od njega ima korist tudi naš človek. Se pravi, da so naša vadbišča ali poligoni naše vasi, ceste, neukročene reke, mostovi . . . Skratka, z urjenjem vojakov delamo ljudstvu povsem brezplačne usluge. Še nikoli nismo svojega truda in svojega dela primerjali z dinarjem.

Da je res tako, sem se prepričal, ko sem si ogledal spominsko sobo enote. V njej sem videl kup priznanj, pohval in spominskih daril. Za pomoč in uspešno delo, ki so ga opravili vojaki in njihovi s stroji, so hvaležni posamezniki, delovni kolektivi in družbenopolitične organizacije. In danes nobena temeljna enota tovariša Vujičića ni več brez radijskega sprejemnika, magnetofona in televizorja. Dva sta celo barvna in sta tudi darilo ljudstva, kateremu je tako ali drugače pomagal vojak, ki je ravnal z inženirskim strojem.

– Torej, – ne odneha moj sobesednik, – s pomočjo našega pouka ustvarjamo ogromno vrednost. Akciji za pomoč Kozjanskemu smo se tudi mi pridružili, postavili smo šest kilometrov dolg vodovod. Ob spominskem domu v Kumrovcu smo gradili cesto. V bližnji okolici smo postavili nekaj mostov, starim in nevarnim mostovom pa smo podaljšali življenjsko dobo. Nekajkrat smo sodelovali tudi pri postavljanju obrambnih nasipov na bregovih grozečih rek. Vse to sodi v naš vsakdanji pouk.

A ne samo to. Ta inženirska enota je obenem svojevrsten center za vzgojo rezervnega starešinskega kadra ter mladine v regiji. Vrata kabinetov in učilnic so zmeraj odprta za rezervne inženirce, za minerje, pontonirce in diverzante, za šolsko in delavsko mladino. Dvakrat na leto priredijo tudi tako imenovane tehnične zbore, kjer občanom iz okolice nazorno pokažejo, kaj vse zmore dobro izurjen vojak-inženirec. Pri tem seveda ne pozabljajo tudi na velikanske stroje.

. . . Tako je v enoti tovariša Milana Vujičića. Tako je bilo včeraj in tako je danes. Tako bo tudi jutri, ko se bo mladi rod vojakov usposobil ravnati s sivo olivnimi stroji, ki niso orožje. Zato za konec še nekaj besed tovariša Vujičića, starešine, ki skrbi za vzgojo svojih vojakov in ve, kaj hoče:

– Brez dvoma, živimo v času, ko se sredstva za uničevanje človeka vratolomno kopičijo. Vzporedno s tem narašča tudi potreba po človekovi zaščiti. Zato v naši enoti vzgajamo in usposabljamo mlade ljudi, ki bodo znali preprečiti nesrečo ali vsaj omiliti njene posledice. Ustvarjamo torej vojake, ki bodo zmožni premagati vse ovire na poti do našega človeka.

BRANE JAKOVLJEVIĆ
(Naša obramba)

Kako majhen je človek v primerjavi z velikanom!

Kakšen je in kaj zmore naš „orel"?

Idealno letalo za naše razmere

O tem, da Jugoslovani in Romuni pripravljajo novo skupno letalo, se je v svetu šušljalo že pred tremi leti. To letalo je na tujem dobilo ime „JuRom Fighter" (jugoslovansko-romunski lovec), toda videl ga ni nihče vse do aprila 1975, ko so ga pokazali zveznemu sekretarju za ljudsko obrambo armadnemu generalu Nikoli Ljubičiću.

Največja skrivnost in presenečenje pa je bilo za tuji svet samo letalo. Strokovnjaki so pričakovali kako izboljšano verzijo šolskega letala GALEB, odkrili pa so povsem izvirno in novo letalo, ki sodi približno v isto kategorijo kot ameriški McDonnel Douglas A-4 in italijanski Fiat G 91 Y.

OREL je predstavnik tretje generacije reakcijskih letal, ki jih je zasnovala in izdelala jugoslovanska letalska industrija s tem, da je pri zadnjem sodelovala tudi Romunija.

Prva generacija reakcijskih letal je bila uresničena z dvema modeloma 451 M iz leta 1951. Šlo je za enosedežno bojno letalo, oboroženo s topom kalibra 20 mm in šestimi raketami zrak–zemlja, oziroma za enosedežno šolsko letalo. V obeh primerih je bil uporabljen francoski reakcijski motor Turbomeca palas, ki so ga kasneje nadomestili z motorjem Turbomeca marbore.

Druga generacija jugoslovanskih reakcijskih letal izvira iz leta 1957, ko je mostarska letalska tovarna Soko konstruirala šolsko letalo GALEB, ki pa je bilo namenjeno tudi za napade na kopenske cilje in za izvidovanje. Prva prototipa so začeli pripravljati leta 1959, prvi poskusni polet je bil izveden dve leti kasneje, serijsko pa so to letalo izdelovali od leta 1963 do konca leta 1972. GALEBU je sledilo še enosedežno jurišno letalo JASTREB.

Na ORLU, predstavniku tretje generacije naših reakcijskih bojnih letal, so začeli delati proti koncu leta 1971 na podlagi sporazuma, ki sta ga sklenili jugoslovanska in romunska vlada. Končno izdelavo novega letala pa sta vladi prepustili mostarskemu podjetju Soko glede na njegove velike izkušnje pri gradnji reakcijskih letal. Romunija in Jugoslavija sta ugotovili, da sta sposobni za proizvodnjo tako zahtevnega letala.

Svoboda 71

Izkušnje z manevrov

Vse kaže, da je največja vojaškostrateška vrednost manevrov izkušnja, po kateri je mogoče proti močnejšemu napadalcu uporabljati prožno obrambo, hkrati pa ofenzivno dejavnost usmeriti na njegove boke, krila in zaledje. To pa ne le s partizanskimi enotami, ampak tudi z enotami operativne vojske.

Uspešno izvajanje prožne obrambe so na manevrih „Svoboda 71", kot kaže, omogočili:

– uspešna protioklepna obramba;

– izvrstno izvedeno postavljanje ovir, zlasti minsko eksplozivnih, kar je bržkone največji uspeh v vsej naši povojni inženirski praksi;

– smotrna uporaba lastnih oklepnih sil pri prožni obrambi;

– dobro delovanje zvez za poveljevanje in sodelovanje, ki so v primerjavi s povojnimi izkušnjami, ki niso bile vselej najboljše, delovale bolj, kot je bilo pričakovati. K vsemu temu je treba dodati še precej močno podporo letalstva.

Prožna obramba je bila omogočena predvsem z ofenzivno dejavnostjo, usmerjeno na boke in zaledje „modrih". Pri tem so deli operativne vojske sodelovali manj, kot bi človek utegnil pričakovati. Razlogi so v tem, ker v začetku manevra niso bile prikazane tiste branilčeve sile, ki so dotlej sodelovale v operacijah. Če bi šlo zares, bi napade na sovražnikove boke in zaledje izvajale prav te sile. Tako pa „rdeči" od šibkih sil, ki so jih imeli na fronti, niso mogli izločiti v te namene močnejših sil. Kljub temu so za izvajanje teh nalog le namenili nekaj popolnih oklepnih in drugih bataljonov, ki so delovali podnevi in ponoči. Taka praksa, čeprav po obsegu omejena, je načelnega pomena, zakaj s tem je bilo na ustrezen način potrjeno, da je mogoče računati tudi z množičnejšimi nasprotnimi napadi ne le v globini do 130 km, kot je bilo na manevrih SVOBODA 71, ampak še globlje.

Poglavitni nosilci ofenzivne dejavnosti na teh manevrih so bile partizanske in teritorialne enote. Za enote, ki so delovale v bolj globokem zaledju, kot na primer slovenske partizanske enote, lahko brez skrbi trdimo, da jim je ta vloga povsem ustrezala in so svoje naloge glede na sodobnejšo oborožitev zelo uspešno izvajale. To trditev prepričljivo dokazuje tudi osvobajanje mest v zaledju „modrih". Odgovor, ki smo ga tako dobili, pa ni nobeno presenečenje, saj imamo v zvezi z delovanjem v globljem zaledju dovolj izkušenj.

Zato je mnogo bolj zanimiv odgovor na vprašanje, kako je enotam uspevalo delovati v nasprotnikovi taktični globini. Sodeč po prvih vtisih, je bila njihova naloga zlasti v bojih z oklepnimi kolonami precej težavnejša. Opravka so namreč imele z vojnimi poveljniki „modrih", ki so partizansko vojskovanje dobro poznali. To je bila za mlajše rezervne starešine v partizanskih in teritorialnih enotah velika ovira, ki pa je v boju proti pravemu napadalcu bržkone ne bi bilo. Navzlic temu je ugotovljen pri izvajanju nalog in uporabi sorazmerno skromnih protitankovskih sredstev dokajšen uspeh, čeprav ni tako dolgo od tega, kar se je začelo v teritorialni obrambi intenzivno urjenje. V delu s temi enotami bo mogoče na podlagi dobrih in slabih izkušenj z manevrov še marsikaj izboljšati, toda v vsakem primeru je najpomembnejša ugotovitev, potrjena tudi v nasprotnikovi taktični globini. Ugotovljeno je, da je tam za partizanske in teritorialne enote dovolj taktičnega in operativnega prostora, dovolj za napad na primerne objekte in dovolj možnosti za obstoj in delovanje, zakaj sovražnik ima opravka predvsem na fronti in v tej fazi operacije nima na voljo toliko prostih pehotnih sil, s katerimi bi tvegal večje spopade z nasprotnikom.

V takšnih okoliščinah pripada pobuda partizanskim in teritorialnim enotam, zlasti tedaj, če sovražnik ne ve zanje, če se premikajo prikrito in če sovražnika napadajo iznenada.

DUŠAN DOZET

Ali res neranljiv? (Svoboda 71; foto: Garbajs)

Stanko Slobodnik

Vida Stankovič

Jože Golobič

Marija Režek

Ivan Slobodnik

Jože Gosenca

Jože Režek

UREDNI/ /ŠTVO V GOSTEH

RADOVICA

„POZABLJIVOST" ZATIRA VOLJO?

Na metliških križiščih sva docela zaman iskala kažipot proti Radovici! In šele tedaj, ko je pod avtomobilskimi kolesi zmanjkalo asfalta ter naju je blatna in kotanjasta makadamska cesta začela spominjati na nevzdrževano gozdno pot, je pomanjkljivost metliških križišč postala umljivejša: nekdo hoče na radoviško cesto napotiti čim manj tujcev? ! Na „uredništvu v gosteh" v nekdanji osnovni šoli na Radovici pa so tamkajšnji krajani brez dlake na jeziku zagotavljali da ni pozabljena samo njihova cesta, ampak so potisnjene na „obrobje sveta" tudi vasi njihove krajevne skupnosti: Bojanja vas, Krašnji vrh, Radoši in Radovica. Da je res tako, so naju prepričali z dokazi!

VASI OSTARELIH LJUDI

Po vinorodnih gorjanskih gričih raztresene gručaste vasi so obdane s sosednjimi žumberškimi. Od nekod sva izbrskala podatek, da je ob koncu prejšnjega stoletja v štirih vaseh živelo okoli osemsto ljudi, dandanes pa vztraja v radoviški krajevni skupnosti, ki velja za eno največjih v metliški občini, le petsto devetindvajset krajanov. Zapisala sva: vztraja! Res, ob življenjskih pogojih, ki jih imajo na voljo Radovčani, ni treba dolgo razmišljati in se odseliti. To mladi tudi počnejo, saj jih je najti tja gor do prestolne Ljubljane, nemalo pa si jih je poiskalo delo v tujini. Če bo šlo tako naprej, kot kaže tale hip, se kaj lahko zgodi, da bo kmalu precej hiš ostalo praznih. Zdaj v dotrajanih hišah prebivajo povečini ostareli ljudje, o nespodbudni prihodnosti pa najbrž pove dovolj to, da se je tretje leto po vojni vpisalo v prvi razred osnovne šole kar osemindvajset malčkov, pred tremi leti pa samo eden! Slednji se vozi z ostalimi nekaj deset osnovnošolci v Metliko, saj so se vrata radoviške šole dokončno zaprla za učenci že leta 1972.

BREZ ASFALTA IZGUBLJENI?

V dokaj veliki stavbi, kjer je njega dni odmeval šolski zvonec, bi zdaj lahko ropotali stroji. „Pogovarjali smo se z metliškim Kometom," je o želji krajanov po obratu spregovoril upokojenec Stanko Slobodnik z Radovice, „pa je možnost, da bi se naše ženske zaposlile doma, padla v vodo. Baje je za to največ kriva slaba cesta."

In po tej nenehno obrekovani cesti, ki povezuje radoviški konec metliške občine s Hrvatsko, se dan za dnem ob šolarjih vozi z avtobusi po zaslužek v Metliko in druge kraje veliko delavcev, tudi s hrvaške strani. Dotrajano cesto uničujejo čedalje številnejši tovornjaki, da pa je tako stanje lahko nevarno, je z nedavnim primerom podkrepila učiteljica in tajnica KS Vida Stankovič z Radovice: „Zaradi jam in sploh grozečega cestišča bi se kmalu prevrnil avtobus, poln otrok in delavcev. Cesta je ozka, avtomobili se težko srečujejo, zato se bojimo zime. Veliko bo zamujanja na delo, pa tudi nesreče niso izključene. Ali se kdo briga za to? "

„Pred dvema desetletjema smo navdušeno podprli prvi samoprispevek, pa tudi vse nadaljnje, in še danes nam ni žal tega denarja," je rekel predsednik KS Jože Golobič, kmetovalec s Krašnjega vrha. „Zanima nas, zakaj smo po toliko letih še zmeraj edina krajevna skupnost v občini, ki se ne more pohvaliti niti z enim samcatim metrom asfalta. Krajani se zavedamo, da je cesta življenjskega pomena za vasi, zato smo do zdaj vložili za njeno popravilo že deset tisoč prostovoljnih delovnih ur. Ne smemo pozabiti tudi tega, da za cesto, ki pelje do Bojanje vasi, ne dobimo nikakršnih sredstev, še gramoza ne. Z lastnimi žulji jo držimo pokonci. Lani je KS dobila od občine 22.000 din, letos pa samo 10.000 din! Kako naj s tem denarjem, ki je namenjen tako rekoč za vse, začnemo posodabljati dvajset kilometrov makadamskih cest, kolikor jih premore krajevna skupnost. Prizadeti smo zaradi dejstva, da je naša ‚glavna' cesta le občinska in ne republiškega reda, kot veliko drugih, ki so manj pomembne. Vemo, da bi nam republika lahko prej priskrbela trdno črno cestno prevleko; od občine, ki je razvita samo na papirju, si nimamo kaj obetati. Asfaltna cesta, to je velika želja vseh krajanov. Upamo zaman? "

„POLOVIČEN" VODOVOD

Prah, ki se poleti dviga za avtomobili, najde pot tudi v vodnjake. Ko je bila na Radovici še šola, so sanitarni inšpektorji redno pregledovali vodo in pogosto ugotovili, da je neužitna. Zdaj vode ne nadzoruje nihče, četudi je prah še zmeraj ne obide. „Vodovod za naše vasi so začrtovali že v stari Jugoslaviji, v časih Korošca, Mačka in še koga. Po kamenju so risali nekakšne bele pike in pri teh je ostalo vse do letos, ko smo od besed prišli k dejanjem," je rekla gospodinja Marija Režek z Radovice.

„Naša vas velja za središče krajevne skupnosti. Zelo revno središče je to! Še lani smo zajemali vodo iz vodnjakov, redko kje so jo poganjali hidrofori," je Režkovo dopolnil Radovičan Ivan Slobodnik, trgovec. „Zato je na našo pobudo odbor 15. brigade začel akcijo za zbiranje prispevkov za izkop vodovodne trase od zajetja Jamniki do Bojanjega hriba in naprej do Radovice. Petinsedemdeset gospodinjstev je v kratkem času zbralo 200.000 din, opravili pa smo tudi nad dva tisoč prostovoljnih delovnih ur. Nič ni pomagalo, sredstev smo imeli še zmeraj premalo, zato smo se odločili za dodatno zbiralno akcijo. Malokdo je tedaj verjel, da bodo že tako revni ljudje spravili skupaj še nadaljnjih 120.000 din. Preostalo nam je samo še bolj zavihati rokave in poprijeti za krampe in lopate. Polovica vasi je kmalu dobila zdravo pitno vodo. Dokazali smo sebi in drugim, da se s složnim delom lahko izvlečemo iz zagate. Toda če hočemo, da bodo imeli vodovodne pipe, ki so za nas še zmeraj simbol napredka, vsi krajani, zgolj naša prizadevanja ne bodo dovolj. V celoti bomo uspeli le ob širši družbeni pomoči."

ELEKTRIKA USTAVLJA STROJE

Dolga leta so imeli Radovičani tako šibak električni tok, da pogosto strojev sploh pognal ni, če pa so ravno delali, so se ustavili. „Do letos se ni bilo mogoče briti z električnim brivnikom, pa tudi za televizijske sprejemnike smo plačevali samo naročnino, oddaj pa nismo mogli gledati," je potarnal varilski tehnik Jože Gosenca z Radovice. „Družno smo se lotili prve večje akcije po vojni šele letos spomladi. Posledica tega je nov transformator. Krajani so, razen treh izjem, prispevali drogove, pomagali pri izkopu in zakopu ter vleki žice. Električni tok kljub temu še ni dovolj močan; še bo treba kaj ukreniti. Tudi do telefona bi radi prišli, saj primerov, ko je treba poklicati zdravnika, ni tako malo. Spet smo vsi za to, da prispevamo in pomagamo, kolikor je v naših močeh. Pa kaj, ko nimamo človeka, ki bi znal potrkati na prava vrata in tudi udariti po mizi, če bi bilo treba. Na občini ne kažejo za naše potrebe nobenega pravega zanimanja. Vprašljiva je tudi tale bivša šolska stavba. Pred vojno so jo zgradili vaščani sami, in ko je pogorela, so jo hitro popravili. Zdaj pa počasi propada. Streha pušča, zidovi se krušijo, nihče pa se ne zgane. V kletnih prostorih je trgovina. Nujno potrebna nam je, tega se zavedamo, toda Mercator, ki je brez vednosti krajevne skupnosti odprl poslovalnico, nikomur ne plačuje najemnine. Saj je tudi nima komu. Bi pa se lahko kaj pobrigal za vzdrževanje stavbe in prispeval za telefon."

Zasebni prevoznik Jože Režek iz Bojanje vasi je eden tistih, ki vsak dan na lastni koži občutijo razritost krajevnih cest. Zatrdil je: „Boljših časov si ne obetamo prej, kot po temeljitem popravilu cest. Pred nami je še trd boj za dosego tega. Toda če še tako držimo skupaj, sami ne bomo zmogli dosti. Volja krajanov, da bi iztisnili iz sebe, kar se da, je vredno zavidanja, ni pa prave pomoči od drugod. Po vojni so tudi naši ljudje pomagali graditi industrijska središča, sodobne ceste, postavljali so drogove, mostove ip. In kaj imajo danes od tega? Nekateri pozabljajo, hote ali nehote!"

KMETOVANJE NI DOVOLJ

„Pred leti si že za dva ali tri pare volov dobil traktor, danes pa jih moraš zanj odšteti sedem ali še več. Cene kmetijskih pridelkov preveč zaostajajo za drugimi," se je razgovoril kmetovalec Jože Janžekovič z Radovice. „Samo od kmetovanja se da bolj slabo živeti. V našem koncu je edino vinogradništvo res donosno. Kooperacija s kmetijsko zadrugo se obnese, dobimo strokovne nasvete, tudi tehnične pripomočke, in čeprav je odkupna cena grozdja, mošta ali vina nekoliko nizka, veliko velja to, da je zadruga zanesljiv odjemalec. Nekaj možnosti imamo tudi za kmečki turizem, toda ta je pri nas še v povojih. Težko, da bo kdaj shodil, saj zanj nimamo niti najosnovnejših pogojev, se pravi ceste, vodovoda, elektrika je slaba. Pa kaj bi našteval! Zdi se mi, da sami tavamo v megli, nikogar ni, ki bi nam ponudil roko. Zato moramo mladino obdržati doma! Če bo še ta ušla, potlej je s krajem konec. Težko bo, vem, saj so mladi odprtih glav in hitro spoznavajo, da je drugje laže živeti. Tu pa je treba garati od mraka do mraka, pa še pogosto nimaš nič od tega."

Tudi Anton Gršič iz Bojanje vasi se preživlja zgolj s kmetovanjem. „Kmet je usodno odvisen od marsičesa. Ne da se predvideti niti za teden dni naprej, kako se bodo stvari obrnile. Ko vse najbolje kaže, pa pride, če nič drugega ne, toča ali suša. Za kmečki turizem se še ne morem odločiti. Krajani še zmeraj nimamo niti petino tistega, kar je drugod samoumevno. Kako naj se potlej pogovarjamo o kmečkem turizmu, ki zahteva še vse kaj drugega? "

O TEM IN ONEM

„Ne boste verjeli, pa je res: na Radovico pripeljejo meso samo ob sobotah in takrat ženske že ob štirih zjutraj čakajo v vrsti za tisto kilo mesa, vestokrat pa še kosti ne dobijo!" je bila odločna gospodinja Ivanka Bajuk z Radovice. „Tudi s kruhom ni dosti bolje. Založenost in izbira je pičla."

O takih stvareh običajno rečejo takšno odločno družbenopolitične organizacije, na Radovici pa razen krajevne skupnosti kot celote, ki si na vseh straneh prizadeva izboljšati življenje krajanov, kakšne posebne aktivnosti ni čutiti. Dasi je zavednost ljudi zredno velika, saj se vseh volitev udeležujejo skoraj stoodstotno, vselej so za samoprispevke in podobno, ni posameznikov, ki bi znali razgibati duhove in ob pravem času in na pravem mestu zahtevati tisto, kar gre vsem. Pred leti se je zganila mladina, toda njeno delovanje je omejeno le na zadnje dni v tednu, ko so zbrani vsi, ki se šolajo drugod. „Kot običajno po vaseh se omejujemo na pripravljanje proslav, za letošnjo zimo pa imamo v načrtu tudi popestritev na izobraževalnem področju. Najuspešnejša je športna sekcija, saj smo v več panogah dosegli vidne rezultate, prva mesta celo tudi v občinskem merilu," je povedal trgovski pomočnik Stanko Matekovič, predsednik ZSMS na Radovici.

„Borci smo složni kot med vojno!„ trdi upokojenec Anton Mazi z Radovice. „Vprašujemo se le, kakšna pota ubirajo tisti, ki so se tudi borili z nami v teh krajih in drugod po domovini, zdaj pa so na nas čisto pozabili."

Kot domala v vsaki krajevni skupnosti je tudi na Radovici gasilsko društvo tisto, ki najbolj trdno druži člane. Ne toliko zaradi bojazni pred požari, ki jih ni tako malo, predvsem gozdnih, ampak, lahko bi rekli, delovne morale. Zato se lahko pohvalijo s kombijem, motorno brizgalno in še čim. Tudi lovci ne stojijo križemrok, le to smolo imajo, da se divjad ne da kar tako nagnati pred puško, ampak dela škodo na poljščinah. Te pa vseeno ni toliko, da je lovci ne bi mogli povrniti oškodovancem.

Zapisala sva že, da v številnih hišah radoviške krajevne skupnosti prebivajo zgolj ostareli ljudje. Med slednje sodita tudi gospodinji Marija Matekovič in Bara Žlogar z Radovice, ki sta si naložili že skoraj osmi križ. Obe sta socialni podpiranki in potožili sta, da se družba premalo briga za stiske njima podobnih. Življenje ubira čudna pota, popolnoma se zavedata tega, pa se jima vseeno zdi za malo, da imajo eni vsega preveč, drugi pa še najnujnejšega ne!

Ta njuna zadnja ugotovitev še kako velja tudi za radoviško krajevno skupnost nasploh; kar za pojem pehanja in nehanja na tem „obrobju sveta" jo lahko imamo. In? Ljudje radi „pozabljamo", ko se je treba kaj spomniti, še posebno, če gre za dolg. Radoviška in njej podobne krajevne skupnosti pa so že dolgo, predolgo upnice družbe. Bo „pozabljivost" zatrla voljo ljudi?

JANEZ PEZEL
DRAGO RUSTJA

Jože Janžekovič

Anton Gršič

Ivanka Bajuk

Stanko Matekovič

Anton Mazi

Marija Matekovič

Bara Žlogar

NOVOLESOVO IME ŽE PO VSEM SVETU

Prvi znani zapiski o žagah v dolini Krke med Dvorom in Stražo so iz leta 1574. Nekateri trdijo, da so tod predelovali les še prej. Iz te davnine je menda tudi ime vasi Stare žage. Za tradicijo je potrebno več stvari, najbolj surovine in prometne zveze. Roški gozdovi so neizčrpni, v starejših šolskih učbenikih lahko beremo tudi o roških pragozdovih. Železnico so do Straže potegnili dokaj zgodaj. Načrtov, da bi vlaki vozili do Kočevja, niso nikoli uresničili.

OD AUERSPERGOVE ŽAGE

Od prve industrijske žage, ki jo je imel v Soteski Auersperg, je minilo več kot 110 let. Stari zapiski navajajo, da je bila venecijanka na levem bregu Krke postavljena že leta 1858. Dvanajst let kasneje so novo žago zgradili na nasprotnem bregu. Žago so 1929 preuredili. Od 1943 do konca vojne ni obratovala. Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo je 15. julija 1945 izdalo dekret o ustanovitvi državne žage v Soteski. Ta dan štejejo za začetek porajanja Novolesa.

Žago v Straži, okoli katere so v desetletjih zrasli glavni objekti lesnega kombinata, je 1922 postavil na svojem travniku Ivan Kulovec, posestnik in gostilničar iz Vavte vasi. Po svetovni gospodarski krizi je žago 1932 kupil Leo Pavlin iz Ljubljane in jo usposobil za izdelovanje parketa in luščenca za zaboje. Med drugo svetovno vojno je stala, oživili so jo spet 1946.

ROJSTVO BAZIČNE INDUSTRIJE

Pred približno četrt stoletja je Lesno industrijsko podjetje Novo mesto, ki je imelo roko tudi nad eksploatacijo gozdov, štelo več sto delavcev. Ob reorganizaciji podjetja nekaj let kasneje je kombinat dobil današnje ime Novoles. Ob rojstvu z novim imenom je podjetje upravljalo dve žagi s štirimi polnojarmeniki, s parketarnico in galanterijskim obratom.

Rojstvo Novolesa je hkrati pomenilo začetek bazične predelovalne industrije na Dolenjskem. Z desetletnim razvojnim načrtom so predvideli, da bo ta industrija predelovala bukovino. V ta namen so 1959 zgradili v Straži tovarno vezanih plošč, iz Novega mesta pa preselili tovarno drobnega pohištva (prej tovarno igrač). Ta je že v Novem mestu izdelovala stole, po preselitvi v Stražo pa se je nadalje razvila. Po temeljiti raziskavi ameriškega trga se je preusmerila v izdelovanje gugalnikov.

Tovarna drobnega pohištva ima zanimivo zgodovino. Njeni predhodniki so že pred vojno izdelovali igrače v Ljubljani in Šoštanju. Po združitvi šoštanjskega obrata z ljubljanskim Magrom je nastala „Tin", tovarna igrač, ki so jo 1947 na predlog ministrstva za gozdarstvo in lesno industrijo preselili v Novo mesto. Tovarna, ki se je najprej preimenovala v tovarno lesnih izdelkov in kasneje v tovarno drobnega pohištva, se je 1954 združila z lesno industrijskim podjetjem LIP oziroma z Novolesom.

Po ukinitvi nerentabilne in neperspektivne parketarnice so začeli izdelovati v Straži stilno pohištvo.

LASTNIK NOVOLESOVEGA GUGALNIKA JE TUDI TOVARIŠ TITO. Podarili so mu ga predstavniki straškega lesnoindustrijskega kombinata lansko poletje v predsednikovi rezidenci na Brdu pri Kranju. Posnetek kaže tovariša Tita pri ogledovanju in preizkušanju gugalnikov, preden se je za enega odločil. Na sliki (od leve): inž. Andrej Bajt, direktor tovarne drobnega pohištva, predsednik Tito, Miloš Jevšek, predsednik delavskega sveta Novolesa, Jovanka Broz in za njo Jože Knez, glavni direktor Novolesa.

MEDNARODNO POSOJILO

S svojim denarjem, bančnimi posojili in z zunanjim kreditom je Novoles zrasel v industrijskega velikana. Z zlatimi črkami bo v njegovi zgodovini zapisana temeljita rekonstrukcija proizvodnje in proizvodnega programa, v kar je vloženo veliko posojilo mednarodne banke za obnovo in razvoj s sedežem v Washingtonu.

Kaj so omogočile te naložbe, se vidi tudi iz naslednjega. Proizvodnja stolov se je podvojila, prav tako proizvodnja vezanih plošč. Zgradili so eno najsodobnejših žag v srednji Evropi.

Razmerja v strukturi proizvodnje so se temeljito spremenila. Nad 50 odstotkov vse dejavnosti je pomenila proizvodnja končnih izdelkov. To je omogočilo Novolesu jasnejšo usmeritev.

KENNEDY NA GUGALNIKU

Proizvodnja gugalnikov pod Srobotnikom je postala tako velika, da se je Novolesova tovarna z njo uvrstila v sam svetovni vrh tovrstnih izdelovalcev. Novolesovi gugalniki so na ameriškem trgu zasloveli mnogo prej, preden je predsedniški stol v Beli hiši zasedel demokrat John Kennedy. V njegovih časih in kajpak tudi kasneje je gugalnik iz Straže dobesedno preplavil Ameriko: postal je sestavni del pohištva malone v vsaki družini in tudi pokojni predsednik Kennedy je rad počival na njem. Od tod tudi ime gugalniku, ki so ga začeli imenovati kar „kenedi".

Danes poteka Novolesova proizvodnja v tovarni stilnega pohištva, tovarni ploskovnega pohištva (do 1970 kot Opremales), tovarni drobnega pohištva, tovarni vezanih plošč, tovarni plastificiranih iverk (skupaj z žago) v Soteski, v žagi v Straži, tovarni akrila v Trebnjem. Novolee ima tudi svojo toplarno, svoj vir električne energije, najrazličnejše delavnice, avtopark in drugo. Vse tovarne so tozdi, razen trebanjske, ki bo tozd postala po novem letu. Vseh tozdov je osem, število zaposlenih pa presega 1.800.

LETOS 8 MILIJONOV DOLARJEV

Kaj proizvajajo tovarne, je razvidno že iz njihovega popolnega naziva. S prodajo ni bilo vselej lahko. Ni še tako dolgo, ko je bil posebno izvoz na konvertibilno področje nekaj časa na tanki nitki. Nov veter je odpihal črne oblake, tako zdaj komercialna služba ugotavlja, da bo letošnji izvoz vreden okoli 8 milijonov dolarjev. Take številke ne dosega noben izvoznik slovenske lesne industrije.

Ker je izvoz življenjskega pomena na Novoles, se kaže pri njem malo dlje pomuditi. V prvih letih po vojni je šla prodaja v tujino samo prek izvoznih trgovskih organizacij. Z rastjo kombinata pa se je okrepila tudi njegova komercialna služba, ki so ji dali nalogo, da sklene čimveč prodajnih pogodb s tujimi kupci. Tako so vezane plošče, žagan les in gugalniki že več let na tujih tržiščih. Postopoma je Novoles osvojil bližnje evropske trge v Italiji, Nemčiji, Avstriji, Franciji, razširil izvozno dejavnost na srednjo in severno Evropo in kasneje še v dežele Bližnjega in Daljnega vzhoda. Združene države Amerike pa so za Novoles že kar celo desetletje največji in tradicionalen trg.

V zadnjem času lahko kupujejo Novolesovo stilno pohištvo tudi v Sovjetski zvezi in na Poljskem, vezane plošče v Italiji, Franciji, Libiji, Savdski Arabiji. Gugalniki še nadalje najbolj množično potujejo v Ameriko, Avstralijo ter v vse zahodnoevropske države.

Izdelovanje stilnega pohištva je zahtevno delo, ki potrebuje spretne in marljive roke.

SEJMI IN PRIZNANJA

Novolesovo dejavnost spoznavajo obiskovalci tudi na najrazličnejših sejmih doma in v tujini. Letos so svoje izdelke razstavili na štirih velikih sejmih, od tega na dveh specializiranih za pohištvo (v Ljubljani in Beogradu). Akrilne plošče iz Trebnjega so romale na sejme v Moskvo, Kijev, Brno, Poznanj, Zagreb in Sarajevo.

O priznanjih govori med drugim tudi dokumentacija, ki so jo v Novolesu pripravili pred štirimi leti kot utemeljitev za podelitev Kraigherjeve nagrade glavnemu direktorju Jožetu Knezu. Takole je zapisano: „Za vsa prizadevanja smo dobili več javnih priznanj, med drugim jugoslovanskega oskarja za embalažo kot najvišje možno priznanje pri uvajanju novih izdelkov v embalaži. Priznanje smo dobili nadalje za uspešno in kvalitetno oblikovanje novih finalnih izdelkov, in sicer za obliko, estetiko in funkcionalnost."

Priznanja in nagrade so dobivali tudi posamezniki. Naj poleg Kraigherjeve nagrade, ki jo je dobil direktor Jože Knez, omenimo še eno priznanje iz zadnjega časa, ki ga je dobil Adi Bevc za oblikovanje otroške sobe.

Tole bi kazalo poudariti na koncu tega zapisa: vse, kar so do zdaj delali in uresničili v Novolesu, je narekoval korak s časom, narekovale so zahteve domačega in tujega tržišča – vsi, ki so za nakup ponujali dinarje in dolarje. To pa je dokaz, da so v straškem lesnoindustrijskem kombinatu vselej mislili na jutri, ne samo na danes.

Takole je vsak dan na Novolesovem krljišču v Straži: žerjavi razkladajo hlode s tovornjaka.

V tovarni stilnega pohištva: stilizirani elementi čakajo na montažo.

DVANAJSTIM „PRIZNANJE NOVOLESA"

In ker je ta zapis posvečen tudi 30-letnici Novolesa, 25-letnici samoupravljanja in drugim jubilejem, bodi povedano še tole. Ob jubileju so prvič uvedli „Priznanje Novolesa". Simbolično nagrado in priznanje za tiste najprizadevnejše, ki so se leta in leta nesebično vgrajevali v rast kombinata. Odločili so se nagraditi dvanajst posameznikov, lahko pa bi jih dvakrat, celo trikrat več. Vsi in še mnogo drugih, po katerih se pretaka Novolesova kri, pa so jamstvo, da bo Novoles živel in se razvijal tako med Stražo in Hrušovcem kot v Soteski, na Dvoru, v Novem mestu, Trebnjem in (morda že kmalu) še kje drugje.

kultura in izobraževanje

Novi „Ekran"

Slovenska revija za film in televizijo „Ekran" bo po enoletnem premoru spet prišla med bralce. Napovedujejo, da bo v novi preobleki in z novo, zanimivejšo vsebino. Predvsem pa naj bi bil „Ekran" bolj razumljiv in angažiran.

V prihodnjem letu bo revija tesno povezana z vsemi vejami kinematografije in televizije: z ustvarjalci, s posredniki in z vzgojitelji. Vnaprej bo predstavljala pomembne domače in tuje stvaritve, ki bodo na sporedu v naslednjem mesecu. Skratka: na straneh „Ekrana", bo vse, kar potrebuje sodobni gledalec velikega ali malega zaslona: komentarji, intervjuji, reportaže, polemike, informacije, razprave in fotografije.

Revija bo izhajala v nakladi 3.000 izvodov in bo namenjena tako odraslim kot mladini. Šolski mladini bo še posebej dobrodošla kot pripomoček pri filmski vzgoji.

Trdijo, da za naravnanost novega „Ekrana" jamči uredniški svet, sestavljen iz delegatov vseh soustanoviteljev revije – od društva slovenskih filmskih delavcev do Zveze socialistične mladine in Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije. Glavni urednik revije je Viktor Konjar.

I. Z.

GENERACIJE MLADIH ČAKAJO, da se jim bodo odprla vrata ne le v vse vrste srednjih šol, ampak tudi v dijaške domove. Naloga Dolenjske v tem trenutku je dvojna: razviti v Novem mestu srednje šolstvo in mladini od drugod zagotoviti bivanje.

Doklej bodo mladini vrata še zaprta?

Novo mesto kot srednješolsko središče za Dolenjsko nujno potrebuje nov dijaški dom

Prvi podatki o razvoju gospodarstva in družbenih dejavnosti na Dolenjskem v obdobju 1976 – 1980 kažejo, da bodo novomeška, črnomaljska, trebanjska in metliška občina vsako leto potrebovale 500 delavcev s poklicno, 300 s štiriletno srednješolsko, 130 z višjo in 90 z visoko izobrazbo.

Pritisk na srednje šole se bo v prihodnje še povečal, ne nazadnje tudi zato, ker je splošna slovenska želja in tudi potreba, da se izšola na srednjih šolah najmanj 80 odstotkov vseh uspešnih osnovnošolcev. Novo mesto kot dolenjsko srednješolsko središče je ta pritisk občutilo že v bližnji preteklosti, še bolj pa pred samim začetkom tega šolskega leta, ko so nekatere šole šele po zunanjem posredovanju odprle vrata tudi precejšnjemu številu učencev, za katere sprva niso imele prostora. Trenutno je stanje tako, da predstavljajo prvošolci kar 39 odstotkov vseh dijakov na srednjih šolah.

V Novem mestu je ta čas šest srednjih šol, če pa štejemo še dislocirane oddelke zunanjih srednjih šol, (lesne, gradbene in kemijske stroke) v okviru zavoda za izobraževanje, je teh šol dejansko več. Letos jih obiskuje 2.285 dijakov v 81 oddelkih. Če tem prištejemo še črnomaljske in metliške srednješolce, je vseh srednješolcev na Dolenjskem 2.717, skupno število oddelkov pa 100.

Od 2.285 novomeških srednješolcev se jih več kot 1.100 vozi. Najmanj polovica teh bi želela stanovati v dijaškem domu, če bi bilo to možno. Sedanji Dom Majde Šilc v Šmihelu lahko sprejme največ 284 gojencev, to pa je polovico manj, kot jih je želelo biti sprejetih v tem šolskem letu. Da je potrebno graditi nov dijaški dom, ni nobenega dvoma, da potrebuje Novo mesto prostoren dom tudi zaradi nadaljnjega razvoja srednjega šolstva in usmerjenega izobraževanja, je dovolj prepričljivo dejstvo.

Dijaški dom, ki ga načrtujejo v Šmihelu, naj bi imel 480 postelj. Želja je, da bi ga čimprej zgradili, vsekakor prej, kot predvideva prioritetni red na republiški listi, kjer je Dom Majde Šilc na 16. mestu. Zato so družbenopolitične organizacije na Dolenjskem začele akcijo, da bi začeli za graditev tega doma že od dohodkov letošnjega leta (ob zaključnih računih) zbirati denar. Pripravljen je tudi samoupravni sporazum kot temeljni dokument, na podlagi katerega bi na Dolenjskem zbirali ta sredstva.

Če bo dovolj sreče, se bo gradnja novega Doma Majde Šilc v Šmihelu začela že prihodnje leto. V načrtu je prvi trakt, v katerem bi bilo 240 postelj. Za gradnjo se nedvomno mudi, saj je treba upoštevati, da čakajo na domsko bivanje poleg več sto dijakov tudi študenti novomeškega oddelka za razredni pouk pedagoške akademije iz Ljubljane.

I. ZORAN

podčrtano

Vpis v prvi letnik usmerjenega izobraževanja pedagoških delavcev se je na Dolenjskem v šolskem letu 1975/76 posrečil samo polovično. Dobili smo pet takih oddelkov – tri v Novem mestu, po enega pa v Črnomlju in Trebnjem, razredi so napolnjeni, pouk poteka normalno, vendar pa sedijo po mnenju komisije za usmerjeno izobraževanje, ki deluje v okviru komisije za vzgojo in izobraževanje pri skupnosti dolenjskih občin, v klopeh teh oddelkov slabši dijaki, kot so se vpisali v oddelke splošne gimnazije.

Veže tudi obljuba

Komisija za usmerjeno izobraževanje zato povsem upravičeno opozarja pristojne, da v prihodnje ne bi smeli misliti le na število pedagoških oddelkov in dijakov zanje, marveč nič manj temeljito na kakovost teh dijakov. Predlaga celo, da bi morali razmisliti o načinu in možnosti za izbiro dijakov, to pa pomeni, da bi si morali praviloma že z vpisom na te oddelke zagotoviti bodoči pedagoški kader.

Pravilna je tudi zahteva komisije, da bi morali v Novem mestu že zdaj misliti tudi na leto 1977 oziroma 1978, ko bodo tu nadaljevali šolanje v tem šolskem letu vpisani dijaki na dislocirani pedagoških oddelkih v Črnomlju in Trebnjem. Gre za to, da bi morali zagotoviti ustrezno število postelj v dijaškem domu in seveda tudi zadostno število učiteljev. Po mnenju komisije je v Novem mestu nujno čimprej ustanoviti pedagoški center, sicer črnomaljski in trebanjski „pedagoški" dijaki ne bodo mogli nadaljevati šolanja v dolenjski metropoli, kot jim je bilo obljubljeno na začetku tega šolskega leta.

I. ZORAN

Devet milijonov knjig

Prešernova družba zvesta geslu: Bralcem dobro knjigo!

Prešernova družba je v dosedanjem triindvajsetletnem obstoju poslala med slovensko ljudstvo 9,101.840 knjig in revij. Poleg tega, da je širila dobro knjigo, si je ves čas prizadevala za splošno širjenje kulture med ljudi s prirejanjem kulturnih in literarnih večerov. Pomoč, ki ji jo pri tem poslanstvu dajejo organizacije Socialistične zveze in sindikata, je hvalevredna, vendar še ne zadostna. Predvsem je še preredka zaupniška mreža v delovnih kolektivih, v mestih in na podeželju.

Poleg koledarja izdaja Prešernova družba vsako leto posebno zbirko za vse naročnike. Do zdaj je izšlo v njej 163 knjig v 6,413.010 izvodih. Od tega je šlo 174.300 knjig med zamejske Slovence v Italiji in Avstriji. V zbirki romanov „Ljudska knjiga", ki jo Prešernova družba izdaja kot dopolnilo rednim letnim zbirkam, je izšlo že 141 romanov v nakladi 1,061.030 izvodov. K temu je kajpak treba dodati tudi 23 letnikov poljudnoznanstvene revije mesečnika „Obzornik", po katerem naročniki in bralci tudi radi segajo.

Medtem je znan že knjižni program za leto 1977. Tako bodo naročniki že prihodnje leto dobili poleg tradicionalnega Prešernovega koledarja še: roman „Nad prepadom" Štefanije Ravnikar – Podbevšek, roman „Leteči krožnik" Smiljana Rozmana in priročnik „Pletenje" Andreje Grum kot novosti, ob tem pa v redni zbirki še ponatis znanega romana Ivana Cankarja „Martin Kačur". Naročniki, ki bodo poravnali naročnino do 30. junija, bodo dobili v zbirki knjigo več – roman „Čarobni piskač" Nevila Shuteja.

V zbirki „Ljudska knjiga" so napovedana dela: roman „Najemnik" izpod peresa L. P. Hartleya, enega zadnjih predstavnikov angleške realistične proze, „Atomsko mesto – pravica izbire", roman sovjetskega pisatelja Mihaila Kolesnikova, roman „Serenada" ameriškega pisatelja Jamesa Caina, roman „Prva ljubezen – in zadnja" francoskega pisatelja Romaina Garyja, Goncourtovega nagrajenca, ter roman „Petrolej" ameriškega pisatelja Uptona Sinclaira.

Naj dodamo še to, da je Prešernova družba že izdala tudi Prešernove poezije, ki jih je pripravil prešernoslovec dr. Anton Slodnjak. Knjiga obsega vse znane Prešernove pesmi, poleg kratkega življenjepisa je dodana daljša razlaga s pripombami k posameznim pesmim, tako da bo ta izdaja uporabna tako za dijake kot za profesorje.

I. Z.

Pevci z obeh strani Kolpe v Črnomlju

Na medobčinski reviji pojutrišnjem v črnomaljskem kulturnem domu bo sodelovalo deset zborov

V črnomaljskem kulturnem domu, kjer je bilo 19. in 20. februarja 1944 zasedanje SNOS, bo v soboto, 20. decembra, ob 19. uri medobčinska revija pevskih zborov. Z njo bodo počastili 30-letnico osvoboditve in dan JLA.

Sodelovalo bo deset pevskih zborov: zbor KPD Slovenski dom iz Zagreba (zborovodja Zlatko Fric), moški zbor iz Karlovca (Vid Rukavina), zbor KUD Gusle iz Miholjskega v občini Vojnić (Mićo Vukobratić), moški zbor Mirna (Stane Peček), moški zbor DPD Dušan Jereb iz Novega mesta (France Milek), zbor DPD Svoboda Bratov Milavcev iz Brežic skupaj z zborom „Planina" iz Cerkelj ob Krki (Franc Baškovič), ženski zbor iz Adlešič (Anica Jankovič), ženski zbor iz Črnomlja (Silvo Mihelčič) in moški zbor Letalci cerkljanske garnizije (Franc Baškovič).

Na odru se bo zvrstilo okoli 250 pevcev. Posamezni zbori bodo zapeli po tri pesmi, od tega eno partizansko. Vstopnine ne bo, zato pričakujejo dober obisk. Po končanem sporedu bo srečanje pevcev v hotelu Smuk v Semiču.

Pevsko revijo prireja medobčinska kulturno prosvetna zveza Bratstvo in enotnost s sedežem v Karlovcu, vodi pa jo dolgoletni kulturni delavec Adi Gruden. Zveza združuje že sedemnajst občin z območja Korduna, Pokuplja, Bele krajine, Dolenjske in Posavja, kar pomeni tudi medrepubliško obliko sodelovanja na kulturnem področju.

Jože Centa: NA BREGU, platno – olje, 1975.

V novem šolskem letu literarni in novinarski ter drugi krožki na osnovnih šolah nadaljujejo delo. Na svetlo so prišla že prva glasila, pripravljena jeseni, mimo pa je tudi nekaj javnih nastopov članov teh krožkov. Posnetek, ki ga objavljamo, je sicer še s konca minulega šolskega leta, vendar tokrat ni nič drugače: mladi delajo, pišejo, berejo svoja dela – in imajo občinstvo (sošolce).

PALETE NE POČIVAJO – V poznojesenskem času je v Kostanjevici in okolici delalo več znanih slovenskih slikarjev. Slika kaže prof. inž. arh. Borisa Kobeta, kako v svojo žepno skicirko nanaša motiv, ki se mu je ponudil s kostanjeviškega mostu (pri šoli). (Foto: I. Zoran)

Mali kulturni barometer

PRIROČNIK ZA ORGANIZATORJE – Na pobudo slovenskih sindikatov bo Zveza kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije izdala poseben priročnik za organizatorje kulturnega življenja. Publikacija, za katero zbirajo prednaročila še ta teden, bo uporabna tako za sindikalne organizacije kot za kulturno-prosvetne organizacije in šole.

NOV DOM IN PREUREDITVE – Novomeška kulturna skupnost predvideva za obdobje 1976 – 1980 okoli 41,7 milijona dinarjev naložb v kulturne prostore. Najpomembnejša naložba bo vsekakor graditev muzeja revolucije v Novem mestu (poleg Dolenjskega muzeja). V centrjerneju naj bi gradili nov kulturni dom, za kar bo treba zbrati 10 milijonov dinarjev. Za preureditve Doma kulture in Študijske knjižnice Mirana Jarca bi potrebovali 9,5 milijona, za preureditve kulturnih domov v trinajstih krajevnih skupnostih v občini pa 2,7 milijona dinarjev.

MEDOBČINSKA SREČANJA 76 – Medobčinska zveza kulturno-prosvetnih organizacij Bratstvo in enotnost, ki ima sedež v Karlovcu, načrtuje prihodnje leto več srečanj najrazličnejših kulturno-umetniških skupin. Ob koncu januarja bodo v Dugi Resi odprli razstavo likovnih del slikarjev amaterjev (razstava bo iz Duge Rese potovala po drugih občinah), maja bo v Topuskem (občina Vojnić) literarni večer učencev osnovnih in srednjih šol, junija v Trebnjem folklorna revija in julija v Samoboru srečanje godb na pihala. Dejavnost medobčinske kulturno-prosvetne zveze Bratstvo in enotnost je spet bolj oživela novembra – po sestanku v Dolenjskih Toplicah.

BOREC 11 – Zadnja (novembrska) številka revije Borec prinaša nekatera nadaljevanja iz prejšnjih številk kot Kržišnikov zapis „Anali o mestu heroju", Nade Kraigher „Zgodbe ljubljanskih ilegalcev" itd. Ostali zanimivi prispevki pa so: „Logičen konec hlapčevske vojske" Francija Strleta „Zuzemberški spomenik" Ivana Nemca, „Osrednji partizanski tisk" Lada Ambrožiča ml., pesmi Črtomirja Šinkovca „Protest", Benjamina Gracerja „Usoda" in drugi.

JEZIKOVNI NASVETI

POVZROČITI ŠKODO – TERJATI ODŠKODNINO

Časnikarji pogosto zaradi poklicne naglosti, nemalokrat pa tudi zaradi premalo zanesljivega jezikovnega čuta zamenjujejo glagola *terjati* in *povzročiti*, čeprav imata vsak svoj določen pomen. Kar poglejmo si naslednja dva primera iz dnevnega časopisja:

V kranjski tovarni je hud požar *terjal* za okrog 100.000 dinarjev *škode*. – Prometna nesreča je *terjala* troje mladih življenj in za 30.000 din gmotne *škode*.

V obeh stavkih je podčrtani glagol v zvezi z besedo škoda rabljen napačno. Terjam lahko namreč le to, kar mi je nekdo dolžan, kar mi pripada ali si lastim (vzamem). Namesto besede *terjam* lahko v takih primerih rečem *zahtevam*, na primer:

Terjal sem ga za posojeno knjigo. (Zahteval sem, naj mi posojeno knjigo vrne.) – Terjal je, naj mu povrne dolg in obresti. (Zahteval je, naj povrne dolg in obresti.)

Prav tako lahko namesto glagola *zahtevam* pišemo *terjam* takrat, kadar kako stvar ali pojem poosebimo, na primer: Narodnoosvobodilni boj je zahteval (terjal) veliko žrtev. Promet je zahteval (terjal) veliko življenj.

Če mi je nekdo povzročil škodo, lahko od njega zahtevam (ali terjam) odškodnino. To se pravi, naj mi povrne povzročeno škodo. Nikakor pa ne moremo reči, da mi je povzročil odškodnino, kakor tudi ne, da zahtevam škodo.

Zato bi se morala stavka, ki smo ju zgoraj navedli za primer napačne rabe, glasiti tako:

V kranjski tovarni je hud požar povzročil (napravil) za okrog 100.000 din škode. Prometna nesreča je terjala troje mladih življenj in napravila (povzročila) za 30.000 din gmotne škode.

Pomni: povzročiti škodo – terjati odškodnino, žrtve!

B. R.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE V LJUBLJANI

razpisuje

sprejem 180 učencev v šolo za miličnike kadete

Pogoji za sprejem

Razpisa se lahko udeležijo mladinci, državljani SFRJ, ki izpolnjujejo tele pogoje:

– da so uspešno končali osnovno šolo,
– da niso starejši kot 17 let,
– da so telesno in duševno zdravi,
– da zoper nje ni bil izrečen vzgojni ukrep in da niso v kazenskem postopku,
– da obvladajo slovenski jezik,
– da imajo pismeno privoljenje staršev ali skrbnikov.

Začetek in trajanje šolanja

Šolanje se začne 1. septembra 1976 in bo trajalo štiri leta.
Pravice in dolžnosti učencev:
Kandidati, ki bodo sprejeti v šolo, bodo imeli brezplačno stanovanje, hrano, uniformo, obutev, perilo, učne pripomočke, zdravstveno in invalidsko zavarovanje ter pravico do denarnega zneska za osebne potrebe.
Kdor uspešno konča šolo, je oproščen služenja vojaškega roka in mora po končanem šolanju delati v organih za notranje zadeve najmanj osem let.
O pravicah in dolžnostih učencev se ob sprejemu v šolo sklene pogodba.
Tistemu, ki je uspešno končal šolanje, je priznana srednja strokovna izobrazba.

Kako naj se kandidati udeležijo razpisa

Kandidati, ki se želijo udeležiti razpisa, naj pošljejo najbližji postaji milice najpozneje do 5. junija 1976 naslednje dokumente:
1. prijavo za vpis v šolo na obrazcu 1,20, kolkovano z 2,00 din, ki jo morajo obvezno podpisati starši ali skrbniki, kar je hkrati dokaz o njihovem privoljenju za vpis;
2. spričevalo o uspešno končani osnovni šoli. Tisti, ki še obiskujejo 8. razred, naj priložе spričevalo za prvo polletje 8. razreda, spričevalo o končani osnovni šoli pa naj predložijo takoj, ko ga dobijo;
3. pismeno priporočilo in mnenje šole, v kateri se je kandidat zadnje leto šolal.
Kandidati, ki bodo izpolnjevali vse pogoje v razpisu, bodo poklicani na zdravniški pregled in sprejemni izpit. Sprejemni izpit obsega preizkus znanja iz slovenščine, psihološko testiranje in preizkus telesnih zmogljivosti. Sprejemni izpiti bodo v šolskem centru za strokovno izobraževanje delavcev v organih za notranje zadeve v Ljubljani maja in junija. O datumu bodo kandidati pismeno obveščeni.
Pri sprejemu imajo prednost kandidati z boljšim učnim uspehom in tisti, ki bodo pri sprejemnih izpitih dosegli boljši uspeh. O tem, ali je bil kandidat sprejet ali zavrnjen, bo obveščen do 22. junija 1976.

Vsa pojasnila dajejo:

1. republiški sekretariat za notranje zadeve SR Slovenije, telefon št. 23–801, int. 310;
2. šola za miličnike kadete, Ljubljana, Tacen 48, telefon 51–737;
3. vse postaje milice.

REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE SR SLOVENIJE

novoles
NOVO MESTO – STRAŽA

RAZPRODAJA REGALA HELGA

30 % popust

od 18. do 27. 12. 1975

V TRGOVINI S POHIŠTVOM V NOVOLESU V STRAŽI.

OBENEM SI LAHKO OGLEDATE OSTALI PROIZVODNI PROGRAM

sečnja lesa

GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE
obrat za gozdarsko kooperacijo
BREŽICE

RAZGLAS
ROKA ZA PRIGLASITEV SEČNJE LESA V LETU 1977

Na podlagi določil 7. člena pravilnika o določanju količin za domačo uporabo objavlja GG Brežice – obrat za gozdarsko kooperacijo

ROK ZA PRIGLASITEV SEČNJE LESA V ZASEBNIH GOZDOVIH V LETU 1977

Gozdni posestniki, ki imajo gozdove na področju TOZD gozdarstvo Kostanjevica, Mokronog, Senovo, Radeče in Sevnica, naj prijavijo sečnjo v roku

od 5. januarja do 15. februarja 1976

Gozdni posestniki, ki imajo namen sekati izključno za domačo uporabo, morajo obvezno priglasiti sečnjo za dve naslednji leti skupaj.
Vsak gozdni posestnik mora ob priglasitvi sečnje izjaviti, koliko od skupno priglašene količine lesa za sečnjo bo imel za domačo uporabo in koliko je namenil za prodajo. V priglašenih količinah lesa za domačo uporabo je ločiti tehnični les in les za kurjavo.
Na krajevno običajen način bodo navedeni gozdni obrati razglasili kraj in čas sprejemanja priglasnic.
Priglasitev je sicer možno opraviti tudi pismeno pri področnem gozdnem obratu, vendar s pogojem, da lastnik gozda v pismeni prijavi navede vse podatke o gozdu ter v kakšne namene rabi les.
V razpisanem roku so priglasitve sečenj proste plačila.
Izven razpisanega roka gozdni obrati ne bodo več sprejemali priglasitev, razen za izredne potrebe v primeru elementarnih nezgod.
Brežice, 12. decembra 1975.

PROSTA DELOVNA MESTA!

ljubljanska banka

podružnica KRŠKO

Odbor za medsebojna razmerja pri podružnici Ljubljanske banke Krško objavlja za nedoločen čas, s polnim delovnim časom naslednja prosta delovna mesta:

ZA PODRUŽNICO KRŠKO

1. VIŠJEGA REFERENTA ZA KREDITNO BILANCO
2. BLAGAJNIKA DINARSKO VALUTNE BLAGAJNE
3. REFERENTA ZA DEVIZNE POSLE S PREBIVALSTVOM
4. STROJEPISKA 1a
5. 2 OPERATERJA NA RECORDERJU

ZA EKSPOZITURO BREŽICE

6. BLAGAJNIKA DINARSKO VALUTNE BLAGAJNE
7. REFERENTA ZA DEVIZNE POSLE S PREBIVALSTVOM

ZA EKSPOZITURO SEVNICA

8. REFERENTA ZA DINARSKE POSLE S PREBIVALSTVOM
9. REFERENTA OBDELAVE DINARSKE DOKUMENTACIJE

Pogoji za zasedbo delovnih mest:
pod št. 1) višja šolska izobrazba ekonomske smeri in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj;
pod št. 2 in 6) srednja šolska izobrazba ESŠ ali gimnazija in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj;
pod 3 in 7) srednja šolska izobrazba ESŠ ali gimnazija in 3 leta ustreznih delovnih izkušenj ter pasivno znanje najmanj enega tujega jezika;
pod št. 4) dvoletna administrativna šola ali enoletni strojepisni tečaj z opravljenim izpitom ter 2 leti ustreznih delovnih izkušenj;
pod št. 5) nepopolna srednja šolska izobrazba in 1 leto ustreznih delovnih izkušenj;
pod št. 8 in 9) srednja šolska izobrazba ESŠ ali gimnazija ter 2 leti ustreznih delovnih izkušenj;

Delo na delovnih mestih pod št. 2), 3), 6), 7) in 8) je v izmenah.
V ekspozituri Sevnica je na razpolago samsko stanovanje.
Kandidati za objavljena delovna mesta naj prijavi s kratkim življenjepisom z navedbami o dosedanjih zaposlitvah priložijo dokazilo o šolski izobrazbi.
Rok prijave je 15 dni po objavi.
Prijave sprejema Odbor za medsebojna razmerja pri Ljubljanski banki, podružnici Krško, Cesta 4. julija 41.

ODPRLI SMO POVEČANO IN ADAPTIRANO PRODAJALNO OBUTVE „PEKO" V ČRNOMLJU, KI SMO JO PRESELILI V ULICO STANETA ROZMANA 8

KOLEKTIV PRODAJALNE VAS VABI NA OGLED NAJNOVEJŠIH MODELOV OBUTVE ZA ZIMO 75/76

LICITACIJA!

GOZDNO GOSPODARSTVO BREŽICE

razpisuje po sklepu DS ponovno
LICITACIJO
za prodajo OS.

Licitacija bo dne 26. 12. 1975 ob 8. uri v prostorih GG Brežice za:
– stanovanjsko hišo (nova) s 1.958 m2 zemljiške parcele v Pavlovi vasi 170 pri Pišecah.
Izklicna cena 360.000.– din.

K licitaciji lahko pristopijo vse fizične in pravne osebe, ki bodo do 7,30 na dan licitacije predložile pismeno ponudbo (v zaprti kuverti) in plačale 10-odst. kavcijo od izklicne cene v gotovini ali z bariranim čekom.
Vse informacije dobite v komerciali podjetja – telefon št. 72–294.

vsak četrtek DOLENJSKI LIST

Novomeščani v prvo ligo?

Sodražani so v zadnjem kolu jesenskega dela prvenstva v II. namiznoteniški ligi doživeli nov poraz

V zadnjem kolu jesenskega dela v drugi namiznoteniški ligi–zahod so Novomeščani doma premagali močno vrsto Jesenic, Sodražani pa so imeli v gosteh Bežigrajčane in so ponovno doživeli poraz. V področni namiznoteniški ligi nastopajo Kočevci in Beti. Prvi so do sedaj doživeli dve zmagi, Metličani pa so v šestem kolu prvič zmagali. Presenetili so dobre Vrhničane, ki so v vrhu lestvice.

NOVO MESTO – JESENICE 5:4

V telovadnici osnovne šole „Katja Rupena" sta se minuli petek pomerili dve boljši ekipi v II. republiški ligi, Novomeščani in Jeseničani. Gostje, ki bi letos radi osvojili prvo ali drugo mesto, so morali priznati premoč. Domači igralci so bili boljši, zanesljiv pa je bil predvsem Somrak, ki je premagal vse tri goste. Dobro sta igrala tudi Kapš in Turk in s svojima zmagama prispevala h končnemu uspehu. Novomeščani so sedaj na drugem mestu (moštvo Olimpije igra izven konkurence), in če bodo v prvem kolu spomladanskega dela doma premagali tekmece iz Bežigrada, bodo imeli lepo priložnost, da se uvrstijo spet v najkvalitetnejšo slovensko ligo.

Nedvomno bodo imeli Novomeščani prihodnje leto lepe možnosti za uspeh, saj so končno le prišli do prostora, kjer bodo lahko nemoteno vadili. Razen tega bodo organizirali pionirsko namiznoteniško šolo, ki naj bi dala že čez nekaj let dobre igralce. Prav gotovo je bil ta korak nujno potreben, saj se Novo mesto lahko pohvali le z nekaj dobrimi igralci, ki zastopajo novomeški namizni tenis že vrsto let.

SODRAŽICA – BEŽIGRAD 2:5

V Sodražico so minuli petek pripotovali kandidati za drugo mesto, Bežigrajčani. Če bi v tem srečanju domači igralci zmagali, bi imeli še nekaj možnosti, da se ob koncu tekmovanja uvrstijo na drugo mesto in s tem tudi v prvo slovensko ligo. Toda petkovo srečanje je dokazalo, da so gostje le boljši in so zasluženo zmagali. Domači so se sicer bojevali do konca, toda več kot časten poraz niso dosegli.

BETI – VRHNIKA 5:4

V šestem kolu ljubljanske področne namiznoteniške lige so v Metliki gostovali favoriti srečanja z Vrhnike. Metličanom v zadnjih prvenstvenih tekmah ni šlo, zato pa so zelo dobro igrali proti Vrhničanom in jih po izenačenih in lepih bojih z majhno razliko premagali. Po dvakrat sta zmagala Uhl in Dušan Pezelj, srečanje pa je dobil tudi Kočevar.

KPA GRE NA REKO

Plavalci novomeškega „Kluba za podvodne aktivnosti" se bodo 20. decembra udeležili odprtega prvenstva v hitrostnem plavanju in potapljanju, ki ga bodo na Reki organizirali njihovi tovariši iz Kostrene. Na prvenstvu, ki ga bodo plavalci posvetili dnevu JLA, se bodo zbrali vsi najboljši jugoslovanski klubi. Novomeščani so pričeli trenirati šele te dni, zato se ne nadejajo večjih uspehov.

Naslov Železničarju

Z odlično igro so Železničarjevi kegljači premagali Novoteks in že drugič osvojili prvenstvo KD Novo mesto v borbenih igrah. Derbi kola si je ogledalo veliko gledalcev, po odlični igri obeh ekip pa je zmagal Železničar (443:440). Novoteks ob zaključku ni imel sreče, saj je letos v jesenskem delu dobro igral in vseskozi dosegal najboljše rezultate. V derbiju so Železničarji dosegli svoj najboljši rezultat in z njim osvojili prvenstvo.

Iz skupine A bodo izpadli Iskrini kegljači, ki so bili zelo slabi, namesto njih pa bodo prihodnje leto nastopili Pionirjevi tekmovalci, ki so osvojili prvo mesto v B skupini.

Končna lestvica: 1. Železničar 20 točk, 2. Novoteks 18, 3. Vseh 9 18, 4. Luknja 12, 5. Stari devet 10, 6. Gorjanci 4 in 7. Iskra 2 točki.

Inlesovi rokometaši so letos prvič nastopili v II. zvezni rokometni ligi–sever in osvojili odlično četrto mesto. V enajstih srečanjih so petkrat zmagali, dvakrat igrali neodločeno in štirikrat izgubili. Dosegli so 256 zadetkov in jih dobili 218. Z dvanajstimi točkami in zaradi dobre razlike v golih so se Ribničani po prvem delu prvenstva uvrstili na odlično četrto mesto.

Z dobrimi igrami na četrto mesto

Inlesovi rokometaši so v II. zvezni rokometni ligi–sever osvojili četrto mesto – Ustanovili bodo pionirsko rokometno šolo

Letos so Inlesovi rokometaši prvič nastopili v drugi zvezni rokometni ligi in v konkurenci šestih slovenskih in hrvaških klubov osvojili odlično četrto mesto. Prav gotovo je to uspeh, ki ga je le malokdo pričakoval. Če ne bi prišlo do spodrsljajev v tekmah z Industromontažo, Senjem in Rudarjem, bi se lahko Ribničani uvrstili še bolje.

In kdo je za uspeh najbolj zaslužen? Vsi! Igralci, vodstvo kluba, pa tudi gledalci. Inles je imel v ligi najbolj prizadevne navijače, saj je skoraj na vsako tekmo prišlo več kot 1000 gledalcev. In prav zaradi burnega spodbujanja je bila vsaka tekma doživetje zase, prava dalmatinska fešta.

Mag. profesor Cveto Pavčič, Inlesov trener, pravi, da je z igrami in z uspehom zadovoljen, predvsem zato, ker pred prvenstvom na sestankih niso „načrtovali" toliko točk. Vedeli so sicer, da bodo v zgornji polovici tabele, saj se njihova ekipa lahko pohvali z rokometaši, ki igrajo skupaj okoli sedem let, se dodobra poznajo, si v tekmah pomagajo in se dopolnjujejo.

O prvenstvenih srečanjih je trener Pavčič povedal: „Upam, da so številni gledalci z našo igro zadovoljni. Če bi imeli več športne sreče, bi lahko osvojili nekaj več točk in s tem tudi boljšo uvrstitev. Mislim predvsem na srečanja z Industromontažo v Kutini in s Senjem, ko smo izgubili z golom razlike, na domačem igrišču pa smo neodločeno igrali z Rudarjem. Če že moram koga pohvaliti, potem lahko samo vso ekipo. Vsi so se trudili, res pa je, da smo z vrnitvijo dveh igralcev (Šilc in Radič) precej pridobili. Razen tega mislimo tudi za naprej. V kratkem bomo ustanovili pionirsko rokometno ekipo, saj je v Ribnici in v okoliških šolah veliko rokometnih talentov . . ."

Rokometaši bodo počivali do 22. decembra, nato pa se bodo začeli pripravljati na prihodnja prvenstva in za zimski rokometni turnir. Na žalost v mestu ni primerne dvorane, kjer bi lahko vadili, kot kaže pa bodo dobili prostor v dvorani v Dolenji vasi.

V minulem rokometnem prvenstvu v II. zvezni rokometni ligi–sever so za ekipo nastopili: Ivan Kersnič, Janez Laibacher, Zdenko Mikulin, Stane Kersnič, Nikola Radič, Jože Šilc, Janez Kersnič, Janez Žug, Tone Matelič, Franc Tanko, Alojz Ponikvar, Brane Ambrožič, Tone Andoljšek in Tomaž Abramshamberg.

M. GLAVONJIČ

Po 150 minutah boja – poraz

Krkine odbojkarice so v Celju po izenačenem boju izgubile in so po osmih kolih na tretjem mestu – Novomeščani so doma osvojili nove prvenstvene točke

V osmem kolu slovenske odbojkarske lige za moške in ženske so Novomeščani doma premagali slabe igralce Šempetra, Krkine odbojkarice pa so v gosteh po hudem boju izgubile z Gaberjem. Obe novomeški ekipi imata po osmih odigranih srečanjih 14 točk, fantje so na četrtem, dekleta pa na tretjem mestu.

NOVO MESTO – ŠEMPETER 3:0 (8, 10, 13)

V osmem kolu so Novomeščani igrali doma in so imeli lepo priložnost ogledati si, kako igra neenotna in nedisciplinirana ekipa. Namesto da bi gostje zbrano igrali, so se prepirali in negodovali nad sodniškimi odločitvami. Domači odbojkarji so njihovo slabost vešče izkoristili in brez težav z dokaj dobro igro osvojili nove točke. Škoda, ker si je srečanje ogledalo le okoli 50 Novomeščanov. Ne bi bilo napak, ko bi v spomladanskem delu domače igralce bodrilo več ljubiteljev odbojke.

Novo mesto: Goleš, Primc, Lapajne, Babnik I, Babnik II, Cotič, Graberski, Vernig, Jenko in Medle.

Graberski – zanesljivi točki v boju s Šempetrom

GABERJE – KRKA 3:2 (9, –11, 13, –16, 9)

Novomeške igralke so minuli teden nastopile v Celju, kjer so se pomerile z Gaberjem. V prvem nizu so dopustile, da so domače igralke hitro zmagale, v drugem pa so z zanesljivo igro in dobrim blokom zmagale. V nadaljevanju prvenstvenega srečanja je okoli 30 gledalcev videlo izredno izenačeno odbojko s številnimi menjavami v vodstvu in po dveh urah in pol so se Celjanke, vse izčrpane, veselile zmage. Po tem porazu so Novomeščanke zdrsnile na tretje mesto, vendar bodo po jesenskem delu prvenstva po vsej verjetnosti druge.

Krka: Rajer, Forte, Zevnik, Pilič, Adamčič in Boh.

Piličeva – po dveh urah in pol izenačenega boja: tesen poraz

KOČEVJE: NAPREDEK KOŠARKE

Člana pionirskega košarkarskega moštva Kočevje Robi Gašparac in Milan Mihelič se bosta udeležila skupnih priprav slovenske pionirske reprezentance. Kočevska pionirja bosta trenirala v Ljubljani do dokončne sestave najboljše republiške ekipe. Trener kočevskih pionirjev Cveto Arko želi vzgojiti novo moštvo. Začel je s pionirji in poskušal jih bo voditi do vstopa v člansko vrsto. Prav gotovo bo mladim košarkarjem uspelo, saj imajo lepe možnosti za delo.

A. ARKO

NA IGRAH 421 DELAVCEV

Sevniški občinski sindikalni svet je tudi letos organiziral delavske športne igre, ki so jih sklenili nedavno s pestro prireditvijo, na kateri so podelili najboljšim pokale in priznanja.

Na igrah je nastopilo 421 članov osnovnih organizacij sindikata. Tekmovali so v odbojki, atletiki, rokometu, košarki, kegljanju, malem nogometu, streljanju, namiznem tenisu in šahu. Delavci in delavke so se pomerili tudi v orientacijskem pohodu in vlečenju vrvi. Največ prvih mest so osvojili tekmovalci iz Jutranjke, Lisce, Kopitarne in krmeljske Metalne. Skupni zmagovalec je bila na letošnjih sindikalnih igrah osnovna organizacija iz Jutranjke.

400 TEKMOVALCEV

Za tekmovanje „Vesela šola" se je iz ribniške osemletke, ki šteje 832 učencev, prijavilo kar 396 tekmovalcev, in sicer največ iz petih (87) in osmih (86) razredov, najmanj pa iz tretjih (28).

Tekme na šestih stezah

Prejšnji teden so na sevniškem kegljišču začeli nastopati dolenjski igralci – Tekmuje 16 ekip

Minuli teden so se na sevniškem kegljišču zbrali najboljši kegljači iz Dolenjske, da bi pokazali, kako so pripravljeni za prihodnja tekmovanja. Ekipe se bodo pomerile v disciplini 6 x 200 lučajev, ligo pa bodo odigrali v šestih kolih na šestih kegljiščih.

K tekmovanju se je prijavilo rekordno število ekip, in sicer kar 11 moških in 5 ženskih. Po dveh kolih v obeh skupinah vodijo tekmovalci in tekmovalke iz Novega mesta (Krka), ki so pokazali najboljšo igro, in kot kaže, so med prvimi kandidati za osvojitev dolenjskega prvenstva. Tudi druge ekipe so na prvenstvo dokaj dobro pripravljene, kar najbolj dokazujejo tudi rezultati prvih srečanj.

Rezultati – kegljišče v Sevnici: 1. Krka I 4647, 2. Krško 4640, 3. Novoteks (Novo mesto) 4529; ženske: 1. Krka 2080, 2. Mercator (Trebnje) 1993, 3. Brežice 2030 kegljev itd.

Rezultati s tekmovanja na Loki: 1. Krka I 5367, 2. Novoteks (Novo mesto) 5237, 3. Krško 5124; ženske: 1. Krka 2303, 2. Pionir 2236, 3. Novoteks 2230 kegljev.

Tretje kolo bodo ekipe odigrale v soboto in nedeljo na kegljišču na Čatežu.

DOMINIK BRATOŽ

PRVI NOVOTEKS

V počastitev dneva JLA je novomeška garnizija organizirala tekmovanje v kegljanju, na katerem so nastopila najboljša kegljaška sindikalna moštva. Zmagali so Novoteksovi kegljači, ki so nastopili s prvo ekipo in podrli 437 kegljev, druga je bila ženska vrsta Novega mesta (401), 3. Pionir (400) itd.

D. B.

Rudi Blas prvi

Sevniški šahovski klub „Milan Majcen" je konec novembra pripravil hitropotezno prvenstvo, na katerem se je 14 šahistov potegovalo za naslov letošnjega sevniškega prvaka. Na turnirju – posvetili so ga dnevu republike – so se pomerili igralci iz Sevnice, Radeč in Krmelja. Prepričljivo je zmagal Rudi Blas, ki je dobil vsa srečanja. Drugo mesto je osvojil Krmeljčan Šribar, tretje pa domačin Janko Blas. Zmagovalec je prejel v trajno last lep pokal, prvi štirje pa diplome.

Vrstni red: 1. Rudi Blas 13 (Sevnica), 2. Ivan Šribar 10 (Krmelj), 3. Janko Blas 8,5 (Sevnica), 4. Albert Ernestel 8 (Radeče), 5. Marjan Furlan 8 (Krmelj), 6. Franc Derstvenšek 7,5, 7. Jože Maurer 7 (oba Sevnica), 8. Mirko Simončič 7 (Radeče), 9. Jože Blas 5,5 (Radeče), 10. Janez Zupan 5,5 (Krmelj), 11. Boris Debelak 4,5 (Krmelj), 12. Vlado Pompe 3, 13. Franc Ernestel 2 (oba Sevnica) in 14. Marjan Zaman 0,5 točke (Krmelj).

J. B.

ŠPORTNI KOMENTAR

Poslej – brez počitnic

Boji za letošnjega slovenskega prvaka v šahu so se končali. Novomeščani so vse prvenstvo veljali za enega od prvih favoritov, vendar je letošnje prvenstvo v njihovi skupini zasluženo osvojila ekipa iz Lesc. Gorenjci so igrali vseskozi zanesljivo, s čimer pa se Novomeščani ne morejo pohvaliti. Poznavalci trdijo, da so premalo trenirali, da so v zadnjem srečanju igrali psihično obremenjeni in da je njihova največja slabost v zadnjih, mladinskih deskah. Naj bo kakor koli že, Novomeščanom je že drugič ušla lepa priložnost, da bi igrali v drugi zvezni ligi.

Kočevci so začeli v prvih kolih zelo spodbudno, pozna pa se jim, da so izgubili nekaj dobrih šahistov, predvsem mojstra Ostermana. Medtem ko so še pred leti posegali po najboljših mestih, so letos končali sredi lestvice, kar je tudi za sedanjo vrsto neuspeh. Razen tega so bili nekateri člani dokaj nedisciplinirani in je ekipa večkrat izgubila nekaj točk brez boja. Torej: Kočevci si v letošnjih šahovskih „počitnicah" ne bodo smeli privoščiti veliko brezdelja.

Tretje moštvo iz Dolenjske, ki je nastopalo v najkvalitetnejšem republiškem tekmovanju, so bili Ribničani. Novinci v ligi so bili za marsikatero ekipo lahek zalogaj, predvsem zaradi njihove treme. Brž kone so vse svoje nasprotnike le preveč spoštovali, kar se jim je ob koncu maščevalo z izpadom. Res je tudi, da imajo za sedaj premalo izenačenih igralcev, zato je kar prav, da se bodo „krepili" eno leto v drugi republiški ligi. Glede na to, da imajo v ribniški občini daleč najbolje organizirano delo s pionirji, se za ribniški šah ni bati.

J. PEZELJ

šport

RIBNICA – Prejšnjo soboto je bila v Zagrebu seja tekmovalne komisije severne skupine II. zvezne rokometne lige, na kateri so razpravljali tudi o Slovanovi in Inlesovi pritožbi o tekmi iz šestega kola, ki se je v Ribnici končala neodločeno – 18:18. Tekmovalna komisija je sklenila, da tekmo registrira z doseženim rezultatom. Inles je tako z 12 točkami po prvem delu tekmovanja na odličnem četrtem mestu. (J. P.)

Tretje mesto za Novomeščanke

Na gimnastičnem tekmovanju za memorial Toneta Maleja v Ljubljani je nastopila tudi pionirska vrsta novomeškega Partizana. Dekleta so v ekipni konkurenci osvojile tretje mesto, med posameznicami pa je Jasna Dokl bila druga. Dobro je telovadila tudi Matejka Kavšek, vendar so jo sodniki slabo ocenili, tako da se je uvrstila okoli 15. mesta. Ostale članice vrste Nataša Kočevar, Vanja Požar in Lea Moro so se uvrstile takoj za Kavškovo.

Doklova je izgubila prvo mesto samo zaradi padca na gredi, za Bunčevo pa je zaostala za 0,05 točke. Prav gotovo tudi ta podatek priča, da je nadarjena Novomeščanka, ki je med najboljšimi tudi v mladinski konkurenci, ta čas najboljša slovenska pionirka. Matejka Kavšek je zbrala manj točk kot ponavadi, ker sodnice niso upoštevale težine elementov, ki jih Kavškova ima. Kočevarjeva, Požarjeva in Morova se od tekme do tekme bolj uveljavljajo, kar kažejo tudi število doseženih točk in vse boljše uvrstitve.

J. P.

Kaj, kje, kdo?

V devetem kolu slovenske odbojkarske lige za moške gredo Novomeščani v Maribor k Braniku, ki je minulo nedeljo pošteno namučil najboljše odbojkarje v ligi, moštvo Bovca. Znano je, da znajo Dolenjci dobro igrati proti favoritom, zato se mariborskim ljubiteljem po vsej verjetnosti obeta zanimivo srečanje.

Krkine odbojkarice igrajo v zadnjem kolu s prvakinjami v jesenskem delu tekmovanja, Fužinarjevimi igralkami. Tudi v Novem mestu se obeta zanimivo prvenstveno srečanje, na katero so vabljeni prav vsi Novomeščani, ki so v časih „novomeške zlate dobe" radi zahajali na Loko.

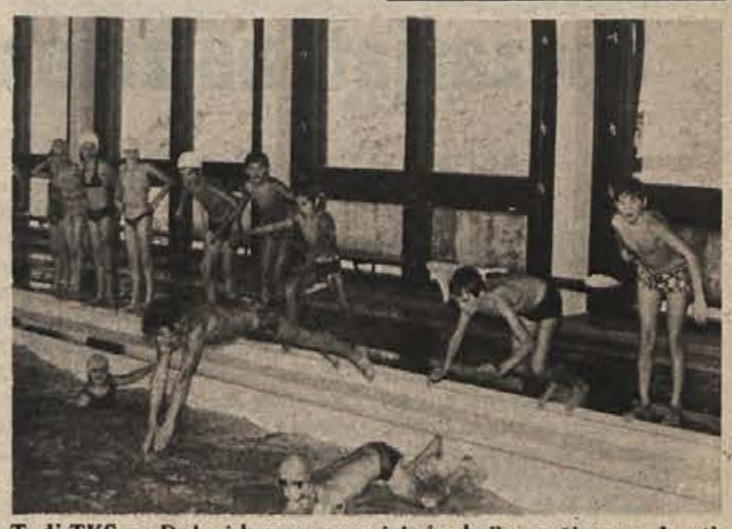

Tudi TKS na Dolenjskem so organizirale akcije naučimo se plavati. Žal nimamo natančnih podatkov, koliko otrok in odraslih je splavalo v letošnjem letu, številke pa bomo objavili takoj, ko bodo zaključene natančne analize po vseh TKS.

Dr. BOŽO OBLAK

Podhranjenost

Že dolgo vemo, da mora biti hrana pravilno sestavljena in da mora imeti dovolj kalorij, če hočemo, da bomo zdravi in sposobni za delo. Osnovne snovi v hrani so: voda, v kateri je vse raztopljeno ali vmešano, gradbene in obrambne snovi ali beljakovine, ki služijo za rast in nadomeščanje izrabljenih celic v telesu, energetske snovi ali sladkorji in maščobe, ki so gorivo v telesu, ter varnostne snovi, to so vitamini in rudninske soli, ki vzdržujejo zdravje v telesu. Vsakdanja hrana mora imeti dovolj vseh teh snovi, sicer nekaj z našim zdravjem ne bo prav. Hrana pa mora imeti tudi dovolj kalorij, se pravi: energetske snovi v hrani morajo dajati toliko toplote, da zadošča za življenje in delo. Če pojemo preveč kalorij, jih telo uskladišči pod kožo in med organi kot mast, da jih ima za rezervo. Bolj nerodno pa je, če nam kalorij v hrani manjka ali pa če hrana v celoti ni dosti vredna, ker nima v sebi predpisanih snovi. Takrat telo načne svoje rezerve. Ko pa rezerv zmanjka, začne načenjati svoje lastne beljakovine, predvsem mišičje. Pojavlja se podhranjenost, ali drugače rečeno: telo več ali manj strada.

Žal je podhranjenosti preveč po vsem svetu. Približno dve tretjini človeštva strada, torej več kot 2 milijardi ljudi. Večinoma so to prebivalci nerazvitih dežel. Tudi pri nas, čeprav govorimo o primerni prehrani, ni vse tako, kot naj bi bilo. Dobro vemo, da naše prebivalstvo na videz ne strada, saj poje celo mnogo preveč izdelkov iz moke, maščob in zelenjave. Količinsko res jemo dosti, kakovostno pa je povsem drugače, v prehrani manjkajo predvsem beljakovine.

Naše telo ne zna narediti beljakovinskih osnov samo, prav tako ne vitaminov in rudninskih soli. Vse to mora dobiti s hrano, torej od zunaj. Prav tu pa grešimo. Naša hrana vsebuje vse premalo beljakovin, vitaminov in rudninskih soli. Če vemo, da potrebuje odrasel človek na 1 kg telesne teže na dan 1 g beljakovin, nosečnice, otroci v rasti in razvoju ter doječe matere pa še več, potem smo si kmalu na jasnem. 70 kg težak človek rabi potemtakem 70 g mesa, sira, fižola, graha, boba, črnega kruha in drugih virov beljakovin na dan.

(Konec prihodnjič)

Dolenjski list pred 20 leti

Prvi tolmačijo ukrepe

ČLANI ZKJ in osnovne organizacije ZK v kočevskem okraju se pripravljajo na občinske konference z razpravljanjem o gospodarskem in političnem življenju v okraju. Ocene, ki jih dajejo posamezne organizacije z občinskimi komiteji, pričajo, da so komunisti odigrali pomembno vlogo v našem družbenem življenju. Kljub njihovi aktivnosti bodo morali nekateri bolj poskrbeti za lastno vzgojo, ker so prav člani ZK prvi, ki morajo tolmačiti ukrepe in pa politične probleme našim množicam.

SPRIČO VEČJE ponudbe klavne živine, zaradi katere je cena živini nekoliko padla, so tudi mesarije v Novem mestu znižale cene presnemu mesu in svinjski masti. Podjetje Mesarija je znižalo cene svežemu govejemu mesu na 240 din za prvovrstno in 220 din za drugovrstno meso, ceno teletini na 240 din za kilogram, svinjini pa na 280 din za kilo.

KAKOR V DRUGIH večjih krajih, so tudi v Ribnici lepo proslavili 22. december – praznik JLA. Na predvečer je bila v obnovljenem domu „Partizana“ akademija. Dramatska sekcija „Partizana“ garnizona Ribnica je uprizorila igro „Sumljiva oseba“. Tako je dala tudi Ribnica svoj prispevek ob prazniku naše junaške vojske.

DOLENJSKE TOPLICE imajo javno pralnico – „podžleben“ z dotokom tople vode. Tu perejo malone vse Topličanke svoje boljše in slabše perilo. Gostje iz okolice jim tudi niso odveč, saj je za vse dovolj prostora. Nič kaj zaželjen pa ni topliški mesar v tem bazenu z živalskim črevesjem, pa če gledamo to iz zdravstvenih ali higienskih razlogov.

V PODROČJE RUT spada več vasi in zaselkov velikolaške občine. Prebivalci teh vasi niso imeli električne napeljave. To leto so v glavnem vse pripravili, manjkala jim je le žica za napeljavo. Tudi to so sedaj dobili in zato upajo, da bodo ti kraji kmalu elektrificirani.

(Iz DOLENJSKEGA LISTA
23. decembra 1955)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Opozarjati na žalostno stanje

(D e l a v c i) kot najzapuščenejši stan naj se v lastnih delavskih društvih združujejo in vzgajajo. Predno se pa morejo gospodarsko organizirati, naj v tacih društvih opozarjajo vso družbo na svoje žalostno stanje in naj jo privedo do prepričanja, da jim je dolžna pomagati. Ker jim manjka kredita, zato ne morejo začeti nobenega podjetja v svojo gmotno korist, ne zavarovanja za starost, ne stavbenih društev. Zato jim je dolžna pomagati dežela in država. Delavske težnje v tem oziru naj se podpirajo z vsemi močmi.

(P o n e s r e č i l) se je v tovarni na Gorjancih delavec Jože Kral. Kolo strojevo zgrabilo ga je za suknjo in zavrtelo parkrat na okrog. Imenovani je udrihal z rokama ob zid in si tako zlomil desno nadlahtnico ter se težko obribal na rokah in komolcih. Bližnji delavci so takoj ustavili stroj, izrezali zapleteno suknjo in tako rešili ranjenca.

(V d o l e n j s k e m) Posavju obupati smo hoteli pred nekaterimi leti; nekoji še sedaj obupavajo. Kako pa nam je tudi res britko; voz za vozom obložen s polnimi sodi je škripal pred leti proti Krškem in Brežicam – lepe novce nam je pustil prijazni Gorenjec za našo dobro kapljico ter nam obetal: Še pridem, le dobro robo mi naprešajte drugo leto. Pa Gorenjčevo obetanje se je izjalovilo popolnoma. Prišla je mala ali tem grša trtna uš, prikrala se strupena rosa – in joj, mi smo večinoma berači. Kjer se je vspenjala poprej rodna trta, tamo sedaj rodi krompir; kjer se je poprej smejalo rumeno grozdje, tam sedaj žalostno kima zelena detelja, ako ne štrle tužno proti nebu gole skale.

(Z a d n j e) tedne se obračajo oči vseh Evropljanov na Turško, zlasti na Carigrad. Grozna poročila prihajajo, kako Turki še sedaj ne mirujejo in še vedno more kristjane.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC
15. decembra 1895)

PO SVETU OKOLI

ARABCI KUPUJEJO PESEK – Neka angleška tvrdka iz Sussexa je sklenila donosno kupčijo: v arabske države bo izvozila na tone peska. Vsekakor čudno, saj vemo, da v arabskih državah puščav in peska res ne manjka. Toda puščavski pesek ni dober za visoko arabsko gospodo, ki se valja v denarju; imeti hoče pravi angleški pesek za svoje družinske bazene, ki jih pospešeno gradijo.

UPOKOJENKA – V sovjetski republiki Azerbajdžanu je delavka Zubejda Šejdajeva dopolnila stoto leto službe. 114 let stara ženica je povedala, da se ji delo v teh letih sploh ne zdi težavno in da ji je najtežje opravilo le to, kadar se mora spomniti imena svojih vnukov in pravnukov. Šejdajeva dela v tovarni preprog.

PRIJETNO ČAKANJE – Da bi svojih strank ne spravljali ob živce, kadar morajo čakati pri telefonu, da dobijo zvezo z želenim uradnikom, so si nekateri uradi v Angliji in ZDA izmislili tole: med čakanjem stranka lahko posluša po telefonu glasbo, ki pomirja. Družba za čuvanje narave pa med čakanjem stranki po telefonu predvaja ptičje žvrgolenje in detlove udarce v les. V zagati je verjetno samo pogrebni zavod; čakajočim strankam je pač najprimerneje predvajati mrtvaško tišino.

RESNICOLJUBEN – Ko si je ameriški predsednik Ford ogledoval svoj portret, ki ga je izdelal Donald E. Johnson, je zapazil, da ga je slikar narisal z roko v žepu. Ford je s premislekom dejal: „Kot finančnik uživam, ko vidim politika z roko v lastnem žepu.“

VESELO ČOFOTANJE – Američanka Genoveve Gutierrez se je vpisala v plavalni tečaj. Vsak dan je veselo čofotala v vodi in kmalu postala najboljša učenka. Nič posebnega, samo to, da ima navdušena plavalka iz Texasa – že 117 let.

TURISTIČNA GROZA – Po velikem uspehu filma „Čeljusti“, kjer nastopa ljudožerski morski pes, je neka turistična agencija ponudila turistom možnost, da jih popelje na morje in omogoči ogled in fotografiranje morskih psov. Za vsak primer so turisti v kletkah.

Riba ugnala morskega psa

Učinkovit strup male ribe

Pred štirimi leti so strokovnjaki za proučevanje morskih živali odkrili v Rdečem morju dotlej nepoznano ribo, ki pripada vrsti morskih listov. Ma[illegible] morski list je proučevalce presenetil zaradi svoje sposobnosti; oddaja namreč strup, ki učinkuje najhitreje od vseh znanih bioloških strupov. Mlečno bela tekočina smrtno učinkuje na morske zvezde in druge manjše živali, tudi če je raztopljena v pettisočkrat večji količini vode.

Strupenost tega izločka je zanimala posebno biologinjo marylanske univerze dr. Eugenie Clark, ki se že vrsto let ubada z morskimi psi. Na vrvico je kot vabo navezala strupen morski list in ga suustila v vode, kjer mrgoli morskih psov. Rezultati so bili presenetljivi.

Vsakokrat, ko je morski pes napadel morski list, je mlečno beli strup nenavadno učinkoval. Morskemu psu so grozljive čeljusti ostale odprte in paralizirane. Umaknil se je od želenega plena. Čez nekaj minut, ko je omrtvičenje čeljusti popustilo, je morski pes ponovno napadel. Toda v vsakem ponovljenem napadu se je dogodilo enako. Strup morskega lista je paraliziral požrešne čeljusti.

Pri nadaljnjih poskusih je dr. Clarkova ugotovila, da se je morski list s svojim strupom uspešno branil pred napadom dveh morskih psov celih osemnajst ur.

Strup nima učinka na človeka. Hrabra biologinja je poskus naredila kar na sebi. Kanila je kapljico strupa na jezik, vendar na srečo brez vsakih posledic.

Strokovnjaki upajo, da bodo mlečno beli strup morskega lista kmalu lahko naredili tudi umetno. V tem primeru bomo imeli pri rokah zanesljivo sredstvo za obrambo pred morskimi psi.

„Condor I“ se imenuje balon, ki so ga zgradili na osnovi risbe na starem loncu.

So Nazci poznali balon

Poskus na Perujski planoti

Strokovnjaki so dolgo imeli za nerešljivo uganko velikanske risbe, začrtane v planoto Nazca v Peruju. Še posebno jih je presenečalo dejstvo, da v bližini teh gigantskih risb ni nobenih gora ter jih je možno videti le iz aviona. Čemu in kako je starodavno ljudstvo Nazca v planoto začrtalo like ptic, plazilcev in drugih živali, je ostalo odprto vprašanje, ki so ga poskušali reševati tudi z najbolj fantastičnimi hipotezami.

Morda smo pretekli mesec stopili korak bliže bolj resnim prizadevanjem. Po risbah na stari posodi so člani mednarodne raziskovalne skupnosti zgradili neke vrste balon. Risba balona je bila že dolgo časa v Evropi, vendar ni nihče pomislil, da prikazuje balon. Šele veliko zanimanje in špekulacije na račun gigantskih likov na Perujski planoti so raziskovalce napotila k zdaj slovitemu loncu, na katerem je zarisan balon.

Zgradili so balon in izvedli poskus. Prvi je potekal ponesrečeno; balon se je, napolnjen s toplim zrakom, sicer dvignil, a potem hitro padel. Šele drugič je balon obvisel kakih 600 metrov nad planoto.

Zdaj strokovnjaki menijo, da so Nazci vrisavali velikanske like s pomočjo balona. Toda čemu so to počeli, ostaja nerešeno vprašanje.

Kažipot so zvezde

Tudi sonce in magnetno polje sta „vodnika“ ptic

Prejšnji teden smo zapisali, da je za ornitologe še zmeraj precejšnja skrivnost orientiranje ptic selivk. Docela neizpodbitnih dokazov o vseh oblikah in načinih te ptičje sposobnosti ni, dasi so nekatere zanimive ugotovitve čisto blizu znanstveni resnici, če lahko tako rečemo. Oglejmo si jih!

Že davno je znano, da nekatere ptice selivke ne morejo leteti ponoči, če je nebo oblačno. To so pred leti dokončno dokazali ornitologi nekje v Afriki. Ko so spustili jato divjih rac pod zvezdnato nebo, so se ptice (bilo je spomladi) precej usmerile proti severu. V oblačni noči pa so se razpršile na vse strani.

Podoben poizkus je nemški profesor Sauer naredil s črnoglavkami, tokrat v velikem bremenskem planetariju. Ko je bila razporejenost zvezd na svodu planetarija taka, kot je na severu Nemčije v začetku jeseni, so se ptice začele zbirati in pripravljati na selitev. Vzletele so, v tistem hipu pa je Sauer zvezde ugasnil in ptice so se spustile na tla ter začele počivati kot med pravim poletom v oblačni noči. V planetariju je to mogoče, zato je Sauer prižgal zvezdnato

Ko je bilo nebo zvezdnato, so divje race začele leteti proti severu.

nebo tako, kot je to pozimi ob srednjem toku Nila, kamor se selijo črnoglavke. Ko so ptice zagledale egiptovsko nebo, so se začele precej obnašati tako, ko da so prispele na cilj po dolgem potovanju na jug.

Da se črnoglavke med selitvijo obračajo po zvezdah, je več kot gotovo, za profesorja Sauerja in še mnoge druge pa ostaja skrivnost, kako, denimo, črnoglavke vedo, da morajo leteti proti jugovzhodu, in kako to smer neba določijo po položaju zvezd in uberejo najkrajšo pot do cilja.

Ornitologi so dokazali tudi, da se ptice selivke lahko orientirajo po položaju sonca, prav zanimivo pa je, da se škorci ravnajo po zemeljskem magnetnem polju.

Rešitev prejšnje križanke

P R A S E T I N A
R A T I T O V E C
E B A N R A M A
P U Š A E N A
H O K E J R O N A
N O R A K O V I N
A D A M O T O R O Č E
P E L O D A R N O
E B E N R I K K A R P
L E D I N A A M O R E T
R U M B A N A P A K A

(Ne) resnice z napako

Po operaciji je bil še dolgo v omaki (omami).

Skupščina lahko prepiše (predpiše) odlok o verstvu (varstvu) okolja . . .

Pomembna norost (novost) zakona je uredba o plenih (planih).

Ker niso vsi soglašali, je skupščina sklenila pripraviti družbeni odgovor (dogovor).

Trdil je, da mu je od vseh televizijskih oddaj najljubša tista o konjaku (Kojaku).

D L · MODEL · RAZLIČICA KEM. ELEMENTA (V ATOM. TEŽI) · MLEČNI IZDELEK · NAGON · D L · POŠAST · SVETILKA NA OLJE · PLESALKA MLAKARJEVA · TEKOČINA
LEPOTNA KRALJICA · VRSTA MAJHNIH PSOV · AM. KOMIK (STAN IN...) · ZAVETJE · SEVJELEN
MORSKA ŽIVAL (OŽIGALKAR) · EGON TOMC · GLAS OB EKSPLOZIJI · NADLEŽNE ŽUŽELKE · Ž. IME · EDUARD BAGRICKI · RADIJ · NEDRČEK
D L · PAPIGA · ZASTAVA NEM. SKLADATELJ (MAX) · VODNA ŽIVAL · A Z. DEŽELA
POVRŠINA · IGRALKA NIELSEN · IZRAELSKA NASELBINA · MLINSKI ŽLEB · KORALNI OTOK
OBOLENJE SKLEPOV · D L · POVRTNINA · Ž. GLAS
GIBALO, VODILO · GERM. OREL · ALFI NIPIČ · IRIDIJ · ARAB. ŽREBEC · RIJEKA
RECITACIJA · M. IME
POVRŠ. MERA · NEM. FILOZOF · SHAKESPEAROV ZRAČNI DUH

Otočan si je zgradil spomenik

Jugoslavija je že od nekdaj prava Meka za številne ljubitelje kulturnozgodovinskih spomenikov in ostankov naše burne in razgibane zgodovine. Svojevrstna arhitektura še iz časov turških osvajanj je znana domala po vsej Evropi, le malokdo pa se zaveda, da imamo v Jugoslaviji tudi dva največja in najznamenitejša mavzoleja v Evropi. Poglejmo si nekaj zanimivosti o nastanku in gradnji mavzoleja, ki stoji na starem pokopališču turističnega mesteca Supetar na otoku Braču.

Grobnica, ki je po velikosti in obsegu takoj za beograjsko, je nastala leta 1923, torej prav v času, ko so svet pretresale velike gospodarske krize. Le najstarejši otočani se še spominjajo zgodbe o gradnji tega mavzoleja. Iz nekaterih pripovedovanj pa nam je vendarle uspelo razplesti celotno zgodbo.

Lastnik grobnice Mate Petrinović se je rodil v Supetru, nato pa kot toliko drugih odšel za kruhom v svet onkraj Velike luže. Sreča mu je bila tukaj naklonjena, saj je postal eden najbogatejših industrialcev in tako živel v velikem izobilju. Pa vendar mu misel na domači kraj ni dala miru in je tako še veliko pred svojo smrtjo poslal prebivalcem Supetra denar s prošnjo, naj mu po smrti zgradijo ogromno družinsko grobnico-mavzolej. In tako se je tudi zgodilo. Ni potrebno posebej pisati, koliko sta takrat veljala balzamiranje in prevoz trupla iz Amerike, dovolj bo že podatek, da je gradnja celotnega mavzoleja veljala nekaj čez štirideset milijonov dinarjev. Kaj pa je takrat pomenil ta denar, vemo. Grobnica je zgrajena iz najboljšega marmorja, ki je prav tako značilnost otoka Brača, okrašena s številnimi reliefi, vrata, vodnjak in vrh mavzoleja pa so iz brona. Notranjost je prav tako veličastna. V sredini sarkofag z balzamiranim truplom Mate Petrinovića, desno njegova žena in na levi strani hči.

Rodbina Petrinovićev še danes ni izumrla. Prav v Supetru živi edini sorodnik te družine, resda mnogo bolj skromno, pa vendar . . .

B. BUDJA

Mavzolej v Supetru na Braču si je dal postaviti bogati Mate Petrinović, ki je iskal in našel bogastvo v tujini.

Močan izbruh ob Orionu

Kozmična katastrofa v globinah vesoljskega prostora

Nedolgo tega so z opazovalnih satelitov prišla v astronomske postaje poročila, da so instrumenti zabeležili nenadne silovite izbruhe na vzhodnem nebu blizu ozvezdja Orion. Nekaj kasneje sta dva astronoma iz Arizone določila izvir: doslej mrtva zvezda je začela kar naenkrat žareti in oddajati rentgenske žarke, katerih jakost je vsaj petkrat tolikšna, kot so jo do sedaj zabeležili s podobnih zvezd. Zvezda, ki se je tako nenadno prebudila k življenju, je na srečo okoli 2000 svetlobnih let daleč.

Silovita eksplozija „rentgenske zvezde“ namreč ni tako nedolžna, kot bi si morda mislili. Astronomi so preračunali, da bi podoben izbruh na Zemlji najbližji stalnici, Alphi Centauri, zažgal in upepelil naš rodni planet. In vendar je Alpha Centauri oddaljena od nas vsega pet svetlobnih let (razdalja, ki je tako ogromna, da si jo že zelo težko predstavljamo).

Zaenkrat še ni jasno, kaj bo z zvezdo vnaprej. Astronomi so je zelo veseli, saj imajo tokrat prvič priliko opazovati rentgensko zvezdo v stanju erupcije. Upajo, da bodo z opazovanji tega izrednega nebesnega pojava stopili korak bližje k razjasnitvi nenavadnih pojavov, kot so zvezde nove, nevtronske zvezde in črne luknje.

novoletni popust

15 %

od 10. – 31. 12. 1975

MOTORNA KOLESA TOMOS
KOLESA TOMOS PARTIZAN ROG UNIS
OTROŠKA KOLESA
ŠPORTNA KONFEKCIJA
LAMO MOTORJI
V PRODAJALNAH

slovenija avto

Ljubljana, Vošnjakova 14
Krško, Cesta krških žrtev 53
Koper, Nazorjev trg 5
Domžale, Ljubljanska c. 83
Slovenske Konjice, Prevrat 7
Jesenice, M. Tita 28
Vrhnika, Jelovškova 6
Maribor, Grajska ul. 7

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

TO-MO-DI
uporablja se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 Kcal/h

TOPLI MONTAŽNI DIMNIK Z GIBLJIVO KISLOODPORNO OGNJESTALNO ŠAMOTNO CEVJO
uporablja se za peči in kotle od 4.000 do 100.000 Kcal/h

INFORMACIJE – STROKOVNI NASVETI:
MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 LJUBLJANA, OPEKARSKA 13
Tel. 22-113, 20-641, Telex 31420 YU KIP
IN V VSEH PRODAJALNAH Z GRADBENIM MATERIALOM

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Bogata izbira AVTORADIOV, gramofonov, magnetofonov, avtomobilskih televizorjev, daljnogledov ter fotoaparatov.

– kupcem z odrezkom tega oglasa poseben popust!

TRST, Trg Goldoni 7 — Fototecnica MODESTO QUATTROCCHI

Priporočamo se za obisk in hkrati voščimo srečno ter uspešno
novo leto 1976!

KRPANOV KOTIČEK

Sonce coca cole

Dostikrat mi prihajajo na misel zdaj, ko sem že v letih, tisti trenutki iz mladosti, ko sem poslušal staro mamo peti naše pesmi; posedala sva na pragu, stara mama mi je lupila jabolko in s krhkim starčevskim glasom pela „Na planincah“, „Le sekaj, sekaj smrečico“, „Jager pa jaga“ in druge pesmi. Poslušal sem jo in ponavljal besede, lovil v uho melodije. Po nekaj mesecih sem znal vse pesmi zapeti tudi sam. In zdaj si mnogokrat zabrundam katero od teh pesmic iz otroških let, da mi je pri srcu toplo . . .

Zadnjič sem obiskal znance v mestu. Živijo v lepem stanovanjskem naselju, stanovanje imajo lepo opremljeno, avtomobil v garaži, barvni televizor in vse tiste reči, ki so dandanes v veljavi. Meni je sicer ljubša moja koča, ki bi je ne menjal za stanovanje v bloku, a mojim znancem je v mestu lepo. Prav je tako.

Zmotilo pa me je nekaj drugega.

Potem, ko sem si ogledal avto, stanovanje, slike, preproge in slišal predavanje o prednosti barvne televizije, so predme pripeljali še naraščaj. Kar ljubek otrok je bil, živahnih oči in samozavesten. Brez zadrege je povedal, koliko je star; pokazal, kako zna že risati. Potem pa se je pohvalil, da zna že tudi lepo peti.

„Boste slišali, Krpan, kakšen posluh ima naš Janezek,“ je mamica ponosno dejala.

Otrok se je lepo priklonil, kot da bi nastopal, in začel peti: „To je ta pravo, coca cola je to . . .“

Imel je lep glasek, samo . . . Res ne vem, zakaj me je tako čudno stisnilo pri srcu. In zakaj sem se tako živo spomnil večerov, ko sva s staro mamo pela na domačem pragu „Na planincah sončece sije . . .“

MARTIN KRPAN

Riše in piše: Marjan Bregar

NA SUROVEM DIVJEM ZAHODU

13. Železna kača je torej obstala pod hribi in napočila je ura, da stopi na oder Jimmy! Zbral je nekaj dvomljivcev, pa so šli pokukat v knjige in v blagajno. Delavska kontrola bi temu dejali dandanes.

To, kar je odkril Jimmy, je bilo porazno! Blagajna prazna, v knjigah pa deficit in pol. Neplačani računi in terjatve za pragove, kretnice in tračnice so segali v nadstropja. Zagnani šerif je pač – kakor je pri takih rečeh navada – svojim občanom pred gradnjo prikazoval pohlevno majhne stroške. Ko delo steče, bodo že še segli v žep! je računal mož. Kdo bi puščal gradnjo na pol opravljeno?

No, obrnilo se je tako, kot smo pravkar izvedeli. Jimmy je zdaj s svojimi zvestimi spešil na gradbišče, da „poravna račune“.

„Lepo si nas navlekel. Happy End si spravil na psa!“ je napadel Jimmy in občani, naslonjeni na krampe in lopate – delo je pač počivalo! – so zastrigli z ušesi.

Jimmy je razgrnil račune in ljudje so ostrmeli. Ostrmeli in nevarno zagodrnjali.

Na to je čakal Jimmy. Zgrabil je prvi kramp in ga dvignil visoko v zrak nad glavo našega junaka. „Konec je zdaj tvojih norčij! Tudi Potegonove kapljice te ne rešijo več!“ je zavpil in zamahnil . . .

Dovolj je bil gibčen naš šerif, da je odskočil, in Jimmy je treščil po skali za njegovim hrbtom. Zabliskalo se je in Happyendovci so izbuljili oči.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, sestre, stare mame in tašče

ANTONIJE HROVAT

iz Križa 48

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, poklonili vence, spremljali pokojno na zadnji poti. Posebna zahvala sodelavcem Industrije obutve v Novem mestu, Knjigotisku in Seničarjevim.

Žalujoči: hči Tončka in sinovi Stanko, Julij, Lojze, Edo, Tone, Vili z družinami in brat France

POTA IN STRANPOTA

§

Dežurni poročajo

TORBA IZGINILA – V noči na 12. december je nekdo ukradel iz osebnega avtomobila Senožečana Valterja Šege usnjeno torbo z raznimi dokumenti. Avto je stal na Društvenem trgu.

V KLAVNICI ISKAL DENAR – Metliško klavnico je v noči na 12. december obiskal vlomilec. V poslopje je prišel skozi okno, potem pa vdrl še v skladišče črev. Preiskal je vse prostore in očitno iskal denar, našel pa je samo 140 dinarjev.

BO PRODAJAL UKRADENO? – V noči na 13. december je nekdo vlomil v kurnik Franca Zupančiča v Babni gori pri Vel. Gabru. Vlomilec je odnesel 30 kur; ostalo jih je samo še 6, ker jih je v temi tatinska roka najbrž zgrešila. Zupančičevi so povedali, da so imeli vlomilca v hiši tudi dva dni prej okrog poldneva. Našli so razbito šipo in vse prebrskano, vendar denarja nepridiprav ni našel.

MOPED JE DOBIL NOGE – Štefan Rozman iz Globodola je 12. decembra ponoči parkiral moped pred železniško postajo na Mirni, od tam pa je izginil.

NAD PROMETNE ZNAKE

V gimnazijo v Novem mestu zlasti popoldan prihaja k pouku veliko učencev z avtomobili. Gimnazija je dala zato v soglasju s pristojnimi organi postaviti ustrezne prometne znake, ki naj bi šoferjem omogočili zanesljivo parkiranje, toda ... Pretekli teden so neznani zlikovci te znake prebarvali z minijem. Upamo, da bodo storilce odkrili.

MED VOŽNJO GORELO

13. decembra ponoči je Anton Šetinc iz Sel vozil svoj „taunus" med Brežicami in Bizeljskim, nenadoma pa se je avto vžgal. Lastnik je z dvema sopotnikoma začel gasiti, toda ni dosti pomagalo. Nastalo je za 10.000 dinarjev škode. Vzrok požara: slaba in zastarela električna napeljava.

NA KRIŽIŠČU

V Kočevju se je v nedeljo, 30. novembra, ob 17.55 zgodila na križišču Ljubljanske in Kidričeve ulice prometna nesreča, v kateri je bilo za 10.000 din materialne škode.

Iz neprednostne Kidričeva ulice je pripeljal v križišče z Ljubljansko cesto voznik osebnega avtomobila Dane Draganič iz Kočevja in zaprl pot vozniku osebnega avtomobila Jožetu Ciniču prav tako iz Kočevja. Činič je zaviral, vendar trčenja ni mogel preprečiti. Voznika nista kazala znakov vinjenosti.

L. P.

Ponuja se, ponuja, ampak prave zime s snežno odejo še nimamo. Kdor vozi čez Gorjance, je tega vesel, ker je cesta lepo prevozna. Seveda je potrebna v ovinkih previdnost, kajti ob najmanjši poledici lahko hitro zletiš v jarek. (Foto: R. Bačer)

Je bil sindikat samo za kuliso?

Kako so trebanjski krompir prodajali v Zasavju in po kakšnih cenah, ugotavlja tržna inšpekcija – Kršen dogovor o cenah, potrošnik pa plačaj!

Tržna inšpekcija je v sodelovanju s trebanjsko zadrugo prišla na sled dokaj čudnemu odkupu krompirja od zasebnikov in vse kaže na prekupčevanje. Dogovorjenih cen za krompir se nekateri ne držijo, potrošnik pa plača več, kot bi lahko.

Konec septembra in v začetku oktobra so na Volčjih njivah na veliko nakladali krompir na kamion LJ–193–56, last Steklarne Hrastnik, dva odkupovalca pa sta kmetom plačevala krompir po 2 din kilogram. Da nakupujeta za sindikat, sta rekla in kljub opozorilu nista hotela vzeti krompirja pri zadrugi, kjer je bil že sortiran in pakiran po 2.35 din. Prav tako so še drugi odkupovali od zasebnikov krompir v Ostrojniku, Slepšeku, na Belem griču in v Gorenji vasi, kjer so ga po oceni odpeljali okrog 100 ton. Trgovina se je v oktobru nadaljevaa v istih vaseh, kjer je šef trgovine „Potrošnja" iz Zagorja z nekim Janezom krompir prevzemal in izplačeval brez blokov in potrdil. Čez nekaj dni so morali kmetje podpisati račune, toda ugotavljali so, da se količina ne ujema. Podpisati so morali več, kot so v resnici prodali.

Republiški tržni inšpektorat je kmalu ugotovil, kaj je bilo v ozadju. Trgovina „Potrošnja" je bojda kupovala od zasebnikov zato, da bi bilo blago cenejše, odgovorni pa so se izgovarjali, da niso vedeli za sporazumno določene odkupne cene itd. Pri skrbi za potrošnika pa niso pozabili zaračunati 20-odstotno maržo. Tako so kupci v Zagorju plačevali za kilo krompirja 2,92 din namesto 2,80 din, kot bi morali. Krompir so kmetom plačevali za 30 par draže in kršili so dogovor o cenah.

Preiskavo nadaljujejo še v drugih primerih, saj je znano, da je šofer nekega prevoznika odpeljal 700 ton krompirja po 2,50 din, krompir pa je na veliko potoval proti Ljubljani in Litiji tudi iz vasi Log in iz Mokronoga.

Proti vsem kršilcem dogovora o cenah bodo ukrepali, ko bo krompirjeva zadeva dokončno pojasnjena. Gre tudi za kooperante, ki so imeli pogodbe za odkup sklenjene z zadrugo, prodali pa so drugam.

ZA 70.000 DIN ŠKODE NA TOLSTEM VRHU

11. decembra malo po 8. uri je nastal požar v gospodarskem poslopju Franca Božiča na Tolstem vrhu št. 12. Ogenj je naredil za 70.000 dinarjev škode, saj je bilo uničenega 10 ton sena, 10 mernikov ajde, koruza, 30 vreč cementa in razno orodje. Škoda bi bila še večja, če ne bi posredovali gasilci iz Orehovice in Novega mesta.

Komisija je ugotovila, da je ogenj nastal zaradi samovžiga. Zadnje dni novembra so Božičevi iz gozda vozili vlažno listje in ga shranili v bližini slame. Zaradi kemijske reakcije pa je v listju nastal ogenj. Ko so domači opazili dim, so odtrgali stransko desko, tedaj pa se je ogenj šele dodobra razžarel. Naenkrat je plamen zajel vse poslopje.

Prva ekipa grmske šole

11 šol iz novomeške občine se je pomerilo v kvizu „Kaj veš o prometu", ki je bil v Šentjerneju

Na občinskem šolskem prometnem tekmovanju s področja prometnih predpisov in pravil so vse osnovne šole v novomeški občini razen brusniške, otoške, prevolske in mirnopeške postale svoje ekipe. Razen tega so tekmovali novomeški gimnazijci in dijaki kmetijskega šolskega centra.

Med osnovnošolskimi ekipami je bila najboljša ekipa osnovne šole Grm, za njo so bili vrstniki iz šole Katja Rupena, tretji pa šolarji iz Dol. Toplic. Med srednješolci so zmagali dijaki gimnazije, pri tekmovanju pa so pogrešali še vrsto drugih predstavnikov srednjih šol: imamo jih 7, tekmovali pa sta samo dve. Najboljši so dobili prehodni pokal.

Po tekmovanju je Boris Čižmek–Bor, predsednik republiškega sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, podelil plakete vzornega voznika, posameznim delavcem s področja prometne vzgoje pa je izročil značke SPV. Program je popestril kulturni del, pri katerem je gledalce najbolj navdušila folklorna skupina iz Štopič.

F. B.

Švrk pod nosom

V karteljevskem gozdu je sekal in vozil proti Hrvaški

Dobro kupčijo si je zamislil Pavel Brcko iz občine Stubice. Pred novoletnimi prazniki, ko povsod iščejo smrekice, je hotel premetenec dobro zaslužiti, ne da bi v trgovino kaj vložil. Pa se je uštel: ne bo ne smrekic ne denarja, ampak kazen.

Miličniki so na magistrali ustavili njegov avto, ker je imel na strehi kup lepih novoletnih jelk. Ker je imel možak sumljive papirje, so jih preverili in prišli na sled slepariji oziroma tatvini. V karteljevskem gozdu je Brcko posekal 49 mladih smrek in jih odpeljal.

Gozdarska inšpekcija ima zadevo že v rokah. Podobni primeri se bodo morda še pojavili, zato bi morali biti tudi občani pazljivi.

PONESREČENKA JE UMRLA

10. decembra je v novomeški bolnišnici umrla 45-letna Jožefa Vrhovec iz Vel. Loke 1, ki je bila ranjena v prometni nesreči. Tega dne zvečer sta Jožefa in Anton Vrhovec šla od Lazarjeve gostilne v Vel. Loki proti domu, za njima pa je pripeljal z avtom Anton Povše iz Stehanje vasi. Voznik avtomobila je vozil brez izpita in tudi avtomobil ni bil tehnično v redu. Za nesrečo bo voznik odgovarjal.

Izvršba na osebne dohodke

Med bistvenimi lastnostmi prava je njegova izvršljivost; na civilnopravnem področju dosežemo to v izvršilnem postopku. Upravičenec (zahtevajoča stranka) sme namreč zahtevati od državnega organa, največkrat od sodišča, da uporabi zoper zavezanca (zavezana stranka) prisilna sredstva, če ta prostovoljno ne izpolni obveznosti, ki mu je naložena v izvršilnem naslovu, npr. v pravnomočni sodni odločbi ali v sodni poravnavi ali v odločbi upravnega organa. Sodišča in drugi organi smejo opravljati tista izvršilna dejanja, ki so v zakonu opisana in dovoljena, saj z njimi globoko posegajo v svobodo in v premoženje strank.

Izvršilni postopek vodijo sodni in upravni organi: sodni na podlagi pravnih pravil, ki urejajo izvršilni postopek, upravni pa po predpisih zakona o splošnem upravnem postopku. V tem prispevku samo nekaj besed o izvršbi na osebne dohodke.

Po ustavi in zakonu ima vsak delavec pravico do osebnega dohodka iz tistega dela dohodka organizacije združenega dela, ki je razporejen za osebne dohodke delavcev, ter praviloma tudi prosto razpolaga s svojim osebnim dohodkom! Toda nekateri zakoniti predpisi omejujejo delavca, da bi povsem svobodno razpolagal z vsem svojim osebnim dohodkom, in mu nalagajo, da izpolnjuje svoje obveznosti do družbene skupnosti in do posameznega člana te skupnosti. Če občan prostovoljno ne izpolni te obveznosti, ga družbena organizacija k temu prisili, pa tudi s sredstvi, ki pomenijo poseg v njegovo premoženje. Zakon o medsebojnih razmerjih v združenem delu določa, da je mogoče seči z izvršbo za poplačilo terjatev tudi na delavčev osebni dohodek. Uzakonjeno je, da se sme seči z izvršbo, če gre za terjatve iz naslova zakonite preživnine, npr. za ndl. otroke, za zakonce ali za starše, največ na polovico osebnega dohodka, ki se izplačuje delavcu. Za vse ostale terjatve pa se sme seči z izvršbo največ na tretjino osebnega dohodka. V sklepu, s katerim sodišče dovoli izvršbo z rubežem dela osebnega dohodka, ki ga prejema delavec na delovnem mestu, se zavezuje tudi organizacija združenega dela, pri kateri je delavec na delu, da ne sme zarubljenega dela osebnega dohodka izplačevati delavcu, ampak ga mora pošiljati zahtevajoči stranki. Če delovna organizacija ne bi upoštevala te sodne prepovedi in naloga, je odškodninsko odgovorna. To pomeni, da bi mogla prikrajšana zahtevajoča stranka zahtevati od delovne organizacije, naj poravna obveznost iz svojih sredstev.

Dopustnost izvršbe na denarne prejemke iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja je uzakonil republiški zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju. Tudi ta določa, da je na denarne prejemke iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja moči seči z izvršbo na tretjino pokojnine in invalidnine; če pa gre za preživninske terjatve, ki so ugotovljene s sodno odločbo ali s sodno poravnavo, pa na polovico pokojnine ali invalidnine.

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij pa ureja, kako je z izvršbo na plačilo za delo, ki ga prejema obsojenec na prestajanju kazni. Predmet izvršbe je lahko samo ena tretjina, pri preživninskih obveznostih pa ena polovica tistega dela plačila, s katerim obsojenec prosto razpolaga. Za dovolitev take izvršbe je potrebna izvršljiva sodna odločba, s katero je obsojenec dolžan dajati preživnino otrokom, zakoncu ali staršem, ali pa kazenska sodna odločba o povrnitvi škode, ki jo je obsojenec povzročil s kaznivim dejanjem.

ŠTEFAN SIMONČIČ

Nadzor in kazni: nujno!

Čedalje več je primerov, da posamezniki brezvestno izkoristijo zaupano jim družbeno premoženje in si zvrhano napolnijo lastne žepe. Kričeči grabeži v Posavju so dali mnogim misliti. Kako tudi ne, saj se zdi domala nemogoče, da je neka Prosevčeva lahko celih deset let poneverjala in si prigrabila 2,420.000 din; da je neki Kos v pičlih šestih mesecih spravil pod streho za 335.000 din predmetov in gotovine; da je neki Petrišič v treh letih prejel za okoli 140.000 din „plače", ki je ni zaslužil! Vzrokov za grabež je kajpak precej, o njih bi kazalo napraviti celo razpravo. Ob vsem pa je očitno, da je premalo družbenega nadzora. Tokrat smo nekaj občanov vprašali, kako gledajo na primere grabeža. Takole so odgovorili:

GUSTL JERLAH, kmetovalec iz Velikega Gabra: „Kdo skrbi, da bi na delovna mesta, kjer so možnosti poneverjanja velike, prišli vestni ljudje? Ne vem! Grabež dokazuje, da posameznikom preveč zaupamo. Potrebna je učinkovitejša kontrola vseh, ki zlorabe lahko preprečijo ali odkrijejo. S tem mislim na službo družbenega knjigovodstva in delavski nadzor v podjetjih. Za grabežljivce pa so tudi prenizke kazni, četudi gre pogosto za precej več kot navaden kriminal."

MARTINA MACEDONI, uslužbenka pri novomeškem RK: „Socialno ogroženi ne hlepijo po takih vsotah, pridobljenih na nepošten način. Za zadnje primere velja, da kdor že nekaj ima, hoče še veliko več. To je skrajna neodgovornost, ki zasluži strogo kazen. Pohlepu po tuji lastnini ni moč narediti konca, zato pa bi morale različne oblike kontrole bolj paziti na dolgoprstneže. Kazni naj bi bile opomin morebitnim poneverljivcem."

FRANC OSOJNIK, vodja podružnice Dela v Novem mestu: „Tudi naivnost botruje grabežu, saj nekateri mislijo, da bo njihova nepoštenost ostala skrita, žepi pa polni. Če kdo že grabi po lastnini vseh, so njegovi sodelavci pogosto premalo pozorni in odločni. Zataji tudi kontrola pristojnih nadzorstvenih služb. Sploh pa so v primeri z ostalimi tatvinami kazni za grabež odločno premile. Poneverljivci rušijo samoupravni sistem, njihova zavednost je popolnoma nična."

KRONIKA NESREČ

POLJANE: GUMO JE RAZNESLO – 9. decembra zjutraj je Alojz Bevc iz Štatemberka pri Trebelnem vozil osebni avto po magistrali proti Zagrebu, v klancu pri Poljanah pa je gumo razneslo, avto je zaneslo v jarek, nakar se je prevrnil na streho. Takrat je naproti pripeljal še tovornjak, ki ga je vozil Martin Duhanič iz Gorice. Med prevračanjem je osebni avto zadel tudi ta tovornjak. Gmotne škode je za 12.000 dinarjev, Bevc in njegova sopotnica Silva Florjančič pa sta bila laže ranjena.

ŠENTJERNEJ: NA RAVNEM JE PADEL – Anton Tršinar iz Dobruške vasi se je 9. decembra zvečer peljal na kolesu s pomožnim motorjem proti Šentjerneju, med vožnjo pa je na ravnem delu ceste padel in se tako poškodoval, da so ga morali odpeljati v bolnišnico.

MUHABER: TRČILA IN OBSTALA – 11. decembra zvečer je Olga Može z Gor. Kamenc vozila avto proti Mirni peči, pri odcepu za Muhaber pa je s stranske ceste pripeljal osebni avto Srečko Kokalj iz Vel. Bučne vasi. Vozili sta trčili in obstali, lastnika pa imata za 4.000 din škode.

ZBURE: VINJEN S TUJIM AVTOM – Anton Smolič iz Zagorice pri Trebnjem je 12. decembra popoldne vozil osebni avto od Mokronoga proti Zburam, tam pa ga je zaneslo v vsek. Miličniki so ugotovili, da je Smolič samovoljno vzel avto v Trebnjem Alojzu Perparju iz Knežje vasi. Smoliču je balonček močno pozelenel. Naredil je za 9.000 din škode, za vse to pa bo odgovarjal sodniku.

ČRNOMELJ: KATJA STEKLA ČEZ CESTO – Črnomaljčan Jože Miklavčič je 12. decembra popoldne vozil osebni avto iz Lokev proti mestu, na Cesti 21. oktobra pa je zapeljal mimo skupine otrok. Nenadoma je iz skupine stekla čez cesto Katja Vrga, stara 8 let. Voznik je kljub zaviranju deklico zadel, na srečo pa je užila le malo strahu, medtem ko poškodovana ni bila.

TREBNJE: SUMIJO VINJENOST – Janez Kek iz Benečije je 13. decembra popoldne vozil po Gubčevi cesti, nenadoma pa je s parkirnega prostora zapeljal predenj kolesar Ivan Starič iz Rihpovca. Trčil je v avto in dobil nekaj odrgnin po nogi, gmotno škodo pa cenijo na 5.300 dinarjev.

NOVO MESTO: NA MOKRI CESTI – 12. decembra zjutraj je Ana Štangelj iz Stopič vozila osebni avto po Partizanski cesti, pred mostičkom čez Težko vodo pa ji je odpovedal motor in je avto stal. Kasneje je do njenega avta pripeljal avtomobilist Alojz Koligar iz Gor. Maharovca, in ker je naproti pripeljal tovornjak, Koligar ni mogel mimo: trčil je v zadnji del stoječega avtomobila. Škode je za 3.000 dinarjev.

GRADIŠČE: MED SREČANJEM GA JE ZANESLO – Alojz Gorše s Podturna je 12. decembra popoldne vozil osebni avto proti Straži, v nepreglednem ovinku pri Dol. Gradišču pa se je pripeljal naproti z avtom Jože Jarh iz Dol. Toplic. Tega je med srečanjem zaneslo v Goršetov avto. Janez Fabjan s Podturna, Goršetov sopotnik, je bil ranjen in so ga odpeljali v bolnišnico, nekaj prask pa imata tudi oba voznika. Nesreča je povzročila za 40.000 dinarjev gmotne škode.

Nič več izgovora: „Potlej sem spil"

Vozniki, ki so zakrivili prometno nesrečo v vinjenem stanju, so se včasih znašli. Medtem ko so čakali na miličnike in na ogled, so brž spili kaj „močnega", potem pa so postregli z izgovorom: „Tako sem bil pretresen in nervozen, da sem spil en deci slivovke."

Takih zgodbic miličniki ne upoštevajo več, kajti novi republiški zakon prepoveduje udeležencem prometne nezgode piti kakršnekoli alkoholne pijače, vse dokler miličniki ne končajo dela. Za kršitelje tega predpisa je zagrožena kazen med najostrejšimi. Kogar pa bi vendarle mikalo po starem prelisičiti preiskovalce, ta naj se zaveda, da bo pitje pred nesrečo težko prikril, naredil pa bo le en prekršek več.

ČETRTKOV INTERVJU

Koga čaka odstotek?

Vsak drugi do tretji novorojenček od stotih je duševno prizadet — Kdaj sodobna posebna šola?

„Prva naloga Društva za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam v občini Novo mesto je pomoč pri graditvi Posebne šole s posebnim oddelkom za srednje in huje prizadete otroke v Šmihelu," je povedala Vika Avsec, predsednica tega društva.

„Čeprav v novomeški občini še nimamo natančnih podatkov, kolikšno je število duševno prizadetih ljudi, ali kot pravimo temu bolj strokovno, duševno nezadostno razvitih oseb, je vsekakor jasno, da jih ni manj kot 2,5 do 3 odstotka vsega prebivalstva. Duševno prizadete osebe so v vsaki družbi kljub napredku znanosti tudi v današnjem času naravna zakonitost vsake populacije. Po ocenah, ki veljajo kot mednarodne, naj bi bilo v SR Sloveniji od 43 do 52 tisoč duševno nezadostno razvitih ljudi, ustrezen odstotek odpade seveda tudi na novomeško občino.

Vika Avsec: „Pri društvu smo ustanovili odbor za pospešitev graditve posebne osnovne šole v Šmihelu."

Večina, okrog 75 odstotkov, jih je laže duševno prizadetih. Obiskovati morajo posebno osnovno šolo, v kateri je učni načrt manj zahteven in prilagojen predvsem razvijanju tistih spretnosti in navad, ki so potrebne za samostojno življenje in delo. Po končani posebni osnovni šoli se ti mladoletniki usposobijo za manj zahtevna dela ter se tako skorajda enakopravno vključijo v okolico.

Okoli 20 odstotkov teh otrok je zmerno ali huje duševno prizadetih. Že kot otroci zahtevajo posebno vzgojo, da bi čimprej razvili svoje skromne sposobnosti. Po obiskovanju posebnega oddelka pri rednem vrtcu ali posebni šoli se vključijo v oddelke za delovno usposabljanje, kjer se nauče najbolj preprostih opravil. Zaposlujejo se lahko v delavnicah za delo pod posebnimi pogoji, za samostojno življenje pa niso sposobni, zato ostajajo v oskrbi pri starših, skrbnikih ali v posebnih zavodih.

En, najmanjši del duševno prizadetih pa ni sposoben niti za najbolj osnovno skrb zase. Večinoma so tudi telesno prizadeti. Vse življenje so v negi v posebnih zavodih ali doma."

Tako Vika Avsec. Kdo bi se potem še čudil, da se novomeško društvo za pomoč duševno nezadostno razvitim osebam tako krčevito trudi, da bi novomeška občina v bližnji prihodnosti dobila sodobno posebno osnovno šolo. In to, še enkrat poudarjamo, posebno šolo z oddelkoma za srednje in huje prizadete otroke. Čeprav je posebna osnovna šola v Šmihelu pri Novem mestu ena od prioritetnih gradenj v novomeški občini, najbrž ni odveč še enkrat poudariti, da se tudi v novomeški občini v povprečju rodijo na sto državljanov in občanov dva do trije, ki bodo celo življenje duševno nezadostno razviti. Zakaj jim ne bi pomagali po najboljših moči, še posebej, ko vemo, da jih je večina dela in življenja zmožna pod skorajda normalnimi ali pa vsaj pod zaostrenimi pogoji.

Humana, socialistična in s tem tudi visoko civilizirana družba ima veliko poslanstev in nalog. Naj problem, ki smo se ga v tem sestavku tako rekoč sramežljivo, ob robu lotili, ne bo zadnji na spisku tistih problemov, ki se jih je treba lotiti in rešiti. Ne ve se, koga čaka odstotek.

MARJAN BAUER

Suhokrajinski drobiž

12. DECEMBRA je bil občni zbor žužemberškega kulturno-umetniškega društva. Udeležba na tem občnem zboru je bila zelo velika, potekal pa je v povsem delovnem vzdušju. Izčrpno poročilo upravnega odbora je bilo sprejeto z velikim zadovoljstvom, saj je bila iz njega razvidna vsestranska aktivnost društva pri širjenju pestre kulture na območju krajevne skupnosti in izven nje. Na občnem zboru so sprejeli obetajoč delovni program, nova pravila društva in izvolili novo vodstvo, ki so ga zopet zaupali znanemu javnemu kulturno-prosvetnemu delavcu SREČKU KODRETU.

KRAJANI IZ LAŠČ PRI DVORU se bodo kmalu postavili z novim električnim daljnovodom in svojim transformatorjem. Celotna rekonstrukcija električnega omrežja je bila hitro opravljena po zaslugi odlične organizacije dela, ki jo je speljal odbor, in z enotno zavzetostjo ostalih krajanov, ki se niso ustrašili dolge trase in povsem kamnitega terena z Jame na Lašče.

VASI MALI LIPOVEC IN SREDNJI LIPOVEC PRI AJDOVCU bosta prihodnje leto dobili nov električni daljnovod, sedanji enkilovoltni transformator pa bodo zamenjali z 20-kilovoltnim. Načrt za to izvedbo je pred dnevi naročila krajevna skupnost po dogovoru z DES TOZD Elektro Ljubljana-okolica in občani iz obeh vasi. Dela bodo opravljena po samoupravnem sporazumu med krajani, izvajalcem, ki je obenem upravljalec elektroomrežja, ter krajevno skupnostjo. S samoupravnim sporazumom so določeni tudi prispevki posameznih podpisnikov.

Čeprav so meteorologi v vremenskem poročilu omenjali, da padajo v Novem mestu samo posamezne snežinke, se je ponedeljkovo novomeško jutro zbudilo s strehami, pokritimi s snegom. Morda prvo, čeprav dokaj pičlo oznanjanje prave zime? (Foto: M. Bauer)

Bodo revni vzdrževali bogate?

Predstavniki novomeške občinske skupnosti menijo, da uporabljajo nekatere slovenske občine pri solidarnostni delitvi sredstev skupne porabe lažne podatke, komolce ter dobre zveze — Zakaj še vedno stara merila?

„Nekatere slovenske občine lahko po sedanjem solidarnostnem ključu delitve sredstev skupne porabe dobe še enkrat več denarja kot novomeška, in to kljub temu da so podobno, enako ali celo bolj razvite od občine Novo mesto," je minuli teden na seji političnega aktiva novomeške občine, ko so razpravljali o predlogu resolucije o družbenoekonomskem razvoju Slovenije v letu 1976 in o skupni porabi, dejal predsednik izvršnega sveta skupščine občine Novo mesto Avgust Avbar.

Ob tem sta Uroš Dular in Jože Suhadolnik posebej podčrtala, da nihče v novomeški občini ni proti solidarnosti, ostro pa obsojajo solidarnost na temelju lažnih podatkov, nemorale, izrabljanja komolcev in dobrih zvez ter podobnega. Da nekatere slovenske občine slovensko republiško skupščino resnično slepe z napačnimi podatki o svojem razvoju oziroma zaostajanju, je potrdil dr. Avguštin Lah, podpredsednik slovenskega izvršnega sveta, ki se je tudi udeležil omenjene seje.

Avgust Avbar je ugotovil, da je največ prevar in lažnih podatkov na področju izobraževanja, kjer nekaterim podatkom nekaterih občin sploh ni mogoče verjeti, kar pa teh občin ne moti, da ne bi zahtevale več, kot so upravičene. Na področju socialnega skrbstva je temelj solidarnostne delitve sredstev nekdanje stanje, čeprav je jasno, da so se podatki v nekaterih občinah medtem spremenili. Jože Suhadolnik je postregel s podatkom, da je novomeška občina glede socialnega skrbstva, če primerjamo število prebivalcev, zaposlenih, vzdrževanih ter narodni dohodek, po porabi denarja v ta namen med zadnjimi v Sloveniji. Slabše kot novomeška stojita samo še črnomaljska in lendavska občina.

Podobno je v zdravstvu: največ vzdrževanih ljudi na enega zavarovanca pride v murskosoboški občini, njim pa slede Novomeščani.

Enotno mnenje novomeškega političnega aktiva je bilo, da solidarnost na lažnih ali starih, „predpotopnih" podatkih ne pelje nikamor, saj na takih temeljih tako rekoč revni vzdržujejo bogate. Na ta paradoks so novomeški predstavniki na republiški ravni dovolj glasno opozarjali že ob lanskoletni razpravi o skupni porabi. Takrat je bilo slišati obljube, da se bodo stvari, točno povedano — merila, spremenila, vendar vse kaže, da nekateri želé še naprej ribariti v kalnem.

Zapisali smo že, da bo prihodnje leto ostalo za uresničevanje programov novomeške izobraževalne, telesnokulturne, socialnoskrbstvene in otroškovarstvene skupnosti le 4,79 prispevne stopnje od skupne, ki je 29,10. Od vsakih 29,10 dinarja, ki jih bodo v novomeški občini zbrali za financiranje slovenskih prednostnih nalog, bo torej ostalo doma 4,79 dinarja. Ob drugačnih, realnih merilih solidarnosti v okvirih republiške skupne porabe bi bili ti dinarji najbrž večji.

In čeprav bi bili, recimo, manjši, bi Novomeščani vsaj vedeli, da temelji njihov delež na resničnih in ne na izmišljenih podatkih nekaterih predstavnikov slovenske družine občin.

M. B.

PRIZNANJA 150 KRVODAJALCEM

Pred kratkim so v Žužemberku pripravili proslavo, s katero so počastili dva jubileja: 100-letnico jugoslovanskega Rdečega križa in 30-letnico osvoboditve. Na proslavi — z mikavnim programom so se občanom predstavili žužemberški osnovnošolci — so podelili priznanja 150 krvodajalcem in dolgoletni predsednici krajevne organizacije Rdečega križa Ljudmili Pirc.

V ŽARIŠČU

Kolumbovsko preprosto?

Srečal sem Mariborčana, ki je bil še do nedavnega študent, zdaj pa je eden od številnih diplomirancev iz slovenskih pokrajin, ki si služijo kruh na Dolenjskem. Takole nekako je rekel: „Ne morem razumeti, da tako vitalno gospodarsko središče, kot je Novo mesto, središče z množico mladih ljudi, ki študirajo v republiških središčih, mladine, ki v teh središčih kljub štipendijam komaj sestavljajo konec s koncem, ne more postaviti na noge študentskega servisa."

Čeprav Dolenjci Štajercem ne verjamemo preveč, je bila sogovornikova misel tako kolumbovsko preprosta, da je takoj služila za temelj razmišljanja: „Zakaj na Dolenjskem res ne študentski servis?"

Kaj je študentski servis? V univerzitetnih središčih so si mladi študentje omislili službo, ki se ukvarja med drugim s čuvanjem otrok, lakiranjem parketov, čiščenjem bojlerjev, drobnimi pisarniškimi storitvami, analizo najrazličnejših anket, popravljanjem pralnih strojev ter podobnimi storitvami, na katerih uresničitev ob v povojih zavitih novomeških in drugih terciarnih dejavnostih čakamo tedne in tedne — pa jih še ne dočakamo.

Vse to in še veliko več bi lahko v Novem mestu storil dobro organiziran študentski servis, in to kljub temu, da dolenjska metropola ni univerzitetno središče. Zaradi navezanosti na rodno grudo ali pa zaradi tega, ker nimajo denarja za prebivanje v Ljubljani, se namreč dobršen del novomeških in dolenjskih študentov zadržuje pretežni del tedna kar doma. Vsa energija najbrž ne gre v knjige in skripta, če sodimo po tem, kako pogosto nadobudni visokošolci tožijo o pomanjkanju „cekinov".

Kaj bi potrebovali za začetek? Zagotovo vsaj pisarnico in telefon na Glavnem trgu. Morebiti bi pri tem lahko pomagali Zveza socialistične mladine ter Socialistična zveza delovnega ljudstva.

Če bi bila stvar dobro organizirana in vpeljana, bi lahko Novomeščani po telefonu poklicali na dom študentsko otroško varuško, na mojstra za lepljenje tapet ne bi čakali po 14 in še več dni, tudi parket bi se hitreje zasvetil, da o administrativni pomoči občinskim upravnim službam niti ne govorimo. Še nekaj je zelo pomembno. Ljubljanske in mariborske študentske servisne ure so zelo poceni, povprečje je okoli 20 do 25 din za 60 minut. V omenjenih mestih je študentski servis vsakdanja vsakdanjost. Morebiti bi to lahko postal tudi v Novem mestu, še posebej če vemo, dr. vključuje študentski servis tudi delo srednješolcev, teh pa v mestu ob Krki gotovo ne manjka.

Sicer pa je vse to pisanje samo navržena ideja, ki bi koristila, če bi jo kdo uresničil.

MARJAN BAUER

Nepogrešljivi v združenem delu

13. občni zbor društva računovodskih in finančnih delavcev novomeške regije je bil v soboto na Otočcu — Obsežna seminarska in posvetovalna dejavnost

„Da bi delovni ljudje lahko ustvarjali in odločali o rezultatih svojega dela, jim morajo računovodski in finančni delavci v združenem delu nujno zagotoviti verodostojne ekonomske podatke, zlasti o celotnem dohodku, dohodku in drugem." To so besede Staneta Šulna iz Novolesa, predsednika novomeškega društva računovodskih in finančnih delavcev, izrekel pa jih je na 13. rednem občnem zboru društva, ki je bil 13. decembra na Otočcu.

Dandanes šteje društvo 1017 članov. Da bi dosegali smoter delovanja, ki ga je orisal tovariš Šuln, jih zavezuje knjigovodska etika, biti morajo osebno angažirani, strokovno usposobljeni ter kajpak zavzeti delavci.

V zadnjem letu je društvo pripravilo 13 seminarjev in štiri posvetovanja, ki se jih je skupno udeležilo 1737 članov. Med drugim so dodobra obdelali sestavljanje periodičnih obračunov in zaključnega računa ter se seznanili z najvažnejšimi predpisi o celotnem dohodku, dohodku, knjigovodstvu, prispevkih, davkih in podobnem. Program seminarjev in posvetovanj je bil tako obsežen, da ga niso uspeli docela predelati.

Društvo je pripravilo tudi nekaj ekskurzij in sploh tesno sodelovalo z drugimi tovrstnimi društvi, pa tudi z zvezo računovodskih in finančnih delavcev Slovenije (njeni ekonomisti so predavali na seminarjih društva), s SDK, z republiškim sekretariatom za finance in RK SZDL. Ob novomeškem ekonomsko-administrativnem centru društvo sodeluje tudi z društvom ekonomistov iz Novega mesta. Člani društva, ki podpira prizadevanja ekonomistov za ustanovitev dolenjskega centra za avtomatsko obdelavo podatkov, so se udeležili tudi predavanj o monetarnih gibanjih, družbenem načrtovanju, bančništvu in drugem.

Tolikanj o širši javnosti nepoznanem društvu, ki vključuje računovodske in finančne delavce novomeške regije. Njegovo raznoliko in obsežno dejavnost je potrdil tudi omenjeni občni zbor. V organizacijskem delu zbora so med drugim uskladili pravila društva z novim zakonom o društvih ter izvolili nov upravni in nadzorni odbor ter častno razsodišče. Strokovni del zbora je bil posvečen predavanju o uporabi srednje in višje mehanografije, strokovnjaki mariborskega Birostroja pa so navzočim prikazali tudi praktično uporabo najrazličnejših računalnikov, ki se čedalje bolj uveljavljajo v računovodski in finančni stroki.

D. RUSTJA

Noč trudna je mrzla, nezamudno je poletje zbežalo in Kettejev vodnjak na novomeškem Glavnem trgu so pred zmrzaljo in snegom pokrili z leseno piramido. Prav tako pokrivalo je dobil tudi spomenik obešenima partizanoma. Nekateri menijo, da bi lahko lesena piramida ostala kar skozi vse leto, tako lepi vodnjak vsaj ne bi mogel biti tudi posoda za odpadke . . .

?

Ali veste:

. . . da je Kandija v 18. stoletju veljala za novomeško premestje oziroma vas? Tudi ime Kandija se je prvič pojavilo v 18. stoletju, prej se je ta kraj imenoval Novomeško polje.

. . . da je blaginjo Novega mesta že od ustanovitve čuval mestni zbor, ki je bil sestavljen iz notranjega sveta, zunanjega sveta in občine? Skupaj je štel zbor najmanj tretjino vseh polnoletnih in z vsemi meščanskimi pravicami oblagodarjenih pravih in pristnih meščanov. Leta 1721 je bilo takšnih meščanov komaj 191.

. . . da je imelo Novo mesto prvo ljudsko šolo verjetno že leta 1993? Tako sklepajo po pismu cesarja Maksimiljana I., v katerem naroča, naj novomeški šolarji pojo pri vseh duhovnih opravilih.

. . . da Novomeščani v 16. stoletju niso bili preveč zadovoljni z zdravniki? Ljudje so se pritoževali, da predpisujejo preveč zdravil, obenem pa nudijo premalo pozornosti ter da le redki od njih kažejo veselje do svojega poklica.

. . . da je imelo Novo mesto leta 1812 od tako imenovanega občinskega osebja le gozdnega čuvaja, štiri policaje in cestarja, ki je opravljal tudi stavbarske posle? Policijski komisar mestu ni pripadal, ker ni štelo 2.400 duš.

Novomeška kronika

NA TRŽNICI je bilo treba odšteti za jajca od 1,90 do 2,20 din, za kilogram jabolk 10, hrušk od 12 do 14, mandarine so bile po 20, grozdje od 18 do 20, limone po 17, solata po 15, kisla repa in zelje po 7, čebula po 14 in zeljnate glave po 4 do 5 dinarjev kilogram. Za primerjavo še celjska tržnica: tam je v povprečju dražje kislo zelje in repa (8 din kg), precej bolj poceni pa so jabolka in hruške — od 6 do 8 dinarjev kilogram.

RODILE SO: Tatjana Žibert iz Zagrebške 19 — deklico, Jožefa Auersperger iz Skalickijeve 2 — Janeza in Vanja Gros iz Ragovske 7 — dvojčka.

UMRLI SO: Drago Brajdič iz Jedinščice 10 (15 let), Alojzija Drenik, gostilničarka v pokoju iz Gotne vasi (65 let) in Ana Lavrič, upokojenka iz Žužemberka (67 let) — pokopali so jo v Novem mestu.

Ena gospa je rekla, da nekateri novomeški elektronski možgani niso najbolj pametni, sicer ne bi več kot enkrat računali davčnih obveznosti novomeških občanov. Gospa najbrž ne ve, da se računalniki nikoli ne zmotijo, napako lahko narede le tisti, ki izdajo ukaz o programiranju.

NOVOMEŠKA TRIBUNA

STAVBNA ZEMLJIŠČA

Oddelek za gospodarstvo in finance občinske skupščine Trebnje razpisuje na podlagi 11. člena odloka o urejanju in oddajanju stavbnih zemljišč (Skupščinski Dolenjski list št. 20/67)

JAVNI NATEČAJ
ZA ODDAJO UREJENIH STAVBNIH ZEMLJIŠČ ZA GRADNJO INDIVIDUALNIH STANOVANJSKIH HIŠ

Na javnem natečaju bodo oddane naslednje stavbne parcele:

A. NASELJE TREBNJE

a) v zazidalnem kompleksu Pavlinov hrib — dopolnitev, severni del v k.o. Medvedje selo:
parc. št. 948/3 travnik v velikosti 663 m2
parc. št. 950/12 gozd v velikosti 1033 m2
parc. št. 950/4 njiva v velikosti 677 m2
parc. št. 950/11 njiva v velikosti 770 m2
b) v zazidalnem kompleksu Pavlinov hrib k.o. Trebnje parc. št. 140/13 travnik v velikosti 1003 m2

B. NASELJE MOKRONOG

v zazidalnem kompleksu k.o. Mokronog
parc. št. 26/1 njiva v velikosti 858 m2
parc. št. 26/2 njiva v velikosti 796 m2
parc. št. 30/2 njiva v velikosti 689 m2
parc. št. 30/24 njiva v velikosti 650 m2
parc. št. 49/1 njiva v velikosti 741 m2
parc. št. 38 njiva v velikosti 685 m2
parc. št. 50 njiva v velikosti 721 m2
parc. št. 37 njiva v velikosti 638 m2
parc. št. 30/25 njiva v velikosti 739 m2
parc. št. 397/1 njiva v velikosti 639 m2
parc. št. 397/2 njiva v velikosti 549 m2
parc. št. 387/10 njiva v velikosti 784 m2
parc. št. 387/9 njiva v velikosti 884 m2
parc. št. 387/8 njiva v velikosti 990 m2

POGOJI NATEČAJA

I. Izklicna višina odškodnine za pravico uporabe na zemljišču iz tč A/a tega razpisa znaša 16,00 din/m2
iz točke A/b in B din 13,00/m2
II. Izklicna višina prispevka za komunalno urejanje stavbnega zemljišča znaša
pod A/a din 42.000,00 na lokacijo
pod A/b din 43.000,00
pod B din 40.000,00 na lokacijo
III. Rok za vlaganje ponudb po tem natečaju je 15 dni po objavi razpisa v lokalnem glasilu. Veljavno prispele so vse ponudbe, ki prispejo do vključno 5. 1. 1976 do 8. ure zjutraj.
Pismene ponudbe se vlagajo v zaprtih kuvertah z obvezno oznako „Javni natečaj". Ponudbi mora biti priloženo dokazilo o plačani varščini.
Javni natečaj bo izveden 5. 1. 1976 ob 9. uri v sejni sobi občinske skupščine Trebnje.
IV. Varščina znaša 500,00 din in se nakaže na tek. račun 52100–697–68739 občinske skupščine Trebnje
V. Pismena ponudba je dokončna.
VI. Ponudena odškodnina za zemljišče zapade v plačilo ob podpisu pismene pogodbe o oddaji zemljišča.
Ponudeni znesek prispevka za komunalno urejanje zapade v plačilo:
1. za občane, ki imajo stalno in tudi začasno prebivališče na območju občine Trebnje z dnem podpisa pismene pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča do 1/2, preostali znesek s pribitkom 10-odst. obresti pa v roku do 1. 12. 1976.
2. Za ostale ponudnike zapade ponudeni znesek prispevka za komunalno urejanje v celoti v plačilo ob podpisu pogodbe.

VII. Rok za dokončanje gradnje do III. gradbene faze je tri leta po dnevu podpisa pogodbe o oddaji stavbnega zemljišča.

Vse podrobne informacije dobijo interesenti za nakup parcel vsak ponedeljek in petek od 8. – 15. ure in ob sredah od 7. – 17. ure na oddelku za gospodarstvo in finance ObS, soba št. 26/II.
Številka: 465–02/72–3
Datum: 12. 12. 1975

ODDELEK ZA GOSPODARSTVO
IN FINANCE
ObS TREBNJE

PROSTA DELOVNA MESTA!

TRANSPORT KRŠKO

objavlja na podlagi določil zakona in samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu:
1. **1 delovno mesto HTV REFERENTA** z nepolnim delovnim časom
2. **1 delovno mesto AKVIZITERJA** za področje Hrvatske s sedežem v Zagrebu, z nepolnim delovnim časom

Pogoji:
pod 1. – strokovna usposobljenost in status HTV tehnika;
pod 2. – srednji strokovni uslužbenec z bivališčem v Zagrebu in dobro poznavanje trga cestnega tovornega prometa in telefon.

Za obe delovni mesti se pridobi lastnost delavca v združenem delu za dobo 12 mesecev (določen čas) z največ polovico delovnega časa.
Če kandidati pod tč. 1. in 2. izpolnjujejo objavljene pogoje in že imajo lastnost delavca v združenem delu, si morajo pridobiti od svoje OZD soglasje, da lahko na podlagi te objave prevzamejo delo z nepolnim delovnim časom in da ima ta OZD interes skleniti z nami pogodbo ali sporazum o medsebojnem sodelovanju.
Nastop dela takoj ali po dogovoru.
Osebni dohodek po določilih internih aktov.
Objava velja do 31. 12. 1975.

LICITACIJA!

GOZDNO GOSPODARSTVO
NOVO MESTO

RAZPISUJE
JAVNO PRODAJO RABLJENIH
OSNOVNIH SREDSTEV

	Izklicna cena din
1. Kamion TAM 4500 z dvigalom HIAB 193, v voznem stanju	18.000,00
2. Kombi IMV 1600 Super B, vozen	5.000,00
3. Blok motorja ARAN	1.000,00
4. Večje število rabljenih motornih žag	

Prodaja navedenih osnovnih sredstev bo 26. 12. 1975 ob 8. uri na upravi podjetja GG, Gubčeva 15, Novo mesto.
Ogled možen 1 uro pred pričetkom licitacije.
Na izlicitirano ceno se zaračuna 24 % prometnega davka.
Pod točko 1. in 2. se pred pričetkom licitacije položi 10-odst. varščina.

PROSTO DELOVNO MESTO!

BTC Javna skladišča Ljubljana, TOZD Skladišča Novo mesto,

objavlja prosto delovno mesto

BLAGOVNEGA KNJIGOVODJA

Pogoji: srednja strokovna izobrazba in 1 leto delovnih izkušenj ali nepopolna srednja šola in 2 leti delovnih izkušenj.

Pismene ponudbe naj kandidati pošljejo najkasneje v 15 dneh po objavi razpisa na Komisijo za medsebojna razmerja TOZD Skladišča, Novo mesto, Ljubljanska cesta 27.

OBVESTILO!

LEKARNA NOVO MESTO obvešča vse zdravstvene zavode in prebivalce, da bo opravljala letni popis blaga po naslednjem razporedu:

– v lekarni Novo mesto: 27., 28. in 29. 12. 1975
– v lekarniški postaji Dol. Toplice: 29. 12. 1975
– v lekarniški postaji Šentjernej: 30. 12. 1975

Navedene dni bodo vse enote zaprte, zdravila se bodo izdajala le na recepte, označene kot NUJNO.

PROSTO DELOVNO MESTO!

KONFEKCIJA „KOMET" METLIKA

razpisuje delovno mesto

VODJE FINANČNO–RAČUNOVODSKEGA SEKTORJA

Kandidati morajo poleg splošnih izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
1. da imajo visoko ali višjo šolo ekonomske smeri in 5 let delovnih izkušenj v finančno-računovodskem poslovanju,
2. da so družbeno-politično razgledani in moralno-politično neoporečni.

Pismene ponudbe z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev sprejema kadrovsko-splošni sektor podjetja. Razpis velja 15 dni po dnevu objave.

postanite član

AMS JUGOSLAVIJA

AMD
NOVO MESTO

Nova prodajalna Dolenjke ob Ragovski cesti v Novem mestu

MARKET ob Ragovski c.

V PETEK, 19. decembra, bo ob 10. uri otvoritev nove prodajalne DOLENJKA ob Ragovski cesti.
Odprta bo nepretrgoma od 7. do 19. ure, ob sobotah pa od 7. do 15. ure.

Na dan otvoritve bo v bifeju pokušnja pijač naših znanih proizvajalcev.

PRIPOROČAMO SE ZA OBISK IN NAKUP TER VAS HKRATI VABIMO NA OTVORITEV!

Od petka, 19. decembra, bodo prebivalci soseske ob Ragovski cesti lahko kupovali vsakodnevne potrebščine v novi prodajalni, ki jo odpira trgovsko podjetje DOLENJKA. Market je zgradilo Splošno gradbeno podjetje PIONIR, z opremo pa je veljal okoli 5 milijonov dinarjev.

To je že deseta samopostrežna trgovina, ki jih ima DOLENJKA na Dolenjskem in v Beli krajini, in bo založena z živili, svežim mesom, zelenjavo, sadjem, mlekom in mlečnimi izdelki ter drugim blagom. V spodnjem prostoru je tudi bife.

Kolektiv trgovskega podjetja Dolenjka si prizadeva, da bi odprl podobne prodajalne še v drugih soseskah, saj bo poslej lažje s tovrstnimi naložbami, ker je ukinjen polog za investicije v prodajne prostore v novih naseljih. Vzrok za to, da že nekaj časa ne investirajo v nove prodajne prostore je tudi to, da trgovina nima trajnih obratnih sredstev in mora zato pretežni del akumulacije vseskozi namenjati za te namene in le manjši del za nove prostore. Pri Dolenjki pravijo, da bo le s pomočjo drugih dejavnikov mogoče hitreje graditi trgovske objekte, kjer so nujno potrebni, in večje blagovnice za potrebe potrošnikov mesta in vse občine.

P. O.

vsak četrtek
DOLENJSKI LIST

URADNE URE!

Krajevna skupnost Orehovica obvešča vse krajane, da so uradne ure za stranke vsak torek od 17. do 19. ure.

LICITACIJA!

ZDRUŽENI ZDRAVSTVENI DOM
NOVO MESTO
TOZD ZD METLIKA

razpisuje licitacijo za prodajo avtomobila

FIAT 750 SANITET

Licitacija bo 27. 12. 1975 ob 8. uri za družbeni in ob 9. uri za zasebni sektor.

Ali že veš...

...da je na nedavnem krosu Dela v Ljubljani zasedel v svoji skupini 4. mesto učenec 7. razreda osnovne šole Ribnica Toni Lovšin?

...da obiskuje osnovno šolo Ribnica skupaj s podružničnima šolama v tem šolskem letu natančno 1.000 učencev, medtem ko je bilo minulo šolsko leto 20 učencev manj?

...da je ribniška občina med tistimi trinajstimi v republiki, ki še nimajo trim steze?

...da so se v Ribnici spomladi dogovarjali o ustanovitvi planinskega društva, da je bodočim planincem poleti pogorela koča v Mari gori in da je zdaj delo okoli ustanavljanja društva potihnilo?

...da v Kočevju pred gradnjo objektov, ki bi lahko onesnaževali okolje, vpraša občinska skupščina za mnenje skupnost za varstvo okolja, pri nas pa ne?

...da tozd Donit Sodražica 42 odstotkov svojih izdelkov izvozi, 25 odstotkov jih proda na domačem trgu, 33 odstotkov pa jih proda ostalim tozdom znotraj Donita Medvode?

...da je Donit Sodražica v prvih devetih mesecih izvozil za 846.150 dolarjev proizvodov, od tega za 434.633 dolarjev na konvertibilno območje, in da je letošnji izvoz za 166 odstotkov večji od lanskega (v devetih mesecih, seveda), ki je znašal 318.301 dolarjev?

...in še ena...

...da si je v zadnjem letu dni ogledalo čevljarski most in njegovo okolico (zaradi dokončne ureditve) že toliko komisij, da ga bodo zdaj prekrstili kar v zlatarski most?

ODLIKOVANI ČEBELARJI

Čebelarsko društvo Ribnica je na občnem zboru 14. decembra odlikovalo z redom Antona Janše III. stopnje ob 10-letnici ustanovitve društva naslednje zaslužne člane: Andreja Zajca, Franca Oberstarja, Ivana Ogrinca, Marijo Arko, Janeza Kozino, Ludvika Češarka, Leopolda Kozino, Franca Kosa, Janeza Levstka, Franca Slano, Antona Adamiča, Janeza Čampo, Cirila Abrahamsberga, Alojza Lavriča, Franca Vidervola, Živka Miljkova, Jožeta Arka, Franca Perovška, Franca Pihlerja, Jakoba Koprivca in Antonijo Lavrič.

V prenovljenih prostorih stare osnovne šole v Loškem potoku so pred kratkim odprli obrat ljubljanskega Saturnusa. Zaposluje 25 ljudi, predvsem žena, ki sestavljajo luči za fiatove avtomobile. (Foto: Primc)

Od izgube do lepega dobička

Lepi rezultati stabilizacijskih naporov v sodraškem Donitu — Izvoz, izumi oziroma izboljšave, boljše izkoriščanje znanja, manj notranjega transporta

Tozd Donita v Sodražici je imel izgubo leta 1973 in tudi še v prvem polletju 1974, medtem ko je ob tričetrtletju 1974 in ob zaključku leta že posloval donosno. Direktorja Jožeta Terana smo zaprosili, naj nam pove o njihovih prizadevanjih za čimboljše gospodarjenje oziroma utrditev (stabilizacijo) gospodarjenja. Dejal je:

„Uresničevanje našega stabilizacijskega programa je rodilo zelo dobre uspehe. Ob zaključku desetih mesecev letos smo ustvarili že skoraj 5 milijonov dinarjev ostanka dohodka. Ta uspeh je še posebno razveseljiv, če upoštevamo, da smo lani komajda uspešno zaključili leto.

Vzrokov za tak uspeh je več. Najprej naj omenim, da smo zelo povečali izvoz. V desetih mesecih letos je znašalo razmerje med izvozom in prodajo doma 64:34 v korist izvoza, v tem razmerju pa ni upoštevana interna realizacija (prodaja drugim Donitovim tozdom).

Letos smo sprejeli tudi pravilnik o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih, ki predvideva nagrade za vse člane kolektiva, ki prispevajo k boljši in cenejši proizvodnji. Že od marca preizkušamo izboljšavo nekega člana kolektiva, ki trdi, da bo zaradi nje znašal prihranek v našem tozdu kar 28.800 delovnih ur na leto. Razveseljivo je, da je izboljšavo prijavil neposredni proizvajalec, in sicer tkalec.

K boljšemu gospodarjenju in s tem k stabilizaciji pa bodo največ pripomogli boljši kadri. Z novim letom bomo dobili še enega strojnega inženirja in ekonomista, ki bo prevzel računovodske posle. Razen tega štipendiramo štiri dijake na srednjih šolah in 6 študentov na višjih in visokih šolah. Zanje sproti gradimo oziroma kupujemo tudi stanovanja. S pomočjo strokovnih ljudi bomo delo lahko kar najbolj avtomatizirali in tako povečali produktivnost. Nekvalificiranih delavcev bomo potrebovali vedno manj. Naša večja produktivnost bo temeljila na avtomatizaciji in ne le na več zaposlenih kot doslej.

Vse to pomeni, da bodo člani našega kolektiva z več znanja in manj napora naredili več ter zaradi tega imeli tudi večje osebne dohodke. Zaradi stabilizacijskih prizadevanj smo imeli letos skozi vse leto enake osebne dohodke. Zdaj, ko vemo, da so naša stabilizacijska prizadevanja dosegla uspeh, pa bomo lahko na podlagi dokončnih obračunov razdelili še tisti del, ki smo ga ustvarili zaradi boljšega in učinkovitejšega dela ter gospodarjenja."

J. PRIMC

KOLEKTIVNA DARILA

Letos bodo na območju Sodražice vsi otroci prejeli od dedka Mraza enaka darila, razen tega pa so se nekateri kolektivi odločili, da bodo obdarili s kolektivnim darilom še posamezne ustanove. Tako bo kolektiv Donita tudi letos obdaril nekatere šole, med drugim šolo na Gori in Slemenih. Tako kolektivi iz industrijsko razvitih krajev skrbe tudi za manj razvita območja in vasi, od koder so doma člani njihovih kolektivov. S takim odnosom pa si hkrati zagotavljajo bodoče sodelavce oziroma člane kolektiva.

Letos pravičen dedek Mraz

Lani smo pisali, kako je bil dedek Mraz krivičen, ker je prinesel temu otroku velik paket, drugemu manjšega, tretjemu nič, odvisno pač od tega, kako bogat je bil kolektiv, kjer so starši zaposleni. Potem je spet prinesel nekomu dvakrat (ali celo večkrat), drugemu enkrat, tretjemu nobenkrat. Tako je tudi dedek Mraz, ki bi moral biti najbolj pravičen, uvajal socialne razlike.

V ribniški občini je letos občinski sindikalni svet predlagal krajevnim skupnostim, sindikalnim organizacijam in drugim, naj bi po ogmočjih izvedli skupno akcijo obdaritve otrok, in sicer tako, da bi vsi otroci dobili enaka darila.

V Sodražici je to akcijo prevzel krajevni odbor za proslave in prireditve v sodelovanju s sindikalnimi organizacijami in krajevno skupnostjo. Na prvem sestanku so se vsi strinjali s tem predlogom in menili, naj bi bila darila vredna okoli 50 din. Zdaj se bodo dogovarjali, kdo in koliko bo kdo prispeval in kateri otroci bodo dobili darila. Nekateri so namreč predlagali, naj bi obdarili vse otroke, od komaj rojenih do 10. leta, drugi pa le otroke od 1. do 10. leta. Dogovoriti se bo treba tudi, koliko bo prispeval posamezen delovni kolektiv in KS ter na osnovi kakšnih meril.

Zvedeli smo, da se v Donitu in drugod s takim načinom obdarovanja strinjajo in da so pripravljeni solidarnostno prispevati tudi za otroke kmečkih in nezaposlenih staršev. Tako obdarovanje je tudi ena izmed izkušenj in preizkušenj solidarnosti. Ne bi bilo namreč prav, da bi že dedek Mraz delal socialne razlike in krivice.

Razen tega je obdarovanje ob Novem letu tudi ena izmed oblik socialnega izenačevanja. Morali bi namreč še bolje in pravičneje reševati in razmejiti pravice iz dela (nagrada za količinsko in kakovostno opravljeno delo) od oblik socialnih dodatkov oziroma pomoči (otroški dodatek, dedek Mraz). Zdaj na primer marsikje še vedno ne vedo, kam naj uvrstijo nekatere dodatke, npr. dodatek za letni dopust: ali med pravice na osnovi dela (enak dodatek za vse zaposlene) ali na socialni dodatek (pravice tudi za družinske člane zaposlenega).

J. PRIMC

Letos še dve veliki prireditvi

Najprej dan JLA, nato pa dedek Mraz — Pripraviti program prireditev za prihodnje leto

Na zadnji seji odbora za proslave so razpravljali predvsem o letošnjih proslavah (dan JLA, dedek Mraz) in imenovali odbor, ki bo pripravil program proslav v prihodnjem letu. Največji praznik v občini Ribnica v decembru bo dan JLA, katerega praznovanje se je že začelo, trajalo pa bo ves december.

Jutri, 19. decembra, bo ob 16. uri otvoritev doma JLA v Ribnici. Ob tej priložnosti bo nastopil tudi umetniški ansambel iz Beograda.

20. decembra naj bi bil v veliki kinodvorani doma JLA na sporedu premierni film. Če bodo razgovori uspešni, bo to film o kmečkem uporu 1573.

21. decembra bo v novem domu JLA akademija, na kateri bodo nastopali ansambli, recitatorji in pevski zbori iz Ribnice in okolice.

22. decembra bodo v prostorih kasarne prisegli mladinci-prostovoljci enot teritorialne obrambe. Učenci osnovnih šol so te dni na pobudo SZDL in ZSM pisali šolske naloge na temo JLA. Razen tega bo v počastitev dneva JLA več športnih in drugih srečanj v domu JLA (šah, kegljanje itd.).

Odbor za proslave je razpravljal tudi o programu proslav za Novo leto. Po tem programu bo 26. in 27. decembra na programu film „Dobrodošel bratec". Sprejet je bil sklep, da se za mladino organizira prireditev v organizaciji „Pionirskega doma" iz Ljubljane.

Poudarjeno je bilo, naj bi delovne organizacije ne imele svojih posebnih obdaritev otrok, pri katerih pride do tekmovanja, kateri otroci bodo imeli večje pakete. Sklenjeno je bilo, da je sindikat dolžan izvesti akcijo, da bo vsak otrok prejel simbolično darilo, neglede na to, kje so starši zaposleni. Občinski sindikalni svet se mora zavzemati, da bo vsak prispeval nekaj za vse malčke, ne le vsak kolektiv za svoje otroke.

FRANCI ŽELEZNIK

V Donitu v Sodražici so z letošnjimi preselitvami uredili proizvodnjo tako, da je manj stroškov na račun notranjega transporta. Tudi snovanje (na fotografiji) je zdaj le na enem mestu, kar je bistveno izboljšalo izkoristek delovnega časa. (Foto: Primc)

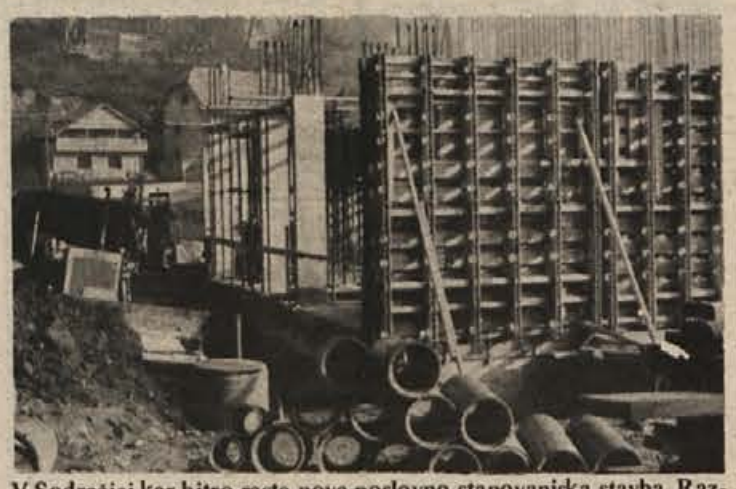

V Sodražici kar hitro raste nova poslovno-stanovanjska stavba. Razmeroma lepo vreme ugodno vpliva na gradnjo. (Foto: Primc)

Koncert RTV na Slemenih

Prijetno doživetje za domačine in za to območje

V nedeljo, 7. decembra, je bila v prosvetnem domu pri Sv. Gregorju v ribniški občini javna radijska oddaja „Koncert iz naših krajev". Take prireditve redno organizira RTV Ljubljana v sodelovanju z Ljubljansko banko po raznih večjih krajih Slovenije. Koncert je lepo uspel. Dvorana, ki lahko sprejme štiristo ljudi, je bila nabito polna.

Oddajo je vodil Brane Ivanc. Nastopili pa so Zadovoljni Kranjci, pevci Branka Strgar, Stojan Vene in Stane Mancini, Gorenjski kvintet, trio Mihelič (harmonikar Franc Mihelič ter pevca Bernarda Mihelič in Franc Lovšin), lovski oktet iz Sodražice in domači moški pevski zbor Slemena pod vodstvom profesorja Petjeta.

Koncert je bil za vse prebivalce Slemen velik dogodek, za poslušalce v dvorani pa prijetno kulturno doživetje. Kratko poročilo o razvoju in o gospodarskem in kulturnem življenju Slemencev je ob tej priložnosti podal predsednik krajevne skupnosti Sv. Gregor. V svojem poročilu je med drugim poudaril, da so v okviru krajevne skupnosti veliko napravili za skupno blaginjo in napredek krajev. Zdaj se najbolj prizadevajo za urejevanje krajevnih poti, ki so slabe in potrebne temeljitega popravila. Nalogam, ki jih čakajo, pa sami zaradi pomanjkanja denarja ne bodo kos, zato pričakujejo pomoč širše republiške skupnosti, kar pomeni, da bi skladno s predlogom treh občinskih skupščin (Ribnica, Kočevje, Cerknica) tudi to območje uvrstili med manj razvita v republiki.

VILKO ILC

DANES ZBOR TURISTOV

Turistično društvo Ribnica bo imelo danes, 18. decembra, ob 17. uri občni zbor v prostorih starega doma JLA (bivša Oničeva hiša). Na njem bodo sprejeli nova pravila društva, srednjeročni program, program za prihodnje leto in izvolili novo društveno vodstvo.

Ustanavljajo komunalno SIS

Komunalna dejavnost potrebna za urejeno življenje

Oktobra lani je sekcija za stanovanjsko politiko in gospodarstvo pri Skupnosti slovenskih občin skupaj z nekaterimi drugimi organi ustanovila strokovno delovno skupino, ki naj bi sodelovala pri pospešenem ustanavljanju samoupravnih komunalnih skupnosti.

Komunalna dejavnost je za urejeno življenje nujna. Celotno področje komunalnih dejavnosti pa pri nas ni bilo docela urejeno ne upravno-administrativno in tudi ne finančno-ekonomsko.

Septembra smo v ribniški občini imenovali iniciativni odbor za ustanovitev samoupravne komunalne interesne skupnosti. Ob koncu oktobra je začel veljati novi republiški zakon o komunalnih dejavnostih posebnega družbenega pomena, ki določa, da je treba občinske SIS ustanoviti v 6 mesecih.

V naši občini imamo že poklicnega tajnika skupnosti in komisijo, ki bo sodelovala v pripravah za izdelavo samoupravnega sporazuma ter statuta bodoče komunalne skupnosti. Nato bodo izvoljeni delegati, podpisati bo treba še samoupravni sporazum o ustanovitvi komunalne skupnosti, nakar bo nova skupnost začela delati.

F. ŽELEZNIK

ZDRUŽITEV ŽE LETOS

Donit Medvode in Svit Kamnik nadaljujeta akcijo za združitev, medtem ko Melamin Kočevje še ni rekel zadnje besede. Zbori delavcev Donita in Svita bodo od 22. do 26. decembra, skupna seja delavskih svetov Donita in Svita pa 27. decembra. Že pred novim letom bo torej predvidoma že dokončno izpeljana združitev teh dveh kolektivov.

Ribnica: klub samoupravljalcev

Občinska konferenca Zveze sindikatov Ribnica in Delavska univerza Ribnica sta bila organizatorja ustanovitve iniciativnega odbora za ustanovitev Kluba samoupravljalcev. Ta odbor je sklical sestanek predsednikov DS posameznih OZD. Na njem so bile določene naloge kluba, ki bi naj združeval delavce prek svojih samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij ter skupnosti in jim omogočil izmenjavo samoupravljalskih izkušenj oziroma izkušenj delegatov o vsebini, organizaciji in metodah samoupravljanja. Klub bo skrbel tudi za družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje samoupravljalcev ter omogočil strokovno pomoč samoupravljalcem in samoupravnim organom.

Nekateri udeleženci so bili mnenja, da so vse te stvari teoretično dobro izdelane in pripravljene, da pa se bodo v praksi vsekakor pokazale slabosti. Marsikdo ne verjame več obljubam.

Poudarjeno je bilo tudi, da vse premalo izobražujemo samoupravljavca. Delovni ljudje si ne upajo vedno povedati svojega mnenja, čeprav imajo za to možnost. Baje se boje neprijetnih posledic (šikaniranja), zato se raje izognejo kritiziranju nepravilnosti.

Med razpravo o financiranju Kluba samoupravljalcev so bili nekateri udeleženci mnenja, da h gospodarstvu vse preveč interesentov pristavlja svoje lončke in da končno nihče nima od tega nič. Do konca leta bo organizirana skupščina kot najvišji organ kluba, izvoljeni bodo njegovi organi in dokončno sprejet proračun.

F. ŽELEZNIK

Uspeh pri mleku in koruzi

V desetih letih načrtnega pospeševalnega dela spletenih tisoč kooperantskih vezi – Kmetje oddajo 4,200.000 litrov mleka na leto

Tisoč kooperantov z letno realizacijo 15 milijonov dinarjev in 150.000 do 200.000 dinarjev dohodka predstavlja za desetletni obstoj kooperacijskega obrata, zdaj temeljne organizacije združenega dela pri Agrarii v Brežicah, zelo lep uspeh. V letu 1965 je bilo kooperacijsko sodelovanje še omejeno na posamezne rejce goveda, prašičev in piščancev ter na proizvajalce mleka na območju Brežic, Globokega in Cerkelj, danes pa so vključena v kooperacijsko proizvodnjo vsa območja in večina pomembnejših kmetijskih proizvajalcev.

Tozd Kooperacija združuje 23 strojnih, 14 mlekarskih, 8 sadjarskih in eno živinorejsko skupnost. Preusmerjenih je 43 kmetij. Za razvoj kooperacijske proizvodnje so dobili kmetje prek hranilnice in posojilnice za več kot 8 milijonov dinarjev posojil.

V obdobju 1965 – 1975 se je izredno povečal odkup mleka v brežiški občini, in sicer od 661 tisoč litrov na 4 milijone in 200 tisoč litrov. Zbiralnic je zdaj 51 in v 16 že imajo oziroma si urejajo hladilne bazene.

Pomembne uspehe je imela kooperacija tudi v sadjarstvu, zlasti pri pridelovanju črnega ribeza. Z njim je zasajenih osemnajst hektarov površin, kjer oberejo na leto po 62 ton pridelka.

Dobre rezultate kooperacijskih vezi je pripisati predvsem načrtnemu pospeševalnemu delu, ki je bilo usmerjeno pretežno na govedorejo in pridelovanje koruze. Z nakupom 150 rodovniških krav z drugih območij in odbiro boljših domačih živali so v občini ustvarili osnovno čredo za dober podmladek iz domačih hlevov. Razmah govedoreje bi bil lahko še večji, če ga ne bi ovirale majhne kmetije in razdrobljena zemljišča.

Pri pridelovanju koruze so kmetje prav tako dosegli izredno dobre rezultate. Načrtno pospeševalno delo je v temeljih spremenilo način obdelovanja zemlje, z uvajanjem hibridnih sort pa se je pridelek nekajkrat povečal.

K sodobnejšemu gospodarjenju spodbuja kmete tudi tekmovanje, ki ga vsako leto organizirata upravni odbor sklada za pospeševanje kmetijstva pri občinski skupščini in tozd kooperacija pri Agrarii. Najboljši pridelovalci koruze in kooperanti, ki oddajo največ mleka, prejmejo nagrade ob vsakokratnem zaključku tekmovanja.

Sortiranje sadja pred hladilnico v Stari vasi. (Foto: Jožica Teppey)

STIKI „SLOVENSKI DOM" – KRŠKO

Pred dnevi je bil v zagrebškem „Slovenskem domu" komemorativni večer, na katerem so se tamkajšnji Slovenci poklonili spominu umrlih literatov Jaroslava Štovička, krškega rojaka, in Ruže Petelinove.

„Slovenski dom" je ob tej priložnosti navezal prve stike s kulturnimi delavci krške občine z namenom, da bi poslej tesneje sodelovali. To sodelovanje naj bi bilo v prvi vrsti na kulturnem področju in bi obsegalo predvsem izmenjavo kulturnih gostovanj. Med neuradnim razgovorom so menili, da bi zamisel lahko pričeli uresničevati že za 8. februar, kulturni praznik slovenskega naroda, ko naj bi v Zagrebu gostoval mešani pevski zbor „Viktor Parma" iz Krškega in morda še kdo, zagrebški Slovenci pa bi nastopili v občinskem središču. Zamisel je vsekakor vredna temeljitega premisleka in potrditve.

Ž. ŠEBEK

Iz zadruge je zrasel kombinat

Podvojena proizvodnja in povezava kmetijstva s predelovalno industrijo in trgovino – Od kooperantov odkupijo po 3,3 milijona litrov mleka na leto

Agrokombinat Krško se je v desetih letih svojega obstoja uveljavil kot pomemben nosilec naprednega kmetijstva v občini. Iz nekdanje zadruge se je razvil v proizvodno trgovsko podjetje. Vsa leta je krepil lastno plantažno sadjarstvo in se tako uvrstil med večje slovenske proizvajalce sadja. Vinogradništvo je kombinat razvijal vzporedno v družbenem in zasebnem sektorju, prav tako poljedelstvo in živinorejo.

V Stari vasi je kolektiv Agrokombinata zgradil veliko hladilnico, da ne bi bil popolnoma odvisen od trgovine s sadjem. Sadne plantaže obsegajo zdaj 238 hektarov površin, povečati pa jih nameravajo na 450 oz. 500 hektarov in razširiti hladilnico.

V zadnjem desetletju je napredovalo tudi vinogradništvo. V zasebnem sektorju so obnovili 450 hektarov vinogradov. 1971. leta so zgradili polnilnico vina v Kostanjevici, lani pa obrat za predelavo grozdja v leskovški kleti. V njem lahko predelajo tisoč ton grozdja. Zmogljivost kleti so povečali od 6350 na 10.000 hektolitrov, v načrtu pa imajo razširitev na 25.000 hektolitrov.

V Kostanjevici ima kombinat svojo klavnico in obrat za predelavo mesa. V njej zakoljejo na leto po tisoč goved, 1300 telet in 2500 prašičev. Meso in izdelke prodajajo delno v domači občini, delno pa na drugih območjih. Na tržišču so se uveljavili zlasti suhomesnati izdelki iz tega obrata.

V zadnjih letih se je razvijala in krepila tudi trgovina z reprodukcijskim materialom, kmetijsko mehanizacijo in rezervnimi deli, kar je pospešilo nakup kmetijskih strojev med zasebnimi kmeti. Danes je v občini že 830 traktorjev, 1500 motornih kosilnic, 150 nakladalnih prikolic, 14 molznih strojev, 6 prevetrovalnih naprav in 21 žetvenih kombajnov v osmih strojnih skupnostih. Tak obseg mehanizacije zahteva tudi sodobno urejene servisne delavnice, zato jih bodo zgradili čimprej. Kombinat bo moral izpopolniti tudi svoj park za težko mehanizacijo, sicer ne bo kos povpraševanju po rigolanju vinogradov in drugih delih, ki jih kmetje sami ne morejo opraviti.

J. TEPPEY

ZAKAJ TOLIKO BOLEZENSKIH IZOSTANKOV?

Ob pregledu rezultatov devetmesečnega gospodarjenja in uresničevanju krške občinske resolucije o družbenoekonomskem razvoju za to leto bi veljalo vsekakor posvetiti več pozornosti še enemu problemu, ki grozi, da bo postal še večji. Na družbenopolitičnem zboru občinske skupščine sta delegata Štefan Štrok in Pirc opozorila na hitro naraščanje izostankov z dela. Število delovnih kolektivov, ki se srečujejo s tem vprašanjem, najbrž ni tako majhno, a ga, žal, danes ne moremo natančno zapisati.

Pa vendar lahko rečemo, da bi bil že čas, v občinskem okviru narediti točno analizo, ki naj pove tudi to, koliko denarja s tem izgubimo in koliko se to kaže v nedoseganju proizvodnih načrtov. Če bi bile te številke v primerjavi z lanskim letom visoke ali vsaj naraščajoče, potem bi morali takoj analizirati vzroke za tako stanje in ob njihovi ugotovitvi tudi ustrezno ukrepati. Stabilizacije si brez čimboljše izrabe delovnega časa ne moremo zamišljati, s prevelikimi izostanki z dela pa še toliko manj!

LUTKARJI, ODZOVITE SE!

Jutri in v soboto (19. in 20. decembra) bo v osnovni šoli v Krškem lutkovni seminar. Organizira ga pokrajinski odbor Zveze gledaliških skupin za Posavje. Tokrat je na sporedu izdelovanje lutk. Seminar je namenjen vzgojiteljicam iz otroških vrtcev, učiteljicam osnovnih in posebnih šol v Posavju. Nadaljeval se bo še dvakrat.

Prvo decembrsko nedeljo je slavilo sedem podgorjanskih vasi, saj je do 84 gospodinjstev pritekla pitna voda. Ob tem so Lovski družini Kostanjevica izročili tudi obnovljeni spomenik. Vodovodno omrežje, dolgo skoraj 15 km, je odprl predsednik IS skupščine občine Krško Franc Juvanc. Posnetek je s slovesnosti na Velikih Vodenicah. (Foto: V. Podgoršek)

Taborniški odred Matija Gubec je imel v soboto, 13. decembra, občni zbor, na katerem so poročali o dosedanjem delu. Medvedki in čebelice so popestrili zbor s kulturnim programom ob tabornem ognju. Za novega starešino odreda so izvolili dr. Petra Zorčiča, za načelnika Franca Hedla in za namestnika načelnika Franca Štangla. Na sliki kramljanje po malici na stopnišču doma JLA. (Foto: Jožica Teppey)

PRVA NAGRADA V LOČE

Za nagradno tekmovanje pri pridelovanju hibridne koruze se je letos prijavilo 35 kmetov iz brežiške občine. Prvo nagrado je osvojil Anton Žibret iz Loč pri Dobovi s pridelkom 141,1 centa suhega zrnja na hektar. Za ta uspeh mu je sklad za pospeševanje kmetijstva dal nagrado 1700 din.

Drugo nagrado (1400 din) je prejel Ivan Čurhalek z Mostca za 137,6 centa zrnja na hektar, tretjo (1100 din) Ivan Urek iz Loč za 133,2 centa pridelka, in četrto (1000 din) Anton Toporišič z Mostca za 125,05 centa suhega zrnja. Nagrajenih je bilo še 31 tekmovalcev. Vseh nagrad so razdelili za 9.900 din.

SLABA DIMNIKARSKA SLUŽBA

V brežiški občini že dlje časa opozarjajo, da dimnikarska služba ne zadovoljuje vseh občanov. Zlasti v oddaljene kraje dimnikar redko pride, zato razmišljajo, da bi morda le kazalo organizirati to službo pri Stanovanjskem in komunalnem podjetju v Brežicah.

ODDAL JE VEČ KOT 24 TISOČ LITROV MLEKA

Kmet Anton Marinček iz Župeče vasi je v letu dni oddal 24.106 litrov mleka in zato prejel tri tisoč dinarjev nagrade. Drugo nagrado za oddajo mleka je osvojil Alfonz Vaščer iz Zakota, ki je oddal 21.471 litrov mleka je osvojil Alfonz Vaščer iz Zakota, ki je oddal 21.471 litrov mleka in dobil zato 2800 din. Tretji je Drago Gerjevič, prav tako iz Zakota. Ta je oddal 21.370 litrov mleka, za kar so mu podelili 2500 din nagrade.

Proizvajalcem mleka so podelili devetnajst nagrad v skupni vrednosti 32,490 din. Kmetje, ki so se uvrstili od četrtega do devetnajstega mesta, so dobili po 10 par od oddanega litra mleka. Za nagrade so prišli v poštev vsi tisti, ki so oddali najmanj 10 tisoč litrov mleka skupaj in najmanj po 2 tisoč litrov mleka na eno kravo.

Petdeset let skupnega življenja sta slavila v krogu svoje družine 74-letni Anton Sternad in 72-letna žena Alojzija iz Pesjega. Življenje jima ni bilo postlano z rožicami. Med vojno so ju izgnali v Nemčijo in šele nova Jugoslavija jima je prinesla srečo in zadovoljstvo. Jubilant Sternad je bil vsa leta zelo aktiven družbenopolitični delavec. Člani gasilskega društva v Dolenji vasi je 48 let, pa še vedno dela. (Foto: Martin Zupančič)

Branko Pirc, družbeni pravobranilec samoupravljanja za občine Brežice, Krško in Sevnico. Sklep o njegovem imenovanju na to mesto so sprejele vse tri posavske občinske skupščine. Tovariš Pirc je do sedaj opravljal dolžnost sekretarja občinske konference SZDL v Krškem. Mandat pravobranilca se mu bo iztekel po osmih letih.

Novo v Brežicah

SPECIALIZIRANA TRGOVINA – V eni od novih stolpnic ob bizeljski cesti bodo uredili poslovne prostore za prodajo mesnih in suhomesnih izdelkov iz Velike Plane v Srbiji. Predstavniki bratske občine v minuli teden obiskali Brežice, kjer so se o ureditvi poslovalnice dogovarjali z gradbenim podjetjem Gradbenir ter s predstavniki stanovanjskega podjetja in brežiške občinske skupščine. V stolpnicah bodo verjetno odstopili nekaj poslovnega prostora tudi domačemu trgovskemu podjetju Posavje.

KAJ NAJ DELA SINDIKAT? – Na čateškem motelu so se pred dnevi sestali predstavniki sindikalnih organizacij iz Remontnega zavoda v Bregani, vojne pošte v Cerkljah in postaje milice, kjer so razpravljali o nalogah sindikalnih organizacij v teh dejavnostih. V razgovoru sta sodelovala sekretarka republiškega odbora delavcev v upravi in pravosodju Sonja Omahen in predsednik konference civilnih delavcev v JLA.

UKREPI ZA VARNOST NA CESTI – Veliko nesreč, v katerih so bili žrtve pešci, je sprožilo pri nas akcijo pod naslovom „Varstvo človeka v prometu". Vanjo se vključuje tudi svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu pri občinski skupščini v Brežicah, pridružili pa se mu bodo tudi otroški vrtci, šole, avtomoto društvo in delovni kolektivi. Gre za to, da bi zavarovali pešce s svetlejšimi oblačili, poskrbeli za odsevne nalepke na vozilih ipd., kar je pomembno predvsem za deževno in megleno vreme, ter za večerne ure, ko je vidljivost na cesti zelo slaba.

TORBICE ZA VIETNAM – Pionirski odredi v brežiški občini prizadevno zbirajo denar za šolske torbice vietnamskim otrokom. Zelo dobro so se odrezali pionirji odreda Brežiške čete v osnovni šoli bratov Ribarjev. Vsak razred je kupil po eno torbico in tako so jih odposlali kar 28, napolnjenih z vsemi šolskimi potrebščinami. Odred bratov Gerjevič iz Dobove je kupil eno, odred Marjana Tominca iz Globokega tri, odred Moša Pijade iz Cerkelj tri, odred Miha Marinko z Velike Doline tri, odred Franc Gregl z Bizeljskega eno, pionirski odred v Bušeči vasi eno in odred Slavko Godler tri. V drugih odredih akcija še teče. Ob tem velja pripomniti, da število torbic še ni merilo za zbrani denar, ker jih pionirji kupujejo po različnih cenah.

Krške novice

PRVIČ JAVNO – V prostorih na brestaniškem gradu je tamkajšna mladina minulo soboto odprla razstavo svojega vrstnika, dijaka srednje šole za oblikovanje Rajka Čubra. Ob otvoritvi del mladega likovnika so člani osnovne organizacije ZSMS pripravili tudi krajši kulturni program.

TRI SOBOTE – Kolektiv senovskega rudnika rjavega premoga je sklenil delati v prid stabilizaciji v sicer prostih sobotah. Sklep so že pričeli uresničevati in bodo do konca leta delali trikrat. Na ta način zbrani denar naj bi namenili za nadaljevanje raziskav, ki naj pokažejo, kolikšne so še rudne zaloge.

DOSLEJ PRIMANJKLJAJ – Po podatkih o devetmesečnem gospodarjenju so delovne organizacije uvozile za 7,5 milijona dolarjev in istočasno prodale na tuje le za okoli 4,4 milijone izdelkov. Manj, kot so načrtovali, so izvozili iz krškega „Djure Salaja", Kovinarske in hotela „Sremič", več pa iz senovške „Lisce" in krškega „Imperiala". Zunanjetrgovinski primanjkljaj se bo do konca leta nekoliko omilil.

PRED JAVNOST – Plavalni klub Celulozar je ob dnevu republike ponovno izdal že tradicionalen priročnik, kaz svoje dejavnosti v brošuri z naslovom „Poročilo o našem delu". V njej so zapisali vse najboljše dosežke aktivnih tekmovalcev, pripravili še nekaj drugih prispevkov, spomnili pa so se tudi prezgodaj preminulega predsednika, inž. Lojzeta Škrabla s spominskim člankom.

KMALU KONEC – Letos so se občinske delavske športne igre nekoliko zavlekle, saj napovedujejo njihov slovesni zaključek s podelitvijo priznanj, pokalov in diplom šele za začetek prihodnjega leta. Dotlej morajo organizirati še tekmovanje v vlečenju vrvi in v kegljanju, za ženske in moške ekipe.

BREŽIŠKE VESTI

KRŠKI TEDNIK

Vsakemu naj bo jasno kako delati

Pripravljeni okviri družbenoekonomske politike razvoja občine za prihodnje leto — Časa za razpravo je malo, zato naj ne bo nič manj temeljita

Izvršni svet občinske skupščine je na seji 9. decembra zelo podrobno obravnaval gradivo o resoluciji družbenoekonomskega razvoja občine v prihodnjem letu. Ker s samim sprejemom spet prihajamo v časovno stisko (resolucija mora biti sprejeta pred koncem leta), je treba razpravo izvesti kar najbolj učinkovito.

Temelj resoluciji za prihodnje leto je izvajanje letošnje. Dota ni najboljša, čeprav so očitni tudi uspehi. V občini so bili doslej vedno navajeni na pasivno bilanco v zunanji trgovini, v tem letu pa izvoz le pokriva uvoz. Rast družbenega proizvoda ni dosegla predvidenih 6 odst., temveč le 3 odst., pri zaposlovanju je lep čas kazalo, da ne bo doseženih 4 odst., vendar se bo to v tem mesecu zgodilo. Ugotavljajo slabše doseganje produktivnosti.

V prihodnjem letu bodo delali uspešno tam, kjer bodo z vso prizadevnostjo izkoriščali delovni čas. Ne gre podcenjevati delovne discipline in odgovornosti, sleherno porabo je treba skrbno pretehtati. Ne smemo računati le na še hujši konkurenčni boj na tujih tržiščih, temveč tudi doma, zato je treba nadaljevati prizadevanja za večjo kakovost izdelkov. Člani izvršnega sveta opozarjajo, da bi morali v delovnih organizacijah čimprej pred delavce s programi novih naložb in nato tudi pred bančne in druge organe, ki zaostrujejo umestnost vlaganj. Ravno tako se je treba truditi za dosledno uveljavljanje delitve po delu.

Predvidevajo, da se bo po samoupravnem sporazumu o financiranju negospodarskih naložb, iz katerega se v glavnem napajajo krajevne skupnosti, nateklo za četrtino več denarja (2,5 milijona dinarjev). Kljub številnim potrebam na vseh koncih naj bi določili prednostni red nekaterih akcij.

A. ŽELEZNIK

SREČANJE Z ZDOMCI V LISCI

Koordinacijski odbor za vprašanja naših delavcev v tujini pri občinski konferenci SZDL v Sevnici pripravlja letošnje srečanje v novi jedilnici sevniške konfekcije „Lisca". Sestanek bo v petek, 26. decembra, ob 15. uri. Po razgovoru bo ogled proizvodnje. Razne opravke lahko opravijo zdomci tudi na občinski upravi vse do konca leta. Koordinacijski odbor navezuje stike z organizacijami društev prijateljev mladine, šolami in krajevnimi skupnostmi, kjer želijo šolarji povabiti na svoja novoletna praznovanja tudi otroke zdomcev.

TRŽIŠČANI VESELI CESTE

V torek, 9. decembra, so v Tržišču slavnostno izročili namenu asfaltirano cestišče skozi vas. Pionirji osnovne šole so pripravili prigoden kulturni spored; ni manjkalo niti narodnih noš. Trak med slavolokoma je prerezal najstarejši tržiški vaščan 86-letni Ivan Kovač. Cenijo solidarnost ostalih občanov sevniške občine, saj so na napis zapisali: „Hvala vsem za napredek vasi!"

Soboto so pred sevniško osnovo šolo naložili 94 šolskih torbic, darilo pionirjev in mladincev sevniške občine vietnamskim vrstnikom za novo leto. Najbolj so se izkazali Krmeljčani, ki so le v 8 delkih zbrali 15 torbic, na sevniški šoli 42, v Tržišču 9, Šentjanžu 10, Boštanju 8, na Blanci 8 in posebni šoli 2. Vrednost zbranega je 30.000 dinarjev, prevoz na reško pristanišče je oskrbela izobraževalna skupnost.

Sevniški paberki

SKORAJ VSE SAMI – Večino denarja za asfaltiranje ceste Šentjurja so zbrali v loški krajevni skupnosti sami. Vaščani so zbrali visok prispevek, priskrbeli gramoz, krajevna skupnost je zato iz svojih sredstev za letos namenila 100.000 dinarjev, enak znesek mora nameniti tudi iz denarja za prihodnje leto. Vaščani so torej pokazali dobro pripravljenost za napredek svojega kraja.

OBJESTNOST – Konec novembra je nekdo spravil nad plastične mejnike vzdolž ceste od lesenega mosta proti Logu. Uničenih je kar nekaj mejnikov, ki so bili še posebno pomembni ob slabi vidljivosti za označevanje roba cestišča. Le kaj je imel namen?

SKRB ZA PTICE – Sevniški člani društva za vzgojo in varstvo ptic želijo nagraditi najlepšo krmilnico, ki bi jo izdelali učenci po osnovnih šolah. Zatem jih nameravajo razstaviti na razstavi ptic. Najpridnejši graditelji bodo za nagrado dobili kanarčke ali papagaje. Ob tem se je društvo za varstvo in vzgojo ptic obrnilo na delovne organizacije in ustanove tudi s prošnjami za pomoč, ki jo potrebujejo za nabavo ptičje hrane. Nekateri kolektivi so lani pomagali društvu nabaviti knjižne nagrade za najboljše spise o varstvu ptic.

NE MOREJO TOČITI – Čeprav ni kakšnega pomanjkanja bencina, na Petrolovi črpalki v Sevnici ne morejo točiti super bencina. Tisti avtomobilisti, čigar stroji terjajo boljši bencin, morajo gorivo iskati drugod ali se v sili zadovoljiti celo z navadnim. Zagata je v tem, ker mora popravljeno merilno napravo pregledati strokovnjak beograjskega Zavoda za kontrolo meril, ti pa imajo obilo dela

PISARNA INVALIDOV – Sevniško društvo invalidov ima redne uradne ure v svoji društveni pisarni vsak petek od 12. do 14. ure v Sevnici, Cesta na grad 2 (v drugi hiši za križiščem na cesti proti Drožanju, nekdanji Klavniški).

OB DNEVU ARMADE

Pred dnevom naše armade obiskujejo vse osnovne šole v občini predstavniki garnizije Cerklje, starešine ZRVS in upravnega odbora občinske organizacije ZB. Osmošolci so pisali tudi sestavke o armadi, najboljše bodo prebrali na osrednji proslavi v Sevnici jutri ob 18. uri v TVD „Partizan". Lepa proslava bo tudi v Krmelju, kjer bodo nastopili člani kulturne skupine Ljubljanske armadne oblasti. Posebno proslavo pripravljajo tudi v Loki pri Zidanem mostu. Ob tej priliki bodo starešinam in najzaslužnejšim občanom za prizadevanja pri krepitvi naše obrambne sposobnosti in splošno ljudskega odpora podelili 11 srebrnih in 13 bronastih plaket ter 15 priznanj. Številne starešine bodo napredovali v višje čine.

Drug drugemu v oporo

Sevniško društvo invalidov se uveljavlja

Invalidi so enakopravni člani naše družbe. Da bi to laže bili, so v Sevnici pred dvema letoma ustanovili društvo, ki povezuje že 198 invalidov. Razen v Sevnici imajo poverjeništva še v Šentjanžu in Studencu, najštevilnejše pa je v Loki pri Zidanem mostu.

Že samo povezovanje članov ni lahko delo, zato tudi pred leti ustanovljenemu iniciativnemu odboru ni uspelo ustanoviti društva. „To so preprosti ljudje, raztreseni po raznih hribih, ki se težko vključujejo," pripoveduje iz svojih izkušenj donedavni tajnik in sedaj predsednik Franc Žveglič. Na Dolenjskem so društva invalidov še redko posejana, sevniško društvo se je s športnimi in družabnimi srečanji povezovalo v preteklem letu z raznimi društvi po Sloveniji. „Letos bi radi delovali bolj množično, saj računamo, da živi v občini okrog 1.000 invalidov; samo delovnih je 600. Društvo vzdržujemo s članarino, vpisnino članov, dohodki od prireditev in raznih pomoči delovnih organizacij. S tem se ne da mnogo narediti. Okrog 20 članov bi bilo pripravljenih delati v invalidskih delavnicah. Nadaljnje zanimanje skušamo ugotoviti z anketo. Predvsem želimo pomagati članom, ki so najbolj potrebni pomoči. V tem letu smo dali za socialno ogrožene 6.000 dinarjev, 2.000 dinarjev pa bomo dali za socialno ogrožene člane ob novem letu. Prizadevamo si za sosedsko pomoč invalidom in prek zveze društev je organizirana tudi pravna pomoč."

Društvo je izdalo doslej že pet številk ciklostiranega glasila „Utrip življenja", v Drožanjski ulici pa ima urejeno tudi pisarno.

A. Ž.

Franc Žveglič: „Marsikdo, ki še ni član našega društva, ne vidi poti za reševanje svojih težav. Dostikrat si lahko med seboj pomagamo v društvu, zato želimo povečati število članstva."

Vodovod proti Knežji vasi je v glavnem nared; ni posebnih ovir, da ne bi mogli nadaljevati tudi proti Dobrniču. V to akcijo je vključen tudi del sredstev, ki se zbirajo solidarno s samoprispevkom občanov vse občine. Na sliki: zaključna dela na glavnem vodu proti Knežji vasi.

Mesto komunistov je sredi akcije

V času od zadnjih kongresov ZK so v trebanjski občini sprejeli v Zvezo komunistov 150 novih članov — Temeljite priprave na januarsko zasedanje CK ZKS tudi v občini

Komite občinske konference ZK v Trebnjem je večino časa na zadnji seji minuli četrtek posvetil aktivnosti med člani v pripravah na 5. sejo CK ZKS, ki bo januarja. V okviru delovnih priprav, ki morajo kar najbolj poseči tja, kjer člani živijo in delajo, je še posebno vključena osnovna organizacija na postaji milice v Trebnjem.

V občinski organizaciji ZK se dogovarjajo, da v času, ki preostaja do seje CK ZKS, ne bi ostali le pri tem. V celoti naj bi se pred sejo vključilo v to dejavnost devet osnovnih organizacij ZK v občini. Samo razpravo nameravajo strniti na posebni seji občinske konference konec meseca. Prva razprava bo najbrže v mirenski Dani, kjer že sicer pripravljajo obsežno gradivo o delu organizacije v tovarni; na sestanek bodo povabili tudi sekretarje drugih osnovnih organizacij v občini in člane komiteja. Tako obsežni dokument ZK o uresničevanju družbene vloge organizacije za razvoj socialističnih samoupravnih odnosov, ki je že objavljeno, ne bo ostal mrtva črka na papirju.

Ob teh obravnavah bi po mnenju komiteja morali komunisti v občini pretresti, kakšen vpliv imajo delavci na odločitve in na delo samoupravnih organov. Ob tej priložnosti bi morali tudi ponovno oceniti stabilizacijska prizadevanja in kaj je bilo doseženega pri družbenem načrtovanju. Ob tem so opozorili na neustrezno pripravljenost članov delavske samoupravne kontrole, kjer se, kot ugotavlja sindikat, ne odzivajo na ankete niti ne hodijo na posebne seminarje. V nekaterih sredinah so osnovne organizacije premalo seznanjene z gospodarskim položajem. Kongresno načelo o ustanovitvi osnovne organizacije ZK v slehernem TOZD in krajevni skupnosti bodo v občini kmalu uresničili. Ugotavljajo da po osnovnih organizacijah nalagajo obveznosti vedno enim in istim članom. Usposabljanju članov bodo to zimo posvetili pozornost z družbenopolitičnim izobraževanjem (politične šole in seminarji za nova vodstva osnovnih organizacij).

A. ŽELEZNIK

Vzajemnost živi

Društvo živinorejcev za vzajemno pomoč v Trebnjem še vedno drugo v republiki

Letos mineva peto leto dela trebanjskega društva živinorejcev za vzajemno samopomoč. Sedaj šteje že okrog 1.100 članov, v varstvu ima 2.300 glav živine. Še lani je imelo skoraj za 100 članov manj, v varstvu pa je bilo za okoli 200 glav manj živine.

Na izrednem občnem zboru društva 7. decembra so, predvsem zaradi spremembe pravil društva, kot to terja novi zakon o društvih, dvignili prispevek za kravo v varstvu za 10 dinarjev. „To se mi zdi še vseeno malo," pravi predsednik Anton Kukenberger. „Lani nam je ob koncu leta ostalo 60 tisočakov, za letos kaže slabše. Ljudje pogosto kličejo veterinarje; same veterinarske storitve veljajo društvo 20.000 dinarjev na mesec. V zvezi se giblje število klicev veterinarjev okoli 50 na 100 krav, pri nas pa smo zadnje čase prekoračili že številko 63. Ne vemo še, zakaj je pri nas tako. Res je tudi, da so krave, ki jih zajema naše varstvo najbolj rizična živina; korist, ki jo imajo pri veterinarskih storitvah in drugi pomoči rejci, občuti prav gotovo tudi družba."

Da družba zaupa društvu živinorejcev, dokazuje tudi odločitev občinske skupščine o prenosu denarja nekdanjega sklada za reprodukcijo živine na društvo. „To je pravzaprav kmečki denar. Skrb za nabavo plemenjakov, semena ipd. živo zanima naše člane. Zaradi tega smo razširili naš izvršni odbor za dva člana. Člani so se na občnem zboru strinjali, da društvo plača oškodovanemu rejcu ob poginu po 10 dinarjev od kilograma. V zimska predavanja za kmetovalce, ki jih pripravlja kmetijska zadruga, želimo vnesti vsaj eno uro za pogovor o tem, kdaj je treba res klicati veterinarja. Močnejše ko bo društvo, v večjo pomoč bomo lahko drug drugemu," je prepričan predsednik Kukenberger.

A. Ž.

ZDOMCE BODO POVABILI V DONIT

Osrednji občinski razgovor z našimi delavci, ki so sicer na delu v tujini, bo v novi Donitovi tovarni v Veliki Loki v petek, 26. decembra, ob 10. uri. Ob tej priliki bodo udeležence razgovora seznanili o načrtih razvoja občine, možnostih zaposlovanja, razvoju samoupravljanja in družbenoekonomskem položaju v državi. Koordinacijski odbor za naše delavce v tujini pri občinski konferenci SZDL vabi k čim večji udeležbi, saj bo razgovor uspešen le ob obojestranskem zanimanju. Ob tej priliki bo ogled novih tovarniških proizvodnih prostorov.

SLAVNOSTNO IN DELAVNO ZA DAN NAŠE ARMADE

Ob dnevu naše armade bodo osnovne šole v občini obiskali poleg predstavnikov armade borci Gubčeve brigade, mladini bodo prikazali tudi filme o življenju v vojski. Najboljše spise šolarjev v občini bodo nagradili. Osrednja proslava bo v Trebnjem jutri. Ob tem bo tudi tovariško srečanje pripadnikov teritorialne enote, odborov za splošni ljudski odpor, vodstev družbenopolitičnih organizacij in društev. Najzaslužnejšim bodo podelili odlikovanja, priznanja, pohvale, starešinam pa tudi napredovanja. Proslave pripravljajo tudi po vseh organizacijah rezervnih vojaških starešin.

DEDEK MRAZ V STISKI

Društvo prijateljev mladine v trebanjski občini je v hudi zagati, ker delovne organizacije ne odvajajo dogovorjenih zneskov za novoletno obdaritev otrok. Med tistimi, ki se doslej še niso spomnili te obveznosti je kar pol kolektivov! Zamujanje povzroča prizadevnim prirediteljem novoletnih prireditev za najmlajše povsem nepotrebne skrbi.

Iz kraja v kraj

NAJBOLJ DELAVNO MODELARJI – Kotiček mirenskih modelarjev je malokdaj prazen. Štirje mentorji in stalno okrog 16 pionirjev se izmenjuje ob delovnih mizah v lepo urejeni stavbi ljudske tehnike. Čez zimo nameravajo narediti 15 do 20 modelov, med njimi tudi 4 do 6 takih za zahtevnejše kategorije. Letos so bili v republiškem merilu ekipno na tretjem mestu.

VARČNI COPATARJI – Ljubljanski copatarji na čelu s samim Milčinskim-Ježkom, ki so konec tedna hoteli spraviti v krohot tudi Dolenjce, so bolj presenetili s svojimi skromnimi plakati, kot če bi jih na veliko natisnili. Kot sporočilo, kdaj in kje naj bi sploh nastopili, je bil dolepljen košček ovojnega papirja.

ARMADA VOZAČEV – Iz trebanjske občine se vdak dan vozi v novomeške srednje šole 285 dijakov! V internatih jih je le 11. Kljub oddaljenosti se vozijo dijaki celo iz Dobrniča in Čateža.

NE BODO JIH POZABILI – Ob novem letu se bodo ostarelih in bolnih članov spomnile tudi organizacije ZK. Sekretarji osnovnih organizacij jih bodo obiskali, prinesli skromno darilo in predvsem z njimi pokramljali.

ZANIMANJE ZA TELEFON – Računajo, da se na območju krajevne skupnosti Dolnja Nemška vas zanima za telefon okrog 50 gospodinjstev. Možnost za priključek imajo zaradi zadnjih obnovitvenih del na zvezah med Trebnjim in Novim mestom. V Gornjih Ponikvah se zanima za telefonski priključek 10 gospodarjev, v Dolnjih Ponikvah pa tudi 10 do 12. Telefon bi bilo mogoče postaviti tudi v Dečjo vas. Če bo vreme naklonjeno, bodo najbolj zagreti lahko telefonirali že za novo leto!

SEVNIŠKI VESTNIK

TREBANJSKE NOVICE

„TIRI" GLASILO MLADIH

Mladina črnomeljske občine bo začela izdajati lastno glasilo, ki je že dobilo ime „Tiri". Ustanovljen je uredniški odbor, za glavno urednico je imenovana Alenka Planić, dijakinja III. letnika gimnazije, list pa bo začel izhajati po novem letu. V „Tirih" bo zajeto delo in življenje mladih v občini, prinašali bodo likovne prispevke, prozo in poezijo mladih ustvarjalcev, humor, obravnavali bodo problematiko študentov, seznanjali z napredkom znanosti in tehnike, za zabavo pa bo glasbeni kotiček. Stroške izdajanja bo v začetku krila občinska konferenca ZSMS, kateri bo uredniški odbor lista tudi odgovoren.

Konec decembra je vselej zlata doba za frizerje, kar je treba črnomaljskim še posebej privoščiti, saj v družbenem sektorju te obrti v izredno lepem lokalu dostikrat ni gneče. V dneh pred novim letom pa bosta obe ekipi frizerk delali ves dan. (Foto: R. Bačer)

Velike oči, pa majhen želodec?

Krajevne skupnosti imajo še neizkoriščena sredstva, očitno pa je, da denar zanje ni več vse — Manjka zlasti sposobnih in delavoljnih ljudi

V 11 krajevnih skupnostih na območju občine Črnomelj so za leto 1975 planirali čez 4,5 milijona dinarjev potrebnih sredstev, do začetka oktobra pa so porabili komaj 2 milijona din. Težko zmorejo, kar so si naložili kot breme.

Ugotavljajo, da imajo pri SDK v Novem mestu še odprte račune krajevne skupnosti Butoraj, Preloka, Sinji vrh in Stara Lipa, ki jih sploh ni več. Tako okrog 4.000 dinarjev kar tako leži v banki. Tak primer je še v semiškem koncu in podoben v Črnomlju.

V krajevnih skupnostih se srečujejo z velikimi težavami. Z novo ustavo so dobili vrsto nalog, na katere niso bili kadrovsko pripravljeni. Poprej so krajevne skupnosti delovale predvsem na komunalnem področju, v čemer so tudi izredno uspevale, ker so imele podporo vsega prebivalstva.

Med poglavitnimi napakami doslej lahko omenimo slabo sodelovanje. To se je najbolj pokazalo v anketi iz avgusta letos, ko je na vprašanje o sodelovanju z drugimi krajevnimi skupnostmi pri sestavi programov pritrdilno odgovorila samo KS Črnomelj. Več pa je sodelovanja zunaj občinskih meja.

Po doslej zbranih podatkih je razvidno, da se tudi stališča delegacij krajevnih skupnosti oblikujejo pogosto v delegaciji ali v svetu krajevne skupnosti, kar še daleč ni mnenje vseh občanov, ki bi ga morali dobiti na zboru delovnih ljudi. Nekatere delegacije so tudi prepuščene samim sebi, ne čutijo pa se sposobne zavzemati stališča o zadevah, katerim strokovno niso kos. Gradivo za seje bi torej moralo biti še bolj kratko in jasno, nujno pa je tudi poskrbeti za izobraževanje delegatov.

Denar ob novih nalogah krajevnih skupnosti ni vse, kot je bilo to do nedavnega. Minili so časi, ko je bilo potrebno zagotoviti sredstva le za popravilo vaške poti ali ograje na pokopališču. Danes se kaže ponekod večja potreba po dobrem organizacijskem delu. Za leto 1976 je sprejet način financiranja, po katerem naj bi delovne organizacije prispevale 0,4 odst. od bruto osebnih dohodkov vsakega zaposlenega, kar bi znašalo približno 200 din na člana kolektiva. Ta denar bodo krajevnim skupnostim lahko nakazali iz dohodka po zaključnem računu za leto 1975, lahko ga plačajo iz sklada skupne porabe, lahko pa se zaposleni odločijo tudi za delo v eni prosti soboti. Možnosti gotovo so, politična akcija pa teče, da bi vsi zares tudi dali.

Z lučjo jih iščejo

En dimnikar za 3000 gospodinjstev in še honorarno delo povrh v sosednji občini bi bilo povsem dovolj, da človeku od preobilice dela zagati poklic, vendar v primeru Jožeta Primca ni tako. Med redkimi mladimi ljudmi je, ki se še dandanes ukvarjajo z dimnikarskim poklicem, o katerem v ustnih izročilih še živi vrsta vraž. Vsak ve vsaj za tisto: če se primeš za gumb ob srečanju z dimnikarjem, boš srečen.

„Tisto o gumbu rečem še zdaj kakšni ženički zaradi navade in za šalo," je povedal 26-letni Jože Primc. Je eden dveh dimnikarjev — zasebnih obrtnikov v črnomaljski občini. Priselil se je pred štirimi leti iz Kočevja, po rodu pa je iz Suhe krajine.

„Dela je čez glavo, posebno v zimskem času. Moral bi čistiti dimnike vsak mesec, zaradi varnosti, ampak ne zmorem. Na tri mesece se oglašam pri strankah na podeželju in vsake dva meseca obiščem gospodinjstva v mestu," je povedal. „Malokdo se danes še odloči za naš poklic, čeravno je zaslužek večji kot v tovarni. Mene ne moti umazano delo, saj je danes topla voda že povsod na razpolago. Huje je terensko delo po vaseh, kjer sem ves dan, gostilne pa marsikje ni, da bi se nahranil. V Črnomlju vem za pet ljudi, ki imajo kvalifikacijo v dimnikarskem poklicu, toda ne opravljajo tega dela. Imajo druge službe. Pa je dimnikarstvo potrebno."

In ker sosednja metliška občina sploh ne premore moža v tem poklicu, prihaja na pomoč Jože Primc iz Črnomlja. Je možak, ki še nekaj da na obrtniško tradicijo. Čeravno bi tudi on že zdavnaj lahko dobil drugo službo, ga do zdaj še nihče ni premamil. Tudi to je častivredna lastnost.

R. B.

December je razgiban

Tradicionalno dobro sodelovanje med vojsko in občani, začeto že v času NOB, se v črnomaljski občini nadaljuje vsa povojna leta, posebej pa je to opaziti vsak december. Pred 22. decembrom, ko praznujemo obletnico ustanovitve JLA, je tudi letos vrsta prireditev in srečanj med vojaki in civilnim prebivalstvom, posebno pa z mladino.

Prireditve so se začele 11. decembra s proslavo v enoti starešine Stojana Sonca. Mladina, pionirji in predstavniki družbenopolitičnega ter javnega življenja občine so si ob tej priložnosti ogledali tudi orožje in razstavo o življenju in delu vojakov. Dan kasneje je bila v Kulturnem domu akademija, na kateri je razen domačih izvajalcev programa nastopil kot gost KUD France Marolt iz Ljubljane.

Razen tega so imeli v vseh osnovnih šolah med 12. in 19. decembrom predavanja s filmi iz NOB, v višjih razredih pa so ob obletnici ustanovitve JLA pisali šolske naloge. Najboljše naloge bodo 22. decembra nagradili na svečanosti, kjer bo spet program in širše srečanje vojske z občani. V čast tega praznika bodo imeli 18. decembra tudi javno prireditev s sodelovanjem članov Drame z Reke.

Pred praznikom so učenci osnovnih šol skupno z rezervnimi vojaškimi starešinami obiskali spomenike, jih očistili in okrasili. Športna srečanja pa so bila skoro na dnevnem redu ves december.

ŠOLA ZA KOMUNISTE

V soboto, 13. decembra, je bil v Črnomlju sklican celodnevni seminar za sekretarje osnovnih organizacij ZK, za predsednike komisij in člane komiteja. V tej enodnevni šoli za komuniste je Peter Hedžet, predsednik komisije pri CK ZKS, govoril o idejni, organizacijski in kadrovski krepitvi ZK. Zatem so obravnavali uresničevanje kadrovske politike s poudarkom na moralnopolitičnih lastnostih vodilnih v domači občini, samoupravno družbeno planiranje in vodenje sestankov.

Črnomaljski drobir

TRINAJST DNI DO NOVEGA ŠTETJA — Novo leto in z njim dolgo pričakovani prazniki — za nekatere so bile počitnice ob dnevu republike, čeprav se gremo stabilizacijo, kar prekratke — so vse bliže. Da bi bilo Silvestrovo kar najbolj prijetno, je verjetno te dni prav skrb skoraj vseh Črnomaljk. To sodimo po polnih cekarjih in preobloženih možakarjih, ki preklinjaje spremljajo svoje boljše polovice od trgovine do trgovine. Prodajalci so se na najbolj dolgo noč v letu dobro pripravili, okrasili izložbe in prodajalne in tu in tam v izložbena okna postavili „letak", ki opozarja na novoletni popust. Za najbolj nestrpne: do konca leta je ostalo natančno trinajst dni! Upamo, da nesrečna številka ne bo zagrenila priprav.

MEDVEDJE IN ČRNOMALJKE — Črnomaljski lovci imajo v času, ko se njihovi „stanovski" tovariši ribiči pogovarjajo le še o brezskrbnem popivanju, velike skrbi. Povzročajo jim jih medvedje, ki so baje iz dneva v dan pogumnejši. Tako so se pred dnevi kar štirje odpravili v mesto, med potjo pa so jih lovci pregnali in enega celo ustrelili. Nekatere gospodinje pravijo, da bi morali kosmatince zaščititi. Zato ker so možje, odkar so se pojavile nevarne živali, že ob prvem mraku — doma. Kaj menijo o tej stvari možakarji in seveda lovci, ni težko uganiti.

UNIČEVALCE KAZNOVATI — Predvsem starejši ljudje niso nad svojimi mlajšimi sostanovalci nič kaj navdušeni. Ugotavljajo, da najpogosteje pod vplivom maliganov uničujejo javno razsvetljavo, skromne nasade in zelenice, stole v kinodvorani itd. Predlagajo, naj bi poslej huligane kaznovali tako, da ne bi nikoli več pomislili na pijansko zabavo.

Črnomaljski poročevalec

Pogled na metliško komendo, nekdanjo rezidenco nemškega viteškega reda, v katerem se danes stiska Dom počitka. Staro poslopje je med najbolj zanimivimi stavbami v mestu, zato ni čudno, da privabi veliko domačih in tujih turistov. Na sliki: nekdanjo rezidenco „preraščajo" hiše. (Foto: Janez Pezelj)

Slamna vas: kdo bo strl trd oreh?

V krajevni skupnosti je 155 občanov, niti eden pa ni član Zveze komunistov — Občani imajo na banki račun, kjer zbirajo denar za „novo" cesto

„Krajevne skupnosti v metliški občini so si vse podobne v — težavah. Občina je revna, ima pa zato prizadevne ljudi, ki sami skrbijo za lepši jutri," je povedal Jože Govedina, član zbora krajevne skupnosti Boldraž — Slamna vas.

Najmanjša krajevna skupnost v občini je letos le dobila prve metre asfalta, in sicer skozi Boldraž. Vendar pa si vseh 155 prebivalcev prizadeva, da bi čimprej dobili asfalt do „glavne" ceste, ki pelje v Metliko. Položiti bi morali le še 1 kilometer asfalta. Jože Govedina je povedal, da bi teh 1000 metrov lahko imeli posodobljenih, če bi bila cesta republiška. Sedaj je, kljub temu da je v občinski lasti, medrepubliškega

„Cesta sama kliče po popravilu, asfaltu. Ne razumemo, zakaj ne bi sodelovala tudi avtoprevozna podjetja, ki so vezana na naš pozabljeni konec. Iz dneva v dan uničujejo avtobuse, tovornjake, šoferji tarnajo, da jim na vsakem ovinku grozi nesreča, itd. Ali so za nekatere naše prošnje tako trd oreh ali pa nam nagajajo namenoma, tega pri nas ne vemo!"

pomena. Po njej se namreč vozi veliko avtobusov, tovornjakov, uporabljajo jo delavci iz sosednje Hrvaške, Karlovčani in Zagrebčani, ki jim sicer zelo slaba cesta pomeni bližnjico, na njej je vse več traktorjev itd. Cesta pa je iz dneva v dan slabša.

Da bi ustavili uničevanje ceste, so začeli občani zbirati prostovoljne prispevke. Na banki so odprli račun in že sedaj se lahko pohvalijo z nekaj milijoni. Razen z denarjem pa bi občini ali republiki pri posodabljanju ceste pomagali tako, da bi zastonj dali zemljišče, kajti zavedajo se, da bi morala nova cesta, če bi hoteli, da bi bila široka in varna, marsikje teči po novi trasi.

Razen tega si krajani želijo telefon. Prav zaradi ceste je namreč vsaka hitra vožnja nevarna. Če bi imeli telefon, bi metliškega zdravnika hitro priklicali in odpadla bi vožnja iz Slamne vasi ali Boldraža v mesto in nato še nazaj.

„Že večkrat smo se krajani spraševali," je nadaljeval Jože Govedina, zakaj na nas pozabljajo družbenopolitične organizacije. Pomislite, v vsej krajevni skupnosti nimamo niti enega člana Zveze komunistov, menimo pa, da bi nam prav ta organizacija lahko pomagala pri marsikaterem težkem problemu, ki mu neorganizirani nismo bili kos. Upamo, da bo v prihodnjem letu drugače, saj se lahko pohvalimo z ljudmi, ki že vrsto let delajo veliko bolje, kot nekateri mestni komunisti."

Bodo mladi v oporo starim?

V radoviški KS prevladujejo ostareli — Odbor dela

Radoviška krajevna organizacija Rdečega križa, je kljub temu da dela v težkih razmerah, prizadevna. Ker je v dokaj veliki krajevni skupnosti okoli 300 ljudi starih nad 50 let in je med njimi kar petnajst takih, ki nimajo nikakršne podpore, je krajevna organizacija RK sestavila odbor za sosedsko pomoč.

V odboru je trinajst članov, ki so dobro zastavili svoj delovni program. Dokaj redno namreč obiskujejo onemogle in bolne krajane, jim pomagajo pri gospodinjstvu, hišnih opravilih, če pa morejo, jih razveselijo tudi z oblačili, hrano, morda kakšno knjigo za kratkočasje in podobno.

Odbor bo imel veliko dela te dni pred novim letom, ko bo obiskal vse onemogle in verjetno poskrbel za skromna darila. Zato bi bilo prav, ko bi občinski odbor Rdečega križa Radovičanom priskočil na pomoč. Velikokrat se je namreč že zgodilo, da so z metliškega občinskega RK ustregli prošnjam krajevnih organizacij RK.

V radoviškem odboru za sosedsko pomoč so Ivanka Šavor, Karlina Matekovič, Kristina Lilič, Vida Stankovič, Terezija Bajuk, Marija Zmijak, Marija Jamšek, Jože Matekovič, Jože Golobič, Jože Žlogar, Ivan Slobodnik, Anton Mazi in Alojz Janžekovič.

Na enem zadnjih sestankov odbora za sosedsko pomoč so se zmenili, da bodo v odbor pritegnili nekaj mladincev. Ti naj bi preko svojega delegata na predsedstvu metliške občinske konference ZSMS predlagali, naj bi mladi organizirali akcijo, da bi obiskali prav vse ostarele in onemogle v metliški občini.

ZBOR OBČANOV

Danes ob 17. uri bodo v metliški kinodvorani pripravili zbor občanov, na katerem bodo razpravljali o načrtu družbenogospodarskega razvoja občine, o programih samoupravnih interesnih skupnosti, volili bodo organe krajevnih skupnosti, občani pa bodo dobili tudi zanimive podatke o pokojninskem zavarovanju kmetov.

V PETEK: AKADEMIJA

Metliške družbenopolitične organizacije bodo z občinsko skupščino v petek ob 18. uri v domu TVD Partizana na Pungartu pripravile akademijo v počastitev dneva JLA. Gledalcem se bodo predstavili vojaki iz črnomaljske garnizije, metliški pihalni orkester, učenci osnovne in poklicne šole itd. Metličanom se v petek zaradi pestrega programa obeta mikavna proslava in prav bi bilo, da se je udeležijo v čim večjem številu.

Sprehod po Metliki

V METLIŠKI BETI so za informiranost delavcev dobro poskrbeli. Poleg mesečnega glasila Vezilo izdajajo po potrebi „Novice — včeraj, danes, jutri". Vezilo izide vsakega petnajstega v mesecu, Novice pa so od marca izšle kar sedemdesetkrat. V tovarni si prizadevajo, da bi kupili tudi razglasno postajo, kajti tako bi zanimivosti prihajale do delavcev veliko hitreje.

MLADI IZ VASI DRAŠIČI imajo veliko veselja do amaterske gledališke dejavnosti in se nauče vsako leto najmanj dveh igric. Pri svojem hvalevrednem delu se počutijo močno osamljene in prav bi bilo, ko bi jim kdo priskočil na pomoč; Lahko se zgodi, da bodo mladi izgubili voljo do dela. Tega si verjetno nihče ne želi.

KARLOVAC JE TE DNI POLN Belokranjcev, ki gredo tja nakupovat, kajti karlovške trgovine so veliko bolje založene kot domače. Vse to kaže na potrebo po večji prodajalni, kjer bi človek lahko kupil več stvari hkrati. Prihranil bi si dragocen čas in napravil pri kupovanju veliko manj poti.

„OSTALI BOMO DOMA," najpogosteje odgovorijo meščani, če se pozanimate, kam bodo šli za novoletne praznike. Tako govorijo vsako leto, navadno pa se zadnji trenutek premislijo in jo mahnejo v domače lokale, na hrvaško stran in drugam. Bržkone zaradi tega, da so manj na očeh.

MEDTEM KO SE SOSEDNJI Črnomelj lahko pohvali z dobro urejenimi križišči in prometnimi znaki — že skoraj vse ulice so dobile nov osmerokotni znak „STOP" — so metliške ceste slabo opremljene. Tako mora na primer tujec, ki se hoče mirno odpeljati na Radovico, nekajkrat ustaviti avto in povprašati po pravi poti.

metliški tednik

V Kočevju so pred kratkim ustanovili še eno osnovno organizacijo ZSM pri skupnih službah ZKGP. Za predsednika so izvolili Oskarja Klobučarja, mladinske knjižice pa je mladincem razdelil predsednik občinske organizacije ZSM Rudi Orel. (Foto: Primc)

Zategniti bo treba pas

Osnutek resolucije o družbenoekonomski politiki in razvoju Slovenije v prihodnjem letu je v načelu v redu, oziroma je tak, kot je, v sedanjem položaju najboljši. Vztrajati je treba, da bo dosledno izpolnjen, kot tudi vsi sporazumi, hkrati pa bo tudi treba zbrati toliko moči, da bomo odpravili nekatera očitna neskladja in nepravilnosti, ki se vlečejo iz leta v leto.

Tako so menili na nedavnem posvetu v Kočevju, ki so se ga udeležili predstavniki vseh najpomembnejših političnih, gospodarskih in drugih organizacij v občini.

Strinjali so se, da je treba zaustaviti divjanje osebnih dohodkov (in cen), ker to nikamor ne vodi. Prav je, da stvarni osebni dohodki narastejo v letu 1976 le za en odstotek oziroma toliko, za kolikor bo narastla produktivnost. Z ozirom na naraščanje cen pa bodo osebni dohodki porastli predvidoma za 10,8 odstotka.

Pri uvozu in izvozu je taka zmešnjava, da se ne ve, kdo pije in kdo plača. Preveč zavito in plaho je bila v razpravi nakazana ustavna rešitev tega problema, naj z dohodkom (v tem primeru z devizami) razpolaga tisti, ki ga (jih) ustvarja. Vsak je videl tudi preveč le težave svoje delovne organizacije z ozirom na izvoz in uvoz.

Na področju splošne porabe (občinski proračuni) bo republika morala odpraviti očitna neskladja, na katera smo tudi v našem listu že opozarjali, namreč da „Jačna vrana sito pita", se pravi, da morajo občine, ki imajo podpovprečno proračunsko potrošnjo na prebivalca prispevati za prelivanje, od koder dobijo pomoč tudi občine, ki imajo precej višjo proračunsko potrošnjo na prebivalca, kot tiste, ki za prelivanje prispevajo. Nova resolucija to krivico odpravlja le deloma, morala pa bi jo v celoti.

Pri skupni porabi (SIS) pa so pretirane tako zahteve republiških SIS (predvsem pokojninska, otroško varstvo, izobraževanje) kot občinskih. V načrte ne bi smeli vnašati takih novosti, ki jih nismo sposobni sofinancirati oziroma bi zahtevale le dodatno in preveliko obremenitev gospodarstva (daljši porodniški dopust, celodnevna šola itd.). Kulturna skupnost je na primer načrtovala, da se naj bi prispevek zanjo zvišal iz 0,16 odstotka kar na 0,55. Žalostno je, da je h kulturnemu denarju pristavljenih toliko lončkov (kulturna skupnost republike, solidarnost, mednarodne kulturne zadeve itd.), da na koncu za kulturo v občini ostane zelo malo ali skoraj nič.

Posebno pa je bilo poudarjeno, da je treba sprejete dogovore, resolucije in druge dokumente spoštovati in proti kršilcem ostro ukrepati. Zdaj proti kršilcem v večini primerov nihče ne ukrepa. Tako ni nihče obdavčil osebnih dohodkov, ki so bili (marsikje) izplačani nad dogovorjenimi merili. Tako obnašanje pa pripelje do tega, da potegne slabši konec tisti, ki dogovore in predpise spoštuje.

Svečano za dan JLA

V Kočevju bodo lepo proslavili letošnji dan JLA. Svečana akademija bo danes, 18. decembra, ob 18. uri v Šeškovem domu. Na njej bodo nastopile razne kulturne skupine, podelili pa bodo tudi priznanja oziroma odlikovanja zaslužnim starešinam.

Jutri bo proslava dneva JLA na osnovni šoli. Občinska mladinska organizacija je pripravila zelo pester program prireditev, ki bodo trajale več dni. Med drugim bodo tekmovanja v streljanju, sprejem mladincev-prostovoljcev pri komandantu teritorialne obrambe, mladinci bodo obiskali vojaško enoto v Ribnici, organizirali razgovor s pripadniki JLA in udeleženci NOB, izdali bodo poseben bilten, posvečen dnevu JLA. Na programu je še razgovor z zdomci na temo „SLO, oborožene sile", razen tega so učenci osnovne šole pisali naloge na temo o JLA, NOB in naši vojski.

Delo in načrti upokojencev

Majhni dohodki in lepi uspehi

Pred kratkim je bil občni zbor kočevske podružnice Društva upokojencev, na katerem so ugotovili, da bodo z novim letom ustanovili v Kočevju samostojno društvo, če pa bo na območju občine več takih društev, bo treba ustanoviti še občinsko zvezo društev upokojencev.

Pregledali so delo svojih komisij in ugotovili, da je gospodarska komisija v zadnjih dveh letih napeljala v domu centralno kurjavo, popravila balinišče in prispevala del za lansko novoletno obdaritev ostarelih. Tudi za letošnjo obdaritev so predvideli po 80 din na upravičenca. Parka pri domu še niso uredili, ker ni urejena bližnja avtobusna postaja in njena okolica.

Kaže, da jim bo končno uspelo ustanoviti klub, kjer bo knjižnica, čitalnica, šahovski kotiček in prostor za pevske vaje. Klub bo v stanovanju, kamor se je nekdo že pred dvema letoma nasilno vselil, zdaj pa si prizadevajo za njegovo preselitev. Pomoč za ureditev je obljubil tudi republiški odbor društva upokojencev. Komisija za klubsko dejavnost je organizirala doslej že več kulturnih prireditev in proslav.

Za gradnjo 10 novih upokojenskih stanovanj, ki bodo kmalu vseljiva, so namenili blizu 3 milijone dinarjev. Razen tega so odobrili za preureditev doma v Ponikvah 480.000 din. Dan je bil tudi predlog, da bi uredili dom za ostarele upokojence z območja občin Grosuplje, Ribnica in Kočevje.

Komisija za izlete je od junija 1974 do avgusta 1975 organizirala 8 izletov po domovini in v tujino. Udeležilo se jih je skupno 688 upokojencev.

NAGRADA AMD

Znano je, da je Avto-moto društvo Kočevje med najdelavnejšimi v Sloveniji. V 17 letih obstoja je dobilo zato že več plaket, priznanj in diplom. Letos pa se je prvič zgodilo, da je prejelo denarno nagrado. Za prizadevno delo na področju preventivne vzgoje, posebno med mladino in pionirji, je zavarovalnica Sava – podružnica Novo mesto dodelila društvu 3.000 din nagrade. Denarno nagrado bo AMD uporabilo za še bolj pestro preventivno vzgojo mladine in za pouk o varnem prometu.

A. A.

Drobne iz Kočevja

ZAMUDA BO – Rok za vložitev registracij za društva po novih pravilih gre h koncu. Na oddelku za notranje zadeve je vloženih še zelo malo prošenj, čeprav so bili vsi dovolj zgodaj opozorjeni z okrožnicami. Društva bodo za zamudo sama kriva, ker opozoril niso vzela dovolj resno.

POPUST – Trgovine že ponujajo razno robo s popusti od 5 do 25 odstotkov. Znižanje bo veljalo do konca leta. Kako bodo potrošniki to izkoristili, pa je vprašanje, ker zdaj denar čudno kroži. Medtem ko so na primer okoli prvega v pekariji vrste za kruh, ga morajo proti koncu meseca peči po več sto kilogramov manj, ker jim sicer ostaja. Po drugi strani pa so že vse rezervacije za Silvestrovo po gostinskih obratih razprodane, čeprav se sučejo med 220 in 250 din. Res čuden krogotok denarja.

– Kaj se že ves teden oblizuješ, medvedek?

– Ker jemo izvrstno lovsko pečenko. Očka je zmaknil srno nekemu lovcu z mopeda, medtem ko je on zalival lovski uspeh v gostilni v Šalki vasi.

BOLJE VZDRŽEVATI – Železniška postaja je bila zgrajena pred dvajsetimi leti. Na otvoritvi smo slišali lepe in spodbudne besede o koristnosti tega objekta za promet in gospodarski razvoj Kočevja in okolice. Razvoj prometa in gospodarstva pa je potem pokazal drugače. Kljub temu ne bi smeli objekta tako zapustiti in vzdrževanje skoraj opustiti: šipe so razbite, pločevinaste obloge ostrešja zarjavele in podobno.

RAZLIČNO KURJENJE – Pisarne morajo biti primerno tople, ker se sicer ne da delati. Velika razlika pa je pri načinih gretja. Ponekod samo pritisnejo na gumb avtomatskega centralnega ogrevanja, drugod pa mora hišnik oziroma kurjač prej znositi 30 oprtanih košev drv do peči (poslopje občinske skupščine ali gimnazije). Pravijo, da je kurjenje z drvmi najcenejše.

IZKUŠNJE DRŽE – Napovedi po stoletni pratiki, ki smo jih objavljali, so se v prvem delu uresničile. Počakajmo, kako bo spomladi.

KULTURNI VEČER MLADIH

Glasbena šola Kočevje je pripravila zanimiv koncert, ki sta ga v sredo, 10. decembra, izvajala v gimnazijski dvorani absolvent glasbene šole Bojan Kovač in dijakinja kočevske gimnazije Olivija Metelko. Harmonikar Bojan Kovač je zaigral na harmoniko vrsto skladb, Olivija Metelko pa se je predstavila občinstvu z branjem svojih pesmi. Taka prireditev je lep primer vključevanja mladih v kulturno delo in življenje.

V. I.

V SPOMIN NA CANKARJA

V počastitev spomina na največjega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja so ob 57-letnici njegove smrti člani kulturnega društva osnovne šole Kočevje pod vodstvom mentorjev izvedli 11. decembra proslavo po zvočniku. Proslava je bila za učence od 5. do 8. razreda.

V. I.

ŠE: PREMALO ZASTAV

V zvezi s sestavkom „Premalo zastav", objavljenim 11. decembra na kočevski strani, nam je telefoniral inž. Savo Vovk, da je zastava visela tudi na hiši, kjer on stanuje. Hiša sicer nima tablice oziroma številke, je zadnja hiša v Šeškovi ulici in naj bi nosila številko 39. Za praznične dni je v tej ulici torej viselo 5 zastav in ne le 4.

Mladinski pevski zbor osnovne šole Ribnica, ki ga vodi Bernarda Kogovšek, in recitatorji, ki jih vodi Tanja Debeljak (oboji na fotografiji), skupaj s šolskim nonetom in orffovim instrumentarijem nastopajo skoraj na vseh šolskih in krajevnih proslavah ter drugih prireditvah. (Foto: D. Mohar)

Onemogočajo varstvo okolja

Dva predloga o organizaciji bodoče skupnosti ali društva za varstvo okolja – Vsaka občina naj bi imela poslej svojo skupnost – Nekaterih ni bilo nikoli na seje

Medobčinska skupnost za varstvo okolja Kočevje-Ribnica je imela pred kratkim sestanek v Ribnici. Ugotovili so, da zaradi brezbrižnosti nekaterih članov vodstva skupnost v taki obliki ne more več delati, saj posamezniki, predvsem iz delovnih skupnosti, ki onesnažujejo okolje, sploh ni bilo nikoli na sestanke.

Med razpravo o bodoči obliki dela te skupnosti sta se oblikovala dva predloga. Po prvem naj bi se oblikovala na osnovi delegatskega sistema, in sicer tako, da bi jo sestavljali delegati ostalih skupnosti (vodne, zemljiške, stanovanjske, komunalne, gozdarske in za varstvo zraka) ter nekatera zainteresirana društva (turistično, planinsko, lovsko, jamarsko, Rdeči križ in ribiško). Po drugem pa bi se skupnost preoblikovala v društvo in delovala po predpisih o društvih. Društvo bi združevalo občane, ki se prizadevajo za varstvo narave in se bore proti onesnaževanju in onesnaževalcem.

Menili so tudi, naj bi bila v bodoče osnova občinska skupnost oziroma društvo (in ne medobčinska, kot je sedaj), pač pa bi se občinske skupnosti določenega območja povezovale nato v medobčinsko.

Okoli Ribnice je precej divjih smetišč. Tole je posneto ob cesti k Francetovi jami. (Foto: Franc Levstek)

Sklenili so tudi, da bodo, ne oziraje na določbe zakona, imeli občni zbor šele po novem letu, ker ga bodo le tako lahko temeljito pripravili. Občni zbor bo v vsaki občini posebej.

Govorili so tudi o slabi pomoči pristojnih organov in posameznih vodij ter menili, da je marsikomu skupnost za varstvo okolja trn v peti. Člani skupnosti so namreč tudi delovne organizacije, ki najbolj onesnažujejo okolje in že tri leta niso plačale članarine (Inles, kemična tovarna).

Med krvodajalci v ribniški občini je tudi precej pripadnikov JLA.

Še premalo krvodajalcev

Izkušnje iz „Jeseni 74" pri organiziranju RK v občini

Pred kratkim je bilo izvoljeno novo občinsko vodstvo Rdečega križa Ribnica. Ob tej priložnosti so ugotovili, da načrta krvodajalstva sicer ne dosegajo, saj zaostajajo za 13 odstotkov za njim. Najslabši odziv krvodajalcev je bil v Loškem potoku oziroma potoškem tozdu Inlesa, najboljši pa v ribniškem Riku.

Akcije zbiranja papirja uspejo delno, ker še vedno precej občanov papir raje zažge, kot da bi počakalo na odkupne akcije, ki so vsako leto 1. aprila in 1. oktobra. Izkupiček od prodanega papirja ostaja občinskemu odboru RK, ki denar uporabi za razne človekoljubne namene.

Akcije zbiranja oblačil imajo bolj slab uspeh, ker ljudje ne darujejo radi, razen tega niti ne prosijo, oziroma žele take pomoči. Tudi prostori za shranjevanje zbranih oblačil v kleteh občinske skupščine so slabi, vlažni, sploh neprimerni. Skladiščenja nočejo prevzeti niti krajevne organizacije RK z drugih območij občine.

Tečaji prve pomoči, predavanja in druge akcije, namenjene prosvetljevanju prebivalstva, so v zadnjem obdobju manj uspešne. Sklenili pa so, da bodo letos spet organizirali občinsko tekmovanje mladih članov RK v nudenju prve pomoči.

Občinska organizacija RK šteje okoli 1.300 članov. Sklenili so, da bodo skupaj s SZDL organizirali krajevne organizacije RK v vsaki krajevni skupnosti, po večjih delovnih organizacijah in vaseh pa še aktive RK. Izkušnje iz vaje „Jesen 74" so pokazale, da je taka organiziranost RK najprimernejša. Izpeljali jo bodo tudi s pomočjo sindikatov, organov samoupravljanja in ZK.

J. P.

ZA ŠPORTNE OBJEKTE

Akcija za gradnjo športnih objektov v Sodražici poteka zadovoljivo. Delovne organizacije in drugi dejavniki so pokazali razumevanje za financiranje te gradnje, ki bo pomembna ne le za razvoj športa v Sodražici, ampak tudi za rekreacijo delovnih ljudi. Sodražica namreč iz nekdanje vasi oziroma trga prerašča v manjše industrijsko središče.

Ribniški zobotrebci

ZA VRTEC – Telesnokulturne organizacije občine Ribnica so dale soglasje Ljubljanski banki za odobritev posojila za gradnjo otroškega vrtca v Ribnici. Glavno breme financiranja bo nosila skupnost otroškega varstva.

MALICA IZ INLESA – Ekipa železniškega gradbenega podjetja iz Ljubljane popravlja te dni železniško progo v ribniški občini. Člani ekipe dobivajo toplo malico iz menze ribniškega Inlesa. Vozijo jim jo na delovno mesto. Delavci so zadovoljni tudi, ker je malica topla, dobra in ne predraga.

VOLITVE – V teh dneh je po ribniški občini veliko raznih sestankov, občnih zborov, skupščin, sej itd. Do pojutrišnjem morajo izvesti volitve tudi v vseh osnovnih organizacijah telesne kulture. Sicer pa povsod v skladu z zakonom o društvih sprejemajo nova pravila in prilagajajo delo samoupravnemu delegatskemu sistemu.

ČRNI AVTOMOBILI – V Ribnici še vedno primanjkuje garaž. Lastniki avtomobilov se znajdejo različno: nekateri jih puščajo pod milim nebom, drugi jih pokrivajo z različnimi prevlekami, nekateri pa imajo lesene garaže. Prave, zidane garaže imajo zelo redki. Dobro imajo shranjene avtomobile le lastniki novih zasebnih hiš. Tisti, ki nimajo garaž, pa seveda najdejo zjutraj svoje avtomobile zamrznjene, razen tega so vsi črni od saj, ki jih spuščajo v zrak dimniki tovarn oziroma drugih zgradb, kjer kurijo z oljem in premogom.

GASILCI V ŠOLI – Januarja se bo začel tečaj za gasilske poveljnike.

M. G–č

– Zakaj je novi, lepi dom JLA obkrožen s starimi stavbami in ograjami, da ga niti prav videti ne moreš?

– Ker smo tudi v Ribnici že slišali za vojno tajno.

KOČEVSKE NOVICE

REŠETO

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 18. decembra – Radoslav
Petek, 19. decembra – Urban
Sobota, 20. decembra – Evgen
Nedelja, 21. decembra – Peter
Ponedeljek, 22. decembra – Dan JLA
Torek, 23. decembra – Viktorija
Sreda, 24. decembra – Eva
Četrtek, 25. decembra – Božidar

LUNINE MENE

25. decembra ob 15.52 – zadnji krajec

KINO

BRESTANICA: 20. in 21. 12. ameriški barvni film Rdeči gusar.

BREŽICE: 19. in 20. 12. ameriški barvni film Serpiko. 21. in 22. 12. ameriški barvni film Vozniško dovoljenje. 23. in 24. 12. ameriški barvni film Šaftov veliki podvig.

ČRNOMELJ: 19. 12. francoski barvni film Prava skušnjava. 21. 12. ameriški barvni film Trader Horn. 24. 12. italijanski barvni film Kruh in čokolada.

KOSTANJEVICA: 21. 12. ameriški barvni film Krvavi lov.

KRŠKO: 20. in 21. 12. italijanski film Igra z ognjem. 24. 12. ameriški film Izgubljeni.

METLIKA: Od 18. do 21. 12. jugoslovanski barvni film Partizani. Od 19. do 21. 12. italijanski barvni film Pazi da ne bo gneče.

MIRNA: 20. in 21. 12. film Rdeči udar.

NOVO MESTO, KINO KRKA: Od 19. do 21. ameriško angleški barvni film Veliki getsbi. 22. 12. angleški barvni film Trojni odmev. Od 23. do 25. 12. ameriški barvni film Umazane roke nad mestom.

RIBNICA: 20. in 21. 12. zahodno nemški barvni film Hentie – sonce bo zopet zasijalo.

SEVNICA: 13. in 14. 12. sovjetski film Bratje Karamazovi. 24. 12. jugoslovanski film Ljubezen in še kakšna kletev.

TREBNJE: 20. in 21. 12. angleški barvni zgodovinski film Zima enega kralja.

mali oglasi

SLUŽBO DOBI

IŠČEM ŽENSKO (upokojenko), ki bi na domu pazila dva otroka. Pavičič, Ragovska 6, telefon 22-550.

GOSTILNA JEVNIK, Kostanjevica na Krki, sprejme po možnosti priučeno dekle v strežbi. Nastop službe 1. januarja 1976.

IŠČEM ŽENSKO za varstvo 2-letnega otroka na domu. Plača dobra. Naslov v upravi lista (2987/75).

ŽENSKI nudimo stanovanje in hrano za pomoč v gospodinjstvu. Lahko upokojenka ali že zaposlena. Ponudbe pod „PRIDNA".

SLUŽBO IŠČE

STAREJŠA ŽENSKA išče kakršnokoli zaposlitev pri starejših ljudeh ali v gostilni za pomoč v kuhinji. Naslov v upravi lista (2949/75).

STANOVANJA

DRUŽINA nujno potrebuje eno ali večsobno stanovanje v Novem mestu. Plačamo dobro. Naslov v upravi lista.

IŠČEM opremljeno, ogrevano sobo v Novem mestu ali bližnji okolici. V prostem času pomagam v gospodinjstvu. Naslov v upravi lista (2956/75).

ZAMENJAM enosobno stanovanje v Ljubljani za enako v Novem mestu ali za vikend med Novim mestom in Metliko, v bližini asfaltirane ceste. Naslov v upravi lista (2968/75).

IŠČEM opremljeno ali neopremljeno, ogrevano sobo v bližini Ragovske ulice. Ljubica Manojlović, Mestne njive 27/5, Novo mesto.

ODDAM opremljeno, centralno ogrevano sobo. Plačilo vnaprej. Cesta herojev 33 a, Novo mesto.

NA OTOČCU prodam dvosobno stanovanje v bloku z garažo ali brez nje. Jože Prosinečki, Otočec 53, telefon 22-160.

GARSONJERO V NOVEM MESTU s centralnim gretjem, vseljivo 1976, prodam. Delno tudi na kredit. Naslov v upravi lista. Telefon 21-021 (2998/75).

NA STANOVANJE vzamem tri samske osebe. Naslov v upravi lista (3000/75).

Motorna vozila

PRODAM renault 8 ali zamenjam za fiat 750. Naslov v upravi lista (2957/75).

PRODAM škodo 110 L, letnik 1974. Naslov v upravi lista (2958/75).

KUPIM FORD TAUNUS 12 M ali zamenjam za zastavo 750, letnik 1972. Naslov v upravi lista (2980/75).

UGODNO PRODAM traktor Samedelfino 32 K (500 delovnih ur, tretji servis opravljen, dobro ohranjen) in originalno koso za traktor Fiat ter grablje „Sonce". Krašna, Škocjan.

PRODAM zastavo 750 (letnik 1974) v odličnem stanju. Alojz Dornik, Drnovo 34 pri Krškem.

PRODAM zastavo 750, letnik 1970. Ogled vsak dan. Kocjan, Dragatuš 17.

PEUGEOT 204, letnik 1971, dobro ohranjen, prodam. Cena 55.000,00 din. Ogled v soboto od 8. do 12. ure. Babnik, Ragovska 10 a, Novo mesto.

PRODAM še registrirano zastavo 750, starejši tip, in ford taunus M 12, letnik 1965, po delih. Naslov v upravi lista (2950/75).

PRODAM

PRODAM enoosno prikolico z zavoro z nosilnostjo 800 kg, primerno za manjši traktor, malo rabljeno motorno kosilnico rapid univerzal z žetveno napravo in jermenico (možnost priključitve prikolice, freze in grabelj) ter 100 podpornikov za gradnjo hiše. Naslov v upravi lista (2971/75).

PRODAM novo prikolico za osebni avto s cerado za 4.500,00 din. Naslov v upravi lista (2962/75).

PRODAM elektromotor Rade Končar (5,5 KM) in dva ventilatorja. Saje, Hudo 2, Novo mesto.

PRODAM lepo psico pasme volčjak, staro 4 mesece. Sinko, Gor. Brezovica, Šentjernej.

PO UGODNI ceni prodam televizor RR Niš. Đorđe Vučković, Nad mlini 23, Novo mesto.

PRODAM večjo količino vina. Naslov v upravi lista (2959/75).

PRODAM motor za prinza NSU 1000 in vse druge dele. Miran Milojković, Partizanska 8, Novo mesto.

PRODAM skoraj novo spalnico. Jakše, v Brezov log 8, Novo mesto.

POCENI prodam razne dele za NSU 1200 C. Peter Langer, Krško, Cesta 4. julija 52, telefon (068) 71-503 od 14. ure dalje.

PRODAM nerjavečo (rostfrei) pomivalno mizo 1,20 m (2 koriti, odcejalnik). Mirtek, Kristanova 10, Novo mesto.

PO UGODNI ceni prodam dnevno sobo. Gradišar, Trdinova 5a, Novo mesto.

PRODAM malo rabljene Iskrine orgle Antonelli za 1.500,00 din. Telefon 21-021.

PRODAM kavč, ki se raztegne v posteljo, in kombiniran otroški voziček. Ogled vsak dan od 15. ure dalje v Hladnikovi ul. 5, Novo mesto.

PRODAM dve zimski gumi Standard za FIAT 850. Zvonko Popovič, Majde Šile 20, Novo mesto.

PRODAM otroško posteljico z jogijem. Ogled vsak dan od 17. do 19. ure. Štrumbelj, Ragovska 16, Novo mesto.

POSEST

PRODAM ali zamenjam enostanovanjsko hišo na Gorenjskem za hišo v Novem mestu. Franc Kogovšek, Vodice 22 pri Ljubljani.

PRODAM po izredno ugodni ceni takoj vseljivo enostanovanjsko hišo z garažo in vrtom v centru Trebnjega. Naslov v upravi lista (2954/75).

PRODAM parcelo (že zrigolano) v velikosti 70 x 25 m. Lepa sončna lega, cena ugodna. Naslov: Franc Kraševec, Stara Bučka 13, Škocjan.

PRODAM nov vikend, dograjen, in 10 arov vinograda v okolici Novega mesta. Dostop možen z vsakim vozilom. Naslov v upravi lista (2967/75).

PRODAM njivo v velikosti 1 ha v Šentjakobu pri Šentjerneju. Jože Lekše, Grobelje 13, Šentjernej.

PRODAM stanovanjsko hišo z vrtom v Višnji gori št. 43 po ugodni ceni. Franc Banič, Zbilje 4, Medvode.

PRODAM hišo in nekaj gospodarskega poslopja. Janez Žklarič, Gor. Stara vas 8, Šentjernej. Ogled vsak dan.

PRODAM hišo z nekaj zemlje v bližnji okolici Novega mesta. Naslov v upravi lista (2973/75).

RAZNO

MOŠKI (29 let), razvezan, želi spoznati sebi primerno prikupno dekle vesele narave in vitke postave za skupno življenje, ljubiteljico morja in izletov, po možnosti z lastnim stanovanjem. Slika zaželena. Ponudbe pod šifro „SPOŠTOVANJE IN RAZUMEVANJE".

MLAD FANT, zaposlen, želi spoznati dekle od 20 do 23 let za skupno življenje. Otrok ni ovira. Ponudbe pod „V DVOJE JE LEPŠE".

POROČNI PRSTANI! – Darilo po najnovejši modi Vam izdela zlatar v Gosposki 5 v Ljubljani (poleg univerze). – Z izrezkom tega oglasa dobite 10 odst. popusta!

LASTNIKA PLAŠČA sive barve, ki je po seji občinske skupščine 2. decembra 1975 pomotoma pustil svoj plašč v avli Doma kulture in odnesel drugega, prosimo, da ga proti zamenjavi za pravega takoj vrne v pisarno Doma kulture, Novo mesto, Prešernov trg 5.

PREKLICI

SLAVKO BUKOVEC, delavec tovarne farmacevtskih izdelkov KRKA, TOZD zelišče Novo mesto, preklicujem nesnežne besede, ki sem jih izrekel tov. Janezu Gorencu v zvezi s protestnim pismom proti delavcem, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe.

KUPIM

KUPIM vozilo na tri kolesa APE CAR. Naslov v upravi lista (2988/75).

ČESTITKE

DRAGI hčerki, sestri in teti MARIJI JERMAN iz Foersterjeva 12, Novo mesto, za njen 60. rojstni dan iskreno čestitajo vsi njeni.

OBVESTILA

ZVEZA BORCEV za severno mejo 1918/19 v Novem mestu obvešča svoje člane, naj se v bodoče za potrebne informacije javljajo samo pismeno na naslov: Wahter, Šegova ulica 11, Novo mesto. Ko bo zveza dobila nove prostore, bo uradovanje spet po starem.

VALILNICA NA ŠENOVEM obvešča stranke, da se enodnevni piščanci dobijo že od 24. decembra dalje vsak torek zvečer in vsako sredo zjutraj. Valimo zelo kvalitetne pasme, in sicer: ROSS-1, to je bela, težka, ki doseže pri majhni porabi hrane zelo dobre rezultate; rjave, srednje težke pasme HISEX, zelo dobre nesnice, ter grahaste pasme AMROK, ki so izredno primerne za kmečko rejo, so težje od rjavih in tudi dobre nesnice. Priporoča se MIJO GUNJILAC, valilnica, 68281 Senovo, telefon 75-375. Upoštevamo predhodna naročila.

ZAHVALE

Ob smrti naše drage mame

FRANČIŠKE MEDIC
roj. Košir
iz Birčne vasi 42

se zahvaljujemo sorodnikom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki so pokojnico v tako velikem številu pospremili na zadnji poti, vsem, ki so poklonili vence in cvetje in vsem, ki so nam izrazili sožalje. Posebno zahvalo smo dolžni sosedi Hutevčevi, ki nam je pomagala v težkih dneh. Enaka zahvala dr. Vodniku, dr. Šmigovcu in dr. Baloghu za lajšanje bolečin ter osebju nevrološkega in kirurškega oddelka splošne bolnice Novo mesto za vso skrb in nego ter duhovniku za opravljeni obred.

Žalujoči: otroci z družinami

Zahvaljujemo se zdravniškemu in strežnemu osebju otroškega oddelka novomeške bolnice, posebno dr. Francu Gabronu, za uspešno zdravljenje sina Ivana. Hvaležna družina HOČEVAR iz DRAŠČE VASI.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dobrega moža, očeta, starega očeta in brata

JANEZA UHANA

iz Dol. Toplic

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so od blizu in daleč prišli v tako velikem številu, da se še zadnjič poslovijo od našega očeta. Hvala vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Posebna zahvala dr. Živkoviču za lajšanje trpljenja, Gutmanovim, Strniševim, gasilskemu društvu, govornikoma za poslovilne besede ter kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: žena Marija, hčerka Mimi in sin Ivan z družinama ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

V 58. letu starosti je tragično preminil naš dragi mož, oče, stari oče, svak, zet, stric in boter

JANEZ OMERZEL

z Blance 58

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem se zahvaljujemo za podarjene vence, cvetje in za izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se tudi zdravniku, pevskemu zboru iz Brestanice, organizaciji Zveze borcev, Kopitarni Sevnica in Kovinarski Krško, tovarišu Dušanu Virantu in Dragu Mirtu za prevoz vencev, dobrim sosedom Omerzetovim, Sinkovičevim in Radijevim za pomoč, ki so nam jo nudili v tako težkih trenutkih. Hvala kaplanu za opravljeni obred in vsem, ki so pokojnika spremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Marija, sinovi Janko z družino, Franci, Mirko, hči Marjana z družino, sestri Betka in Cilka z možema, Jožica z družino in Pavla, vnučki Vesna, Jani, Matejka in Brane, tašča, svakinje in svaki ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

JANEZA SKUBETA

borca NOV

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so v noči 2. decembra požrtvovalno priskočili na pomoč in v tragičnem primeru pomagali. Prav tako se zahvaljujemo prijateljem, znancem, sosedom in vsem ostalim, ki so sočustvovali z nami, obsuli z venci in cvetjem pokojnikov prerani grob ali na drug način počastili njegov spomin. Posebno zahvalo izrekamo organizaciji ZB Novo mesto, Črnomelj in Petrova vas, organizaciji ZVVI Novo mesto, krajevni skupnosti Petrova vas in DU Novo mesto za požrtvovalno pomoč ob organizaciji pogreba. Iskrena hvala tudi delovni skupnosti okrožnega sodišča Novo mesto, kolektivu TOZD Jugotekstil, Impex Ljubljana, kolektivu DSS SGP Pionir Novo mesto, vsem partizanskim tovarišem, kakor tudi pevcem, godbenikom in govornikoma za poslovilne besede.

Žalujoči: žena Marica, hčerka Nada z možem, sin Egidij z družino, sin Primož z družino, sestra Terezija, sestra Pepa in brat Stanko z družinami ter drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

MARIJE VIDIC

z Otočca

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste pokojnico pospremili na njeni zadnji poti, darovali vence in cvetje ter nam izrazili sožalje. Topla zahvala delovnim organizacijam Novoteks Novo mesto, Kroj Škofja Loka, Dimnikarska zadruga Ljubljana, Murka Lesce, ZD Trebnje, Inles Ribnica, Pionir Novo mesto ter dobrim sosedom Hudalovim, Bevčevim in Macedonijevim za pomoč. Hvala tudi župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: sinovi Lojze, Štefan, Cveto, Jože in Ivan z družinami, hčerke Marija z možem ter Betka in Joža z družinama

Otočec, Škofja Loka, Ljubljana, Trebnje, Lesce, Novo mesto, Ribnica

---

ZAHVALA

Sivi jesenski dnevi so postali še bolj pusti, ko nas je zapustil naš dragi mož, oče, dedek in stric

ANTON STARIHA

iz Osojnika pri Semiču

Zahvaljujemo se vsem, ki ste ga spremili k zadnjemu počitku, mu poklonili vence in cvetje, nas pa tolažili ob tej bolečini.

Žalujoči: žena Katarina, otroci z družinami in drugo sorodstvo

---

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame in sestre

JOŽEFE KOCJAN

iz Šalke vasi pri Kočevju

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu spremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala dr. Klunu za trud in lajšanje bolečin v času njene bolezni. Prisrčna hvala župniku za ganljive besede in opravljeni obred, pevcem pa za zapete žalostinke. Vsem, prav vsem še enkrat lepa hvala.

Sami, z bolečino v srcu smo ostali: hčerki in sinovi z družinami, sestra Francka in drugo sorodstvo.

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: Časopisno založniško podjetje DOLENJSKI LIST, Novo mesto – USTANOVITELJI LISTA: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Sevnica in Trebnje.

UREDNIŠKI ODBOR: Marjan Legan (glavni in odgovorni urednik), Ria Bačer, Marjan Bauer, Milan Markelj, Janez Pezelj, Jože Prime, Jože Splichal (urednik Priloge), Jožica Teppey, Ivan Zoran in Alfred Železnik. Oblikovalec priloge Peter Simič.

IZDAJATELJSKI SVET je družbeni organ upravljanja. Predsednik: Slavko Lubšina.

IZHAJA vsak četrtek – Posamezna številka 5 din – Letna naročnina 169 dinarjev, polletna naročnina 84,50 din, plačljiva vnaprej – Za inozemstvo 340 din ali 20 ameriških dolarjev oz. 49 DM (oz. ustrezna druga valuta v tej vrednosti) – Devizni račun: 52100-620-107-32000-009-8-9

OGLASI: 1 cm višine v enem stolpcu 60 din, 1 cm na določeni strani 90 din, 1 cm na prvi, srednji ali zadnji strani lista 120 din. Vsak mali oglas do 10 besed 22 din, vsaka nadaljnja beseda 2 din. Za vse druge oglase in oglase v barvi velja do preklica cenik št. 7 od 3. 1. 1975. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS (št. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje temeljni davek od prometa proizvodov.

TEKOČI RAČUN pri podružnici SDK v Novem mestu 52100-601-10558 – Naslov uredništva in uprave: 68001 Novo mesto, Glavni trg 3 oz. poštni predal 33 – Telefon (068) 21-227 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – Časopisni stavek, filmi in prelom: ČZP Dolenjski list, Novo mesto – Barvni filmi in tisk: Ljudska pravica Ljubljana.

RADIO LJUBLJANA

VSAK DAN: Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11,00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.00, 22.00, 23.00, in 24.00. Pisan glasbeni spored od 4.30 do 8.00.

ČETRTEK, 18. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.35 Slovenska zborovska glasba iz dobe čitalnic. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 12.10 Predstavljamo vam. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Andrej Šalohar: Bodoči razvoj prašičereje. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 Kaj radi poslušajo. 14.40 Med šolo, družino in delom. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 Jezikovni pogovori. 17.20 Iz domačega opernega arhiva. 18.20 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 18.35 Vedre melodije. 19.40 Minute z ansamblom Latinos. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Literarni večer. 21.40 Lepe melodije. 22.20 Slovenska komorna glasba od 1900 do danes. 23.00 V gosteh pri tujih radijskih postajah. 23.30 Marjana Deržaj – naš nocojšnji gost.

PETEK, 19. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za nižjo stopnjo. 10.05 Po poteh odločanja. 10.45 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Po Talijinih poteh. 12.10 Revija orkestrov in solistov. 12.30 Kmetijski nasveti – mag. Tone Tajnšek: Razširitev poskusnega pridelovanja sladkorne pese. 13.30 Priporočajo vam . . 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtiljak". 16.50 Človek in zdravje. 18.05 Ogledalo našega časa. 18.15 Zvočni signali. 19.40 Minute z ansamblom Fantje treh dolin. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Stop-pops 20. 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih. 22.20 Besede in zvoki iz logov domačih. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Jazz pred polnočjo.

SOBOTA, 20. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pionirski tednik. 9.35 Glasbena pravljica. 9.48 Naši umetniki mladim poslušalcem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Sedem dni na radiu. 12.10 Godala v ritmu. 12.30 Kmetijski nasveti – dr. Jože Colnarič: Najprimernejša opora v vinogradih. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 S knjižnega trga. 17.20 Gremo v kino. 18.05 Pogovor s poslušalci. 19.40 Minute z ansamblom Milana Ferleža in Bojana Adamiča. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Spoznavajmo svet in domovino. 21.15 Za prijetno razvedrilo. 21.30 Oddaja za naše izseljence. 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 21. DECEMBRA: 8.07 Radijska igra za otroke. 8.52 Skladbe za mladino. 9.05 Še pomnite, tovariši . . . 10.05 Prvi aplavz. 11.00 Poročila – Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 14.05 do 18.50 Nedeljsko popoldne. 17.50 – 18.35 Radijska igra: Na verne duše. 19.40 Glasbene razglednice. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 V nedeljo zvečer. 22.20 Skupni program JRT. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 V luči semaforjev.

PONEDELJEK, 22. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb. 9.20 Izberite pesmico. 9.40 Mali vokalni ansambli in solisti. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Nekaj za ljubitelje ansambelske in solistične glasbe. 12.10 Veliki revijski orkestri. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Ludvik Kljun: Ocene letošnje čebelarske bere. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Vrtiljak". 17.20 Koncert po željah poslušalcev. 18.05 Kulturna kronika. 19.40 Minute s triom Avgusta Stanka. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Če bi globus zaigral. 20.30 Operni koncert. 22.20 Popevke iz jugoslovanskih studiev. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Za ljubitelje jazza.

TOREK, 23. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za srednjo stopnjo. 9.30 Iz glasbenih šol – Rakek. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Promenadni koncert. 12.10 Popevke brez besed. 12.30 Kmetijski nasveti – ing. Jože Starič: Pripravljamo bodočo letino krme. 13.30 Priporočajo vam . . 14.10 Iz dela Glasbene mladine Slovenije. 14.40 Na poti s kitaro. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 Družba in čas. 17.20 Obiski naših solistov. 18.05 V torek nasvidenje! 18.35 Lahke note. 19.40 Minute z ansamblom Atija Sossa. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi. 20.30 Radijska igra. 21.20 Zvočne kaskade. 22.20 Ob 90-letnici rojstva Edgarda Vareseja. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Popevke se vrstijo.

SREDA, 24. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Nenavadni pogovori. 9.25 Zapojmo pesem. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Urednikov dnevnik. 12.10 Opoldanski koncert lahke glasbe. 12.30 Kmetijski nasveti – prof. Edi Šenegačnik: Na katere paše smo prevažali in s kakšnim uspehom. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.30 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo. 15.45 „Loto – vrtiljak". 18.05 Po poteh odločanja. 18.35 Instrumenti v ritmu. 19.40 Minute z ansamblom Bojana Adamiča in Tomaža Domicelja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Koncert iz našega studia. 22.20 S festivalov jazza. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe.

ČETRTEK, 25. DECEMBRA: 8.10 Glasbena matineja. 9.05 Radijska šola za višjo stopnjo. 9.35 Zborovska glasba polpretekle dobe. 10.15 Kdaj, kam, kako in po čem? 10.45 Turistični napotki za naše goste iz tujine. 11.03 Uganite, pa vam zaigramo po želji. 12.10 Predstavljamo vam. 12.30 Kmetijski nasveti - ing. Vid Korbar: Gosta saditev jablan je zanimiva tudi za majhne vrtove. 13.30 Priporočajo vam . . . 14.10 Iz glasbenih šol – Koper. 14.40 Enajsta šola. 15.45 „Vrtiljak". 16.45 Jezikovni pogovori. 17.30 Iz domačega opernega arhiva. 18.20 Iz kasetne produkcije RTV Ljubljana. 18.35 Vedre melodije. 19.40 Minute z ansamblom Francija Puharja. 19.50 Lahko noč, otroci! 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov. 21.00 Lepe melodije. 22.20 Slovenska komorna glasba od 1900 do danes. 23.05 Literarni nokturno. 23.15 Paleta popevk in plesnih ritmov.

RADIO SEVNICA

NEDELJA, 21. DECEMBER: 10.30 napoved in EPP – 10.50 JNA in mi – 11.05 partizanske koračnice – 11.15 22. december – rojstni dan JNA – 11.25 tisoč in en nasvet – 11.35 po domače – 11.45 aktualni zapis – 12.05 za vsakogar nekaj – 12.30 poročila – 12.50 čestitke in pozdravi naših poslušalcev – 14.30 zaključek programa

SREDA, 24. DECEMBER: 16.00 napoved programa in EPP – 16.15 kmetijski nasveti – 16.30 poročila – 16.40 po domače – 16.50 poklic naš vsakdanji (kuhar) – 17.10 disko klub brez imena – 17.30 povedali ste nam . . . – 17.45 operni zbori – 18.00 zaključek programa

SOBOTA, 27. DECEMBER: 16.00 dober dan! (napoved in 1+1+1) – 16.10 smejmo se! – 16.15 pet minut za . . . – 16.20 EPP I. del – 16.30 poročila – 16.35 EPP II. del – 16.40 svetujemo vam – 16.45 mini anketa – 16.55 narodna – 16. 8 melodija za slovo

TELEVIZIJSKI SPORED

ČETRTEK, 18. 12. – 8.10 TV v šoli (do 10.35) (Zg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 16.00) (Zg) – 17.20 Gledališče – barvna serija Bistrooki (Lj) – 17.50 Obzornik (Lj) – 18.05 Mozaik (Lj) – 18.10 Zdaj ko bizona ni več – barvni film (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Bitka za ranjence – barvna nadaljevanka (Zg) – 20.45 Kam in kako na oddih (Lj) – 20.55 Četrtkovi razgledi: Reci bobu bob črnih tipkah – II. del (Lj) – 17.50 Obzornik (Lj) – 18.05 Kako se je kalilo jeklo (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Življenje je lepo, barvna oddaja TV Beograd (Lj) – 20.30 Mi smo mlada vojska Titova – prireditev ob dnevu JA (Bg) – 21.30 Moda za vas, barvna oddaja (Lj) – 21.40 TV Dnevnik (Lj) – 21.55 Barvna propagandna oddaja (Lj) – 22.00 Kojak – serijski barvni film (Lj)

PETEK, 19. 12. – 8.10 – TV v šoli (do 11.05) (Bg) – 14.10 TV v šoli – ponovitev (do 16.30) (Zg) – 17.20 Pisani svet (Lj) – 17.50 Obzornik (Lj) – 18.05 Pevski tabor – barvna oddaja (Lj) – 18.35 Mozaik (Lj) – 18.40 Svet, ki nas obdaja: Subatomski delci, barvna oddaja (Lj) – 18.55 Ribniki, barvna oddaja (Lj) – 19.10 Barvna risanka (Lj) – 19.20 Cikcak (Lj) – 19.30 TV Dnevnik (Lj) – 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar (Lj) – 19.55 3-2-1 (Lj) – 20.05 Mandragola – celovečerni film (Lj) – 21.45 625 (Lj) – 22.20 TV Dnevnik (Lj)

SOBOTA, 20. 12. – 9.30 TV v šoli (Bg) – 10.35 TV v šoli (Zg) – 11.55 Schladming: Smuk za moške – barvni prenos (do 13.15) (EVR–Lj) – 16.45 625 – ponovitev (Lj) – 17.20 Po belih in

RADIO BREŽICE

ČETRTEK – 18. DECEMBER: 16.00 – 16.35 – Napoved programa, Povejmo na glas, Poročila, Nove plošče RTB – 16.35 – 16.45 – AKTUALNOST TEDNA – 16.45 – 17.00 – Obvestila in reklame – 17.00 – 18.00 – Glasbena oddaja Izbrali ste sami

SOBOTA – 20. DECEMBER: 16.00 – 16.20 – Napoved programa – Za gram humorja in glasbe – 16.20 – 16.30 – Sobotno kramljanje – 16.30 – 16.50 – Jugoton vam predstavlja – 16.50 – 17.00 – KRONIKA – 17.00 – 17.20 – Med mladimi ustvarjalci – 17.20 – 18.00 – Za naše najmlajše – Obvestila in reklame – Domače zabavne na valu 192 m

NEDELJA – 21. DECEMBER: 10.30 – 12.00 – Napoved programa – Uvodnika radia Brežice – DOMAČE ZANIMIVOSTI – Za naše kmetovalce – Nedeljski magnetofonski zapis: Ob dnevu JLA – Obvestila in reklame – Spored naših kinematografov – 12.00 – 15.30 – OBČANI ČESTITAJO IN POZDRAVLJAJO

TOREK – 23. DECEMBER: 16.00 – 16.30 – Napoved programa, Poročila – Iz produkcije RTV Ljubljana – Iz naše matične knjižnice – 16.30 – 17.00 – Kaj prinaša nova številka Dolenjskega lista – Športni pregled – Obvestila in reklame – Spored brežiškega kinematografa – 17.00 – 18.00 – MLADI ZA MLADE

OPRAVIČILO

Bralcem se opravičujemo, ker ne objavljamo danes televizijskega programa za vseh prihodnjih sedem dni. Do izida današnje številke Dolenjskega lista nam ga služba za tisk pri RTV Ljubljana žal ni v celoti poslala.

UREDNIŠTVO DL

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden od 29. 11. do 6. 12. 1975 so v brežiški porodnišnici rodile: Štefica Zupančič iz Vukovega sela – dečka, Zdenka Žibret iz Dol. Leskovca – deklico, Irena Mavsar iz Gore – dečka, Dragica Prčič iz Dola – Borisa, Jožica Škoda iz Dobrave – Roberta, Slavica Stipčič iz Ledin – Josipa, Anica Fakin iz Blance – Vesno, Marija Zofič iz Cirnika – dečka, Vesna Mlakar iz Leskovca – deklico, Dušanka Božič iz Dol. Piršice – Boštjana, Štefica Garašič iz Samobora – dečka, Marija Golobič iz Dobrave – deklico, Emilija Novosel iz Velike vasi – Moniko. ČESTITAMO!

UMRLI SO:

Pretekli teden so v naši bolnišnici umrli: Radovanič Bara – kmetovalka iz Bregane, stara 72 let, Rebernišek Marija – upokojenka iz Kupljenova, stara 67 let, Turk Jožef – upokojenec iz Brežic, star 76 let.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

Pretekli teden od 4. do 11. decembra so v novomeški porodnišnici rodile: Bosiljka Lovrič iz Starega loga – Milana, Anica Košak iz Omote – Matejo, Branka Viktorovski iz Metlike – Gordano, Cilka Zupančič iz Meniške vasi – Mirjano, Ana Bučar iz Dolenjskih Toplic – Renato, Vida Dular iz Sremiča – Rudija, Jovanka Mojstrovič iz Krškega – Snežano, Milena Stepan iz Rožanca – Igorja, Fani Petkovšek iz Telčic – Tatjano, Marija Vevoda iz Gornje Lokvice – Marijo, Dušanka Krsnik iz Jedinščice – Snežano, Jožica Zore iz Roj – Danico, Jožica Amf iz Družinske vasi – Branko, Marjana Strgar iz Kostanjevice – Majo, Marija Grobušek iz Rosalnic – Zorana, Irma Lekše iz Krškega – Gregorja, Jožica Grubar iz Loške vasi – Tomaža, Pavla Vesel iz Škrjanč – dečka, Marija Urbanč iz Gržeče vasi – deklico, Zdenka Peterkovič iz Krškega – dva dečka, Marica Radkovič iz Suhorja – deklico, Ivanka Verbič iz Sela pri Šentjerneju – deklico in Martina Balkovec iz Drenovca – dečka. – ČESTITAMO!

Hvala za vašo kri, ki rešuje življenja!

Pretekli teden so darovali kri na novomeškem transfuzijskem oddelku: Alojz Gazvoda, Tilka Finc, Štefka Likar, Janez Rangus in Andrija Budosavljević, člani Krke – tovarne zdravil Novo mesto; Martin Mohar, Franc Župan, Martin Bec, Tine Filip, Vinko Hribar, Jože Smrekar, Majda Vidrih, Jožica Vovk, Lela Mažibrada, Marija Golob, Marjeta Klemenčič, Jožefa Kovačič, Franc Retelj, Alojz Kavščck, Drago Novak, Alojz Blažič, Ciril Kukman, Viljem Udovič, Janez Počrvina, Pepca Gajič, Jože Kralj, Mirko Nikolič, Franc Iljaž, člani Novoteksa Novo mesto; Danica Kavščck, Marjan Kovačič in Jože Abram, člani Ele Novo mesto; Srečko Ambrožič, Milan Teropšič, Jože Pust, Martina Klevišar in Janez Može, člani IMV Novo mesto; Jože Sašek, član Novomontaže Novo mesto; Franc Hrovatič, Slavko Marenče in Eli Vovk, člani Laboda Novo mesto; Mitja Počrvina, član Dominvesta Novo mesto; Janez Pust član ŽTP Ljubljana; Jože Pavlin, član Hmeljnika Novo mesto; Ivan Zupančič, Franc Krušič, Jože Kobe, Janja Strniša, Branko Ostanek, Marjan Kum in Jakob Jakubovič, člani Novolesa Straža; Ana Klančičar, članica Osnovne šole Dolenjske Toplice; Cveta Staniša, gospodinja iz Dolenjskih Toplic; Simon Žagar, član Pionirja Novo mesto; Jožica Aš, članica kolektiva gostilne Lovec Straža; Marija Perme, Marija Gorenc, Zora Kulovec, dr. Vladimir Zorič, Marija Tomazin, Darja Puhar, dr. Zorica Pahor, Belinda Šmalc in Franc Hrastar, člani Zdravstvenega doma Novo mesto; Sonja Mešič, članica Zavoda za kulturno dejavnost Novo mesto; Jože Zupančič, kmet iz Selišč; Ivanka Fink, gospodinja iz Obrha; Avgust Pribanjič, član Gozdnega obrata Podturn; Anton Hecl, člana IMV Podgorje Šentjernej; Ivan Mumlek, član Splošne bolnice Novo mesto; Jože Šinkovec, član Vodovoda Novo mesto; Stane Cesar, šofer iz Gotne vasi; Marija Fink, članica Laboda Novo mesto.

labod labod labod labod

F. S. FINŽGAR 24

PREROKOVANA

XI

„Franca," je vzkliknil Matic tako glasno, da je Jančarica položila prst na usta in mu velela:

„Pssst!"

„Franca," je ponovil Matic tiše. „Lepo te prosim, nikar me ne draži. Ali ti more še kdo bolj dokazati, kako te ima rad, ko sem ti jaz. In zato te nocoj kar naravnost vprašam: Če bi se Blažu kaj primerilo – Bog ve, da mu ne želim smrti – če bi se mu kaj primerilo, če bi, postavim, padel, ali mi daš kaj upanja, Franca? "

Matic je vstal in stopil do ognjišča, kjer je ves čas slonela Jančarica.

„Pustiva to, lepo te prosim."

„Ne veš, koliko trpim. Reci no. Kar naravnost reci."

Franca mu je pogledala v oči, ki so koprnele vanjo.

Matic je molčal in na gosto dihal ter iskal njene roke.

Franca se mu je umaknila in rekla boječe kakor dekle: „Bomo že videli."

Matic je pa čutil, da mu je stisnila roko, in je odšel tako vesel skozi duri, da bi bil skoro zavriskal.

Prvi ranjenci so dospeli v Ljubljano s severnega bojišča. Vse križem po deželi se je raznesla ta novica. Nekateri izmed svojcev so dobili karte; ranjenci so jih vabili v Ljubljano. Na vlakih se je povečala gneča, po cestah so drdrali vozovi. Gruče žensk so hodile po mestu od bolnišnice do bolnišnice, noseč s seboj cekarje, polne jedi. Počasi, z grozo in strahom so drsale po dolgih hodnikih vojašnic in iskale svojcev in znancev.

Met tistimi, ki niso imeli svojcev v vojski, pa so šli kljub temu v mesto deloma iz radovednosti, pa tudi iz sočutja, je bil Matic. Drugo nedeljo po malem šmarnu je navsezgodaj zapregel kobilico, stisnil pod sedež nekaj klobas in steklenko brinovca ter se napotil. Povedal pa niti Lojzi ni, kam gre. Strah ga je bilo, ko je mislil, da mu bo vsak z lic razbral, kaj ga pravzaprav žene v Ljubljano: da gre poizvedovat po Jančarju.

Porazdelil je klobase, potočil od sobe do sobe brinovec in ni zvedel ničesar. Postajal je pri raznih gručah, kjer so svojci obkrožali ranjenca z zavezano glavo, prisluškoval, ponudil pijačo, ki se je ranjenec ni branil, in šel spet do druge sobe, ko je v vseh očeh bral: „Kaj se siliš med nas? " Nezadovoljen se je vračal proti domu. Potoma je naložil nekaj žensk, ki so hodile peš. Poslušal je njih pogovor, ko so gostobesedne pripovedovale, kar so zvedele: da je Rusa kot listja in trave, da jih na enega naših pride po deset, da so bili strašno lačni in so jedli surov krompir in zelnate glave.

Pred županovo krčmo je stalo vse polno voz. Mednje je zavil tudi Matic; ženske so se mu zahvalile in šle svojo pot, sam je pa krenil v gostilno, kjer je bilo natlačeno ljudi in pogovor samo o vojski in ranjencih.

Matic je iskal, kam bi sedel, dokler ga ni povabilo omizje znancev in se stisnilo na klopi, da je dobil prostora.

Komaj je pa sedel, se odpro vrata, med njimi se pojavi Strgar z bičem v roki, za njim pa Matjažev Jernej.

„Vojskovalca sem pripeljal! Vina gor!" je kričal Strgar in trkal z bičevnikom ob tla.

Vsa omizja so hipoma utihnila in se ozrla proti vratom, kjer se je pojavil Jernej. Na levem licu je imel velik kos obliža.

„No, Jernej!" se je iztegnilo Bog ve koliko rok proti njemu in ga vabilo k mizi.

Jernej se je pa muzal in mežikal z drobnimi očmi, šel od mize do mize, kjer so mu napivali, dokler se ni ustavil pri domačih župljanih in sedel k Maticu. Ta je bil ponosen na to in je koj naročil:

„Štefan na mizo!"

„Kako je bilo Jernej? " so vsa omizja tiščala vanj.

„Dobro za vas pri polnih litrih," se je obotavljal Jernej in pomaknil čepico nazaj, dvignil polni kozarec in napil: „Živio cesar, domovina!"

Krčma se je odzvala in tolkla s kozarci ob mizo. Vsepovsod je utihnil pogovor.

„Ali te je Rus? " je začel Matic vnovič.

„Me je, ampak jaz sem jih še drugače."

„Kozak te je s sulico, kajne? " se je vtaknil vmes sosed.

„Kaj sulica! Te se ne bojimo, še tolikanj ne kakor metle, ki jo zgrabi ženska. Ampak šrapnela! To je hudir."

Jernej je spet segel po kozarcu in mimogrede ponosno pogledal po hiši.

„Saj še vsi skup ne veste ne, kaj je to šrapnela," je povzel Jernej. „To je iz topa krogla, votla, in ko nadte prileti, se razpoči in usuje za tole kapo," Jernej je snel čepico, da je mogel pokazati, „samih krogel od vrha nate. Pa se jim skrij, če se moreš. Jaz sem tiščal glavo za krompirjev grob, ko poči – punf – pec – pa je šla skozi lice in tukajle so mi jo vzeli ven."

Jernej je razgalil bluzo, da je pokazal pod ključnico rano, kamor se je bila krogla zataknila.

„Bog te je obvaroval, Jernej; sedaj si dober."

„Bog in pa tale, tale!"

Jernej je pokazal na čepico, kjer so bile prišite svetinjice Matere božje. „Dober sem za štiri tedne. Pšenico vsejem, potem pojdemo nad Rusa."

„Kakšni pa so Rusi? " je vprašal nekdo.

„Rusi? " Veliki kot hrasti in toliko jih je, da je bilo vse rjavo, kamor so peljale oči."

„Ali si katerega? " ga je vprašal spet drug in pomeril z rokami, kot bi streljal.

„Bog ve koliko. Ampak krogla, to ni nič. Bajonet."

Jernej je planil kvišku in potegnil Strgarju bič iz roke, stopil na sredo hiše in pokazal:

„Vidiš, takole sem jih: Štrrrk v prsi, nato sem ga vrgel čez glavo – štrrrk – pa drugega na bajonet."

Ljudje so plašno gledali, tu in tam se je kdo nasmehnil, ženske so sklepale roke.

Ko je Jernej odložil bičevnik, se je oglasil pogumno občinski sluga Petrin:

„Jernej, ne boš zameril, če tega ne razumem, kako si metal Ruse čez glavo, ko si prej rekel, da so kot hrasti, in ti nisi – saj ti nič ne oponašam – najmočnejši v fari."

„Ti dolgopeta sulica ti," se je razhudil Jernej, „ali ti veš, koliko je človek močan, ko ga zdravega – ne ena, ampak deset smrti drži za vrat – hej! Kdaj pa si še ti bil v smrtni nevarnosti? Ko si se pijan zibal domov in te je stara čakala z mokro cunjo na pragu!"

Gosti so se zasmejali, Jernej je pomežiknil in se obliznil po kratkih brkih.

Tedaj je Matic pokašljal in se pripravil na vprašanje:

„Jernej, ali jih je veliko padlo? "

Matjažev je pogledal v strop in pomolčal. Nato je, še vedno gledajoč kvišku, rekel resno:

„Boste že zvedeli. Toliko pa vam lahko povem, da od sedemnajstega ni nihče več cel. Če ima samo kroglico takole kot jaz, se lahko od veselja na glavo postavlja."

Ženske so vzdihnile, nekatere so si brisale oči, moški so molčali in gledali v mizo. Jernej je puhal cigareto in vrtel kozarec v roki.

Spet se je Petrin opogumil, jezen, da ga je Jernej prej tako osmešil, in je prvi izpregovoril:

Portret tega tedna

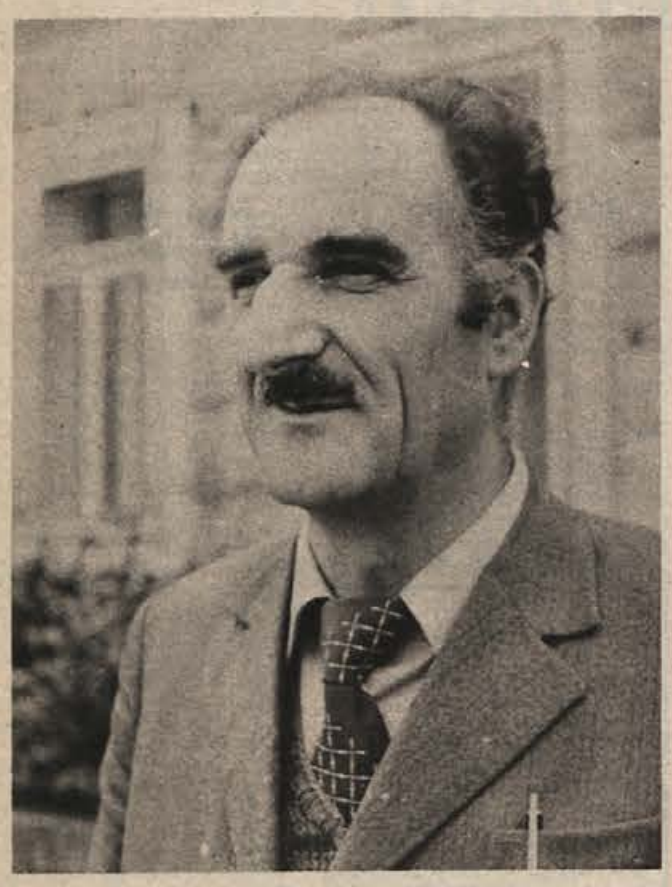

Nase je pa pozabil...

Niti ene besede preveč, niti minute odveč in nikdar v brezdelju, kot da kar naprej „brez miru okrog divja", se mi zdi Rade Vrlinić, predsednik občinske sindikalne organizacije v Črnomlju. Dolgo let se poznava, pa še nikdar doslej nisem slišala, da bi kdaj omenjal vojno, internacijo, zasluge.

Dokler je bil gozdar, kot pravi sam, pri GG v Črnomlju, je govoril samo o pogozdovanju, o sečnji, o odkazilih lesa, zdaj je ves v sindikalnem snovanju. Gotovo pa Vrlinić ni kabinetni funkcionar, kar tudi kot podpredsednik občinske skupščine ni bil. Na delavčevo besedo je vedno največ dal in kmetove pripombe je vselej znal ceniti.

Je človek, zrasel iz značilnih skromnih belokranjskih razmer. Da njegova otroška leta niso bila brezskrbna, kažejo njegove besede:

„V osnovno šolo sem hodil še pred vojno v rodni vasi Bojanci. Seveda bos in z veliko belo torbo, v kateri je bila tablica s kredo in svinčniki. Samo enkrat sem imel kot otrok priložnost videti kino v mestu, pa še to sem zamudil. Ravno takrat sem moral na pašo."

S travnika so ga 15 let starega sneli tudi Italijani in ga odpeljali v internacijo. Izkusil je Rab, Gonars. V letih, ko bi moral doraščajoči fant največ jesti, je stradal. Ob kapitulaciji Italije se je z drugimi napotil proti domu, pa so ga na Primorskem zajeli Nemci. Spet taborišča, še hujša kot v Italiji. Suh, slab in izčrpan je po vojni prišel domov. Mato si je opomogel, nakar je navdušen stopil v našo vojsko. Po treh letih je slekel uniformo in začel z aktivističnim oziroma funkcionarskim delom. Na komiteju, v kontrolni komisiji, kot poverjenik za gozdarstvo na okraju in tako naprej.

Pravijo, da je bil zmeraj hiter in delaven. Med tolikimi funkcijami in obremenitvami pa je še našel čas za šolo. Končal je srednjo gozdarsko in tudi politično šolo. Na svoje delo gleda kritično, saj mi je rekel, da ve za svoje napake. „Rad bi naredil vse, čim hitreje in čim bolje, pri tem pa sem včasih površen." Zanimivo pa ga je poslušati, kadar obuja spomine na aktivistično delo v prvih povojnih letih.

„Pozimi sem šel nič kolikokrat na Preloko zvečer na sestanek. To je 20 kilometrov peš iz Črnomlja. Ponoči sem se vračal. Enkrat so me lovili volkovi. Kopali smo tudi temelje za prvo tovarno v Beli krajini; bila je tovarna učil – današnji Belt. Najhuje pa je bilo pri obveznih oddajah. To obdobje je bilo boleče."

Tak, kakršen je, je svojo 50-letnico prejšnji mesec zamudil. Ni bilo časa: sindikat ima ravno zdaj toliko odgovornih nalog. Da pa Rade Vrlinić dela tako rekoč brez oddiha, mi je izdal z odgovorom na vprašanje o dopustu. „Življenjski rekord sem dosegel pred leti, ko sem bil z družino pet dni na morju. Komaj sem vzdržal . . ."

RIA BAČER

„Človek, ki je rešil reko"

Slobodan Novaković, po rojstvu Novosadčan, po prepričanju Novomeščan, je dobil za svoje delo visoko priznanje zagrebške revije „Arena"

Slobodan Novaković, inženir gradbeništva, je dobil minulo soboto priznanje zagrebške revije „Arena" za tako imenovani podvig leta. Če ne veste, kdo je Slobodan Novaković, naj pojasnimo, da je to človek, ki je diplomiral z nalogo o čistilnih napravah za mesto Novo mesto.

Njegova naloga je dandanes uresničena, in ko je letos revija „Arena" krog svojega tradicionalnega priznanja razširila tudi na ljudi, ki varujejo človekovo okolje, je prišel inž. Novaković, po rojstvu Novosadčan, po počutju in prepričanju pa Novomeščan, najprej v najožji krog kandidatov za to ugledno priznanje, potem pa je na svojem področju (čuvanje človekovega okolja) tudi zmagal.

Novinarji „Arene" so o Slobodanu Novakoviću zapisali, da je to „človek, ki je rešil reko". Kaj pravi o tem Slobodan?

„Predvsem sem imel srečo. Novomeška občina je razpisala štipendijo za zadnji letnik gradbeništva. Prijavil sem se – študiral sem gradbeništvo v Ljubljani – in dobil štipendijo. Diplomiral sem z nalogo o čistilnih napravah za mesto Novo mesto. Največja sreča pri tem pa je, da so občinski možje sklenili nalogo tudi uresničiti. In tako ima zdaj Novo mesto že zgrajeno prvo fazo čistilnih naprav, naprav, ki bodo, ko bodo dograjene, za več desetletij ohranile Krko skoraj tako, kot se je spominjate iz detinjstva. Še enkrat poudarjam, da bi brez zanimanja in razumevanja skupnosti ostala moja diplomska naloga le kos papirja, kot nešteto zanimivih nalog mojih tovarišev."

Slobodan Novaković

Slobodanova največja želja je, da bi bila njegova zamisel v celoti uresničena, da bi torej v Novem mestu zgradili vse etape čistilnih naprav, da bi bil krog izpopolnjen.

M. B.

SPET VŽIGALICE . . .

Gospodarsko poslopje Jožeta Sodje v Strekljevcu pri Semiču je 12. decembra okrog 14.30 nenadoma zajel požar. Ogenj je najprej zajel ostrešje, kjer je zgorelo shranjeno seno in slama, nadaljnje širjenje ognja pa so preprečili gasilci. Kot so ugotovili, so ogenj zanetili otroci, ko so se igrali z vžigalicami.

MED POČITKOM OKRADENA

13. decembra zjutraj je k novomeškim miličnikom prišla 20-letna Švicarka Edit Condrat in prijavila tatvino. Turistka se je pripeljala z osebnim avtom do Karteljevega, kjer je ob priključku ustavila in zadremala. Na strehi avtomobila je ostal kovček z oblačili, in ko se je zbudila, kovčka ni bilo več.

TAT SE JE USTRAŠIL

15. decembra je med dopoldansko izmeno zmanjkala denarnica iz garderobe SGP Pionir v Cegelnici. Takoj so poklicali miličnike, kar je bilo uspešno. Ker je tat najbrž miličnike opazil, se je ustrašil in pred garderobo denarnico odvrgel. Tam so jo našli. Tako je lastnik Matija Jakovčič dobil nazaj svojih 3.000 dinarjev, ki so bili v denarnici.

JELENI V MESTU

Občani oziroma prebivalci novega stanovanjskega naselja pri Strelišču v Kočevju se pritožujejo in jezijo, ker jim divjad prihaja na vrtove in uničuje nasade. Pred kratkim so začeli sem zahajati celo jeleni: ti se pasejo in teptajo solato in drugo zelenjavo na vrtovih, ki so si jih ljudje uredili ob svojih novih stanovanjskih hišah.

V sredo, 10. decembra, je herpetolog Anton Vašata imel za učence osnovne šole Kočevje zanimivo predavanje o kačah. Učencem je pokazal več živih kač in nekaj fotografij. (Foto: F. Brus)

KUP RAZBITIN PRI LEŠNICI

15. decembra zjutraj se je zaradi nepravilnega prehitevanja na magistrali pri Lešnici zgodila nesreča, v kateri so bili trije avtomobili poškodovani, pa tudi en voznik se je znašel v bolnišnici.

Dragoljub Stanič je vozil tovornjak z niško registracijo proti Ljubljani, dohitel pa ga je z osebnim avtom Novomeščan Branko Griemfeld, za njim pa še Branko Vovko z Rateža. Ta je začel prehitevati; ko je bil vštrc z Griemfeldom, je hotel mimo tovornjaka še on, zato se je zgodilo . . . Vovko je trčil v bok tovornjaka, nakar je oba zaneslo na nasip v levo, kjer sta obstala na boku, potem pa je še Griemfeld zadel v kolo prevrnjenega kamiona. Voznik Vovko je bil ranjen, gmotne škode pa je za 60.000 dinarjev.

ELEKTRIKA GA JE UBILA

Mrtvega so našli 11. decembra 45-letnega Janeza Štimca iz Kočevja. Pokojnika so pogrešali že dva do tri tedne. Ker nihče ni vedel, kaj je z njim, so končno pogledali še v njegovo stanovanje v Podgorski ulici v Kočevju, kjer je prebival sam. Našli so mrtvega. Izvedenci so ugotovili, da ga je ubil električni tok in da je mrtev že okoli dva tedna.

BRIDGE: FINALE BREZ KOČEVJA

13. in 14. decembra so slovenski igralci bridgea igrali na treh republiških polfinalnih turnirjih za uvrstitev v slovenski finale. En izmed teh turnirjev je bil tudi v Kočevju, kjer je tekmovalo 14 parov, in sicer 8 iz Ljubljane in 6 iz Kočevja. V finale so se uvrstili štirje najboljši pari, in sicer 1. Savec – Velepič (109 točk), 2. do 3. Levačič – Bizovičar in Protega – Nemec (98 točk) in 4. Ivanuš – Ambrožič (89). Najboljša kočevska para sta bila tokrat Zupančič – Kozinc, ki sta s 85 točkami zasedla 6. mesto, in Oražem – Južnič, ki sta z 72 točkami osvojila 9. mesto.

Kot vrane na polni njivi

Vsakokrat kakšen delček, pa se nabere za skladišče – Tako je Rudolf Legan s pomagači nosil iz IMV

Iz novomeške tovarne IMV so kradli avtomobilske dele, skubli so karambolirane avtomobile pri gasilcih in Legan je še okradel mehanično delavnico v Trebnjem. Pri njem na skednju so našli pravo skladišče raznih delov.

27-letni Rudolf Legan, po poklicu avtomehanik, zdaj stanujoč v Podturnu, in pajdaši 27-letni Janez Majcen iz Straže pri Šentrupertu, 22-letni Franc Colarič iz Šentjakoba in 25-letni Julij Kirn iz Brusnic so leta 1971 delali v IMV. Ker je vsak doma nekaj šušmaril s popravili, so potrebovali avtomobilske dele in zasnovali pravo tihotapstvo iz tovarne.

Legan je bil preizkusni voznik in je večkrat na dan z vozilom zapeljal mimo vratarja, tako je lahko neopazno nosil iz tovarne, kar si je poprej pripravil kot uporabno. Nosil je tudi za druge soobtožence. Pri Težki vodi so imeli ob cesti dogovorjen kraj, kamor je Legan odlagal ukradeno blago. „lastniki" pa so ga prišli iskat.

Colarič je vzel nekaj delov skupno z Leganom, Majcen je v družbi z Leganom spravljal ven ukradene manjše avtomobilske dele. V glavnem so bili drugi pomagači, saj so večino delov našli na Leganovem skednju. Ta je namreč krajo avtomobilskih delov začel kar na obrtniški način. Jemal je v tovarni in napravil za blizu 10.000 dinarjev škode, vendar so skoraj vse dobili nazaj. S Colaričem sta hodila tudi h gasilcem in iz karambliranih vozil pobrala, kar je imelo le kakšno vrednost. Iz nekega fička pa sta odmontirala in odnesla cel motor. Leganu tudi to ni bilo dovolj in je skupno z mladoletnikom kradel še iz mehanične delavnice Šolskega centra za kovinsko stroko v Trebnjem.

Na razpravi, ki ji je pred novomeškim okrožnim sodiščem predsedoval Janez Smolej, so obtoženci priznali domala vse in zdaj jim je žal. Senat je prisodil Rudolfu Leganu 3 leta zapora, ostali trije pa so dobili pogojne kazni. Franc Colarič je bil obsojen na 1 leto in 2 meseca zapora, pogojno za dobo treh let; Janez Majcen je dobil 6 mesecev zapora, pogojno za 2 leti; Kirn pa 3 mesece zapora, pogojno za leto dni. Sodba še čaka pravnomočnosti.

Bojan Kovač med koncertom. (Foto: Jure Podržaj)

Uspel koncert

Pred kratkim je kočevski publiki z virtuozno igro na harmoniki izpolnil večer absolvent Glasbene šole Kočevje Bojan Kovač. S svojim talentom in tehnično dognano interpretacijo del znanih mojstrov je že na raznih drugih koncertih požel priznanja vodilnih glasbenih strokovnjakov.

Že od začetka ga poučuje prof. Adi Škorjanec. Njegovo načrtno delo z vsemi učenci je že večkrat rodilo velike uspehe. To se je pokazalo na tem koncertu. Bojan, ki je sicer dijak kočevske gimnazije, je s svojim izvajanjem nudil poslušalcem pravi umetniški užitek.

Velik aplavz je požela tudi dijakinja gimnazije Kočevje Olivija Metelko, ki je med glasbenimi točkami recitirala svoje, morda malce mračne, vendar izredno globoke pesmi.

Razveseljivo je, da so še mladi ljudje, katerih ustvarjalnost je nežno ubrana, ki živo čutijo utrip življenja in znajo svoje občutke in čustva tudi izraziti in posredovati drugim.

J. PODRŽAJ

Race so ostale

Kurjač krmi divje race ob Rinži

Lovski družini Kočevje in Mala gora sta poleti vložili v Rinžo več mladih divjih rac, ki naj bi prispevale k še večjemu razcvetu lovskega turizma v teh krajih.

Divje račke so se na človeka zelo navadile, od domačih pa se ločijo le po barvi in seveda po tem, da lahko odlete. Vendar divje race pred zimo niso odletele v tople južne kraje; ostale so ob Rinži, kar je morda znak, da bo zima mila. Morda pa so izgubila čut za selitev, ker so se izvalile v valilnici.

Zaupnost divjih rac, ki se ne boje človeka, pa so hitro izkoristili nekateri brezvestneži. Pri mostu blizu stadiona sta bila dva račja para; ena od samiček je verjetno končala v loncu kakega „ljubitelja" živali, racak, ki ga je nekdo obstrelil z zračno puško, pa si je opomogel, tudi po zaslugi Mihe Bubriha, kurjača iz doma telesne kulture; Bubrih vsak dan prihaja v Gaj in krmi dva račaka in račko, ki so postali posebna znamenitost tega dela Rinže.

FRANCE BRUS

TEGA SE PA V ŠOLI NISMO UČILI

– No, otroci, danes bomo ponavljali. Jožič Repič, kaj bi vedel povedati o Primožu Trubarju?

– Primož Trubar je bil rojen na Raščici na Dolenjskem in ga prištevamo v čas protestantizma, to je obdobja od leta 1550 do leta 1595. Primož Trubar je napisal prvi slovenski knjigi Abecednik in Katekizem. Primož Trubar . . .

– No, vidim, da ti gre kot po maslu. Pa poglejmo drugo vprašanje. Bi mi lahko povedal, kdo je bil to Jernej Kopitar?

– Jernej Kopitar je predstavnik starejšega romantičnega rodu in je bil nasproten poeziji Franceta Prešerna, ker je bolj cenil ljudsko pesem. Kopitar je napisal prvo slovensko znanstveno slovnico, v kateri je poudaril, da se morajo slovničarji . . .

– Tudi to ti gre kot navito. Zelo dobro, Jožič Repič. Zelo dobro In kaj veš o Ivanu Cankarju?

– Ivan Cankar je bil doma z Vrhnike, s Klanca številka 1. V družini je bilo zelo veliko otrok, za katere je morala skrbeti mati, ker jih je oče zapustil in odšel neznano kam. Cankar je bil pisatelj, pesnik, politik, dramatik in oster kritik tedanje družbe. Njegovo najobsežnejše delo je roman Na Klancu, ki ga je posvetil svoji materi. Ivan Cankar . . .

– Bo kar dovolj o Cankarju. Moram pohvaliti Jožiča Repiča, ki se je tako lepo pripravil na uro ponavljanja. Preden pa mu zapišemo oceno, še zelo enostavno vprašanje. Povej mi, Jožič Repič, ime in priimek župana v Repičevi dragi.

– V Repičevi dragi je župan tovariš . . .

– No, Jožič, to je pa res lahko vprašanje. No, kdo je predsednik občine v Repičevi dragi?

– Predsednik občine v Repičevi dragi je tovariš . . .

– No, kateri tovariš?

– Tovariš učitelj, tega se pa v šoli nismo učili!

TONI GAŠPERIČ

Takole je v četrtek požar opustošil Božičevo gospodarsko poslopje na Tolstem vrhu. Domneven vzrok: samovžig mokrega listja! Ob kraj požara so prihiteli sosedje in rešili živino, kaj več pa ni uspeli gasilcem iz Orehovice in Mokrega polja. Ko so prihiteli šentjernejski gasilci, je požar že opravil svoje. (Foto: Pokle Mikl